

ПУЛСЪТ НА ДУМИТЕ

Сборник с творби на ученици, наградени
в националния ученически конкурс за литературно творчество
и журналистика „Стоян Михайловски“ от 2009 до 2019 г.

ПУЛСЪТ НА ДУМИТЕ

Сборник с творби на ученици, наградени в националния ученически конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“ от 2009 до 2019 г.

ОБЩИНА
РУСЕ

*Изданието е осъществено по проект,
финансиран от отдел „Култура“
при Община Русе*

НАЙ-ДОБРОТО ОТ НАЙ-ДОБРОТО

Най-доброто от най-доброто – това представя изданието, което държите в ръцете си. В него са събрани текстовете, получили Голямата награда и първи награди в десет национални ученически конкурса за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“ за последните десет години – от 2009 до 2019 година.

Селекцията на поетичните, прозаичните и журналистическите текстове, които подбрахме да включим в този сборник, не беше лесна – обемът на изданието беше предварително определен, а впечатляващите стихове, разкази, есета и репортажи бяха поне няколко пъти повече. Затова след дълги и трудни обсъждания взехме нелекото решение освен произведенията на получилите Голяма награда да включим също и творби на носители на първа награда от трета възрастова група.

Ограничението в страниците на този алманах лишава читателя от някои истински перли, сътворени от момичета и момчета в първа и втора възрастови групи. Единственото ни утешение е, че както показва статистиката на конкурса „Стоян Михайловски“, много често наградените автори от първите две групи не след дълго получават първи, специални и големи награди, когато вече са гимназисти. Това, впрочем, показва и как израстват тези автори от несръчното римуване до истински малки шедьоври. И журито на конкурса силно се надява, че няма да мине много време и част от имената

на лауреатите на авторитетния русенски конкурс за ученическо творчество ще се впишат в съвременната литературна картина на българската поезия и проза. Вероятно сред тях ще бъдат Александър Габровски от Варна, Анелия Крумова от Кърджали, Борис Дечев от Шумен, Радко Василев от Карнобат, Християн Трифонов от Троян, Величка Зердашка от Пловдив, Илиян Карабойчев от Пловдив, Колийн Господинова от Разград, Емине Садкъ от Велико Търново и много други, които са получили първото си литературно признание с приз „Стоян Михайловски“.

За всеки, който трепетно изразява с думи вълнения, тревоги, изумления, възторзи, нежности, недоумения, въпроси и възклицания, е от изключително значение да сподели своите литературни опити. Точно в това изключително ценна е ролята на националния ученически конкурс за литература и журналистика „Стоян Михайловски“. С този алманах конкурсът често става и първа възможност за публикация на младия автор в национален мащаб. Затова се надяваме следващите издания на алманаха да се радват на периодичност, която да популяризира най-доброто от най-доброто от русенския конкурс, подаващ ръка на бъдещите български писатели, журналисти и читатели.

От съставителите

КОНКУРСЪТ ПРОДЪЛЖАВА...

През 2010 година беше издаден алманах с наградените творби от първите две издания на Националния ученически конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“, провеждан в Русе от 2007 година.

Настоящият алманах е вторият по ред и включва литературни произведения и журналистически материали, получили награди в следващите десет конкурсни прояви до 2019 година. Интересното при него е това, че той се появява сега като че ли неслучайно, напрегнато задъхан в своето желание да постави непременно отчетлива граница между времето, в което се е раждало неговото съдържание, и другото време – следващото, след Ковид 19, в което конкурсът ще продължи.

Алманахът е навременно, важно и значимо дело на хора, обrekli се на мисията на конкурса. Той е съставен с отговорност пред националната ни културна памет, с естетическа мяра и с обич към ученическата младост на България, с вяра в творческите ѝ възможности и с грижа за нейното лично изграждане и развитие.

Алманахът разкрива ненаатрапчиво същностни черти от своеобразната индивидуалност на конкурса, белязана с духовната аристократичност на крайдунавския град.

Една от тези черти е бързо забележима – конкурсът е потребен и престижен. Затова той се провежда редовно през годините и неизменно в лъчезарието на Деня на будителите, а броят на участващите ученици в него е значителен, като немалко от младите творци участват с удивително постоянство. Показателно е, че учениците са от всички краища на страната, като непрекъснато „географията“ на събитието се разширява не само с участници от големи градове и села, но и от малки селища. Така конкурсът се утвърди във времето като своеобразна културна общност, която подпомага изграждането на творчески личности в областта на художествената литература и журналистиката.

Това не можеше да стане без възрожденската, благословена дейност на апостолите на духа в днешната ни затрънена духовна нива – учители, литератори, специалисти, поети, писатели и журналисти, които работят с талантливите деца в кръжоци, клубове, студия, центрове и пр. Поклон!

Следващата същностна черта е свързана с начина, по който ОБДЦКИ – Русе и журито организират, насочват и оценяват творческата работа на учениците. Формулирането на задаваните теми, високите критерии, въз основа на които се дава оценка на представените текстове, както и активното общуване с авторите след поредното конкурсно издание в присъствието на техните ръководители превръщат конкурса в своеобразен Будител. Той държи постоянно будна веднъж събудената в учениците потребност да творят, да се себепознаят чрез словото, да вникнат в смисъла на съвременния свят и да изразят субективно-оценъчното си отношение към него посредством българския език. Конкурсът буди естествената нравственост на младите творци, тяхното гражданско чувство, желанието им да се себеусъвършенстват.

Всеки, който прочете творбите в Алманаха, ще ги оцени по своему. Но никой не може да отрече, че наградените литературни произведения се характеризират със свежа образност, неподправена емоционалност, ярко въображение и интересна творческа мисъл, а в журналистическите текстове се откроява честно заявената гражданска позиция на пишещите и умението им да активират публицистичния нерв на словото.

Алманахът изпълнява интригуваща образно-естетическа функция в съдържателно-смыслов план. Той отразява драмата на съвременното българско битие в рамките на едно десетилетие. Младите хора изричат откровено в своите различни по жанр и стилистика текстове радостта, болката и страховете си, своите огорчения и съмнения,

за да споделят съкровената си интимност, богата с многообразието на копнежи, с чисти пориви към насъщното за пълноценно съществуване на човека във всички времена – свобода, любов, красота, доброта, приятелство, уважение, грижа, толерантност. Наред с това в произведенията звучат тревожно проблемите на днешния ден – обезличаването на личността, унижителното съществуване на голяма част от българските граждани, объркаността на младия човек в меркантилно и без ясни ценностни ориентири общество, безпътницата и отчаянието от липсата на социална справедливост, омразата и агресивността в една сурова и свирепо саморазрушаваща се, разединена в целостта си национална общност, чужбината като екзистенциална алтернатива, безпощадността на дрогата и т.н.

В някои текстове оригинално и въздействащо е интерпретиран проблемът за нарастващата опасност човешкото у съвременния човек да претърпи крах, защото той все повече се превръща в роб на самия себе си, преследвайки своите лични прагматични цели на бездуховен морален слепец с объркани ценностни ориентации, емоционален инвалид, алчен и безскрупулен егоцентрик, безумен вредител на природата, ненаситен импулсивен потребител с опустошена нравственост, на когото е чужда любовта към ближния. Робът на самия себе си не може да съгражда свободен, демократичен свят. Той може да предизвиква само хаос и да поражда безумия, крачещ наникъде, целеустремен към нищото, намирайки смисъл в безсмислието, без въпроси, без нужда от отговори. Времето на този Homo Sapiens колабира с Ковид 19. Изходът? Младите творци го виждат не толкова във възкресението и възраждането на човешкото у човека, колкото в прераждането на човека за нов живот.

В заключение – три от най-важните послания към младите творци, които можем да доловим в Алманаха.

- Литературното произведение с действителни художествено-естетически качества няма възраст, защото то говори с езика на вечността, а този, който прави първа-

та съзнателна крачка в литературно-творческото поле, трябва да е готов да върви през него не като случаен минавач, а като пътник с билет на истината и красотата, устремил се по собствената си духовна вертикала и самовзискателност, за да разкаже своята земна приказка на звездите и хората. Но непременно първо на звездите!!! Съвършенството в литературното творчество не познава таванността!!!

- Истинската журналистика е дело на вътрешно свободния човек с кауза.
- Ревностното опазване на етиката на българския език, на неговата красота и чистота, на творческата му мощ е свято, съдбовно дело за всеки един от нас. Защото българският език, Словото българско – това сме НИЕ! *Падението на човека влече след себе си падението на езика* – твърди Ралф Емерсън, а Йосиф Бродски пише: *Падението на езика влече след себе си падението на човека*. Примерите в нашето комуникативно пространство, които доказват истинността на цитираните думи, са безброй и достатъчно красноречиви.

Страниците на Алманаха са притихнали в очакване да бъдат разгърнати със съпричастие. А Националният ученически конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“ продължава...

Доц. д-р Руси Русев

ТРЕТИ национален ученически конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“ 2009 г. Русе

В Третото издание на националния конкурс участваха 206 млади автори от цялата страна с 301 творби и 19 колективи (екипи на вестници, тв и радиопредавания).

Голямата награда – статуетка „Стоян Михайловски“ за литературно творчество получи Йоанна Маринова, 9 клас, Математическа гимназия „Баба Тонка“ Русе, клуб „Слово“ при ОбДЦКИ.

Голямата награда – статуетка „Стоян Михайловски“ за журналистика получи Дора Иванова, клуб „Медии“, ОДК „Ние, врабчетата“, град Монтана.

Колективна Голяма награда – статуетка „Стоян Михайловски“ за журналистика получи вестник „Екип 101“ – клуб „Журналистика при ОбДЦКИ – Русе. Вестникът се списва от младите журналисти с учебна цел и в него всеки от екипа има свое място за изява, а читателите на изданието могат да намерят нещо за себе си. Клубът е създаден преди повече от 10 години и през неговата школа забележимо преминаха десетки ученици от русенски училища, мнозина от които вече завършиха и университети у нас и в чужбина.

Първи награди получиха във втора възрастова група Мария Гаралова от Ракитово за поезия и Милотин Баранков от Русе за проза, в трета възрастова група за поезия Поля Филипова от Русе и за проза – Нели Иванова от Плевен.

Първи награди за журналистика получиха в трета възрастова група Катерина Георгиева от Велико Търново за есе, Надя Диянова от Добрич за радиорепортаж, Николета Илиева от Велико Търново за тв репортаж, Александър Димитров от Русе за коментар, както и колектив „Щъркелово гнездо“ от СОУ „Нешо Бончев“ в Панагюрище за техния вестник.

Йоанна МАРИНОВА

ЗЕЛЕНИТЕ КОТКИ В ОЧИТЕ Й

Зелените котки в очите й шеметно дразнят копнежите. Трябва й ярко червило, досущ да прилича на себе си.

Трябват й бели завеси. Иначе гола е. Пуста е. Трябват й грозни гримаси. Иначе ляга изкуствена.

Иначе гони звездите си – по-съвършени от нея. Тя не будува по залези. Чака до мрак, да се сплът.

После разтваря портите. Рязко отмята косите си, сложила тон от парфюма си, трайно премахващ следите.

Зелените котки в очите й бясно издраскват лицето й. Мразят безликите принцове, дете пируват в сърцето й.

Големите запобиха На детското творчество

Общински Детски център за култура и изкуство се утвърди като място за творческия живот на децата и младежите в нашия град. Винаги развличахме, наслада ни, дивертисмент за любознателното развитие на децата...

В 100-годишната история на детското образование в Русе с неизменно нарастващото значение на културата и изкуството. Независимо как се е променила ролята и мястото на детското образование...

Децата, които участват в различните дейности, не само се развиват, но и се социализират, учат да работят в екип, да комуникират, да решават проблеми...

Децата, които участват в различните дейности, не само се развиват, но и се социализират, учат да работят в екип, да комуникират, да решават проблеми...

Децата, които участват в различните дейности, не само се развиват, но и се социализират, учат да работят в екип, да комуникират, да решават проблеми...

Децата, които участват в различните дейности, не само се развиват, но и се социализират, учат да работят в екип, да комуникират, да решават проблеми...

Децата, които участват в различните дейности, не само се развиват, но и се социализират, учат да работят в екип, да комуникират, да решават проблеми...

Децата, които участват в различните дейности, не само се развиват, но и се социализират, учат да работят в екип, да комуникират, да решават проблеми...

Децата, които участват в различните дейности, не само се развиват, но и се социализират, учат да работят в екип, да комуникират, да решават проблеми...

Децата, които участват в различните дейности, не само се развиват, но и се социализират, учат да работят в екип, да комуникират, да решават проблеми...

Децата, които участват в различните дейности, не само се развиват, но и се социализират, учат да работят в екип, да комуникират, да решават проблеми...

Децата, които участват в различните дейности, не само се развиват, но и се социализират, учат да работят в екип, да комуникират, да решават проблеми...

Децата, които участват в различните дейности, не само се развиват, но и се социализират, учат да работят в екип, да комуникират, да решават проблеми...

Децата, които участват в различните дейности, не само се развиват, но и се социализират, учат да работят в екип, да комуникират, да решават проблеми...

Брой 14 септември, 2009 година

Природата ни зове да пазим чиста водата

Чистата вода... Това ли е темата, която отново поднасяме в нашия избор не иска да неправил? Това ли е нещото, което само една малка частичка от хората разбират...? И то отново заговорите...

И ето къде времето да направила в ментите си... Мисли, мисли, Отново мисля... Стои на кулата и виждам красивото море, в който се носи небрежно водоросле, предаващи ми нежен долен отек...

И ето къде времето да направила в ментите си... Мисли, мисли, Отново мисля... Стои на кулата и виждам красивото море, в който се носи небрежно водоросле, предаващи ми нежен долен отек...

И ето къде времето да направила в ментите си... Мисли, мисли, Отново мисля... Стои на кулата и виждам красивото море, в който се носи небрежно водоросле, предаващи ми нежен долен отек...

И ето къде времето да направила в ментите си... Мисли, мисли, Отново мисля... Стои на кулата и виждам красивото море, в който се носи небрежно водоросле, предаващи ми нежен долен отек...

И ето къде времето да направила в ментите си... Мисли, мисли, Отново мисля... Стои на кулата и виждам красивото море, в който се носи небрежно водоросле, предаващи ми нежен долен отек...

И ето къде времето да направила в ментите си... Мисли, мисли, Отново мисля... Стои на кулата и виждам красивото море, в който се носи небрежно водоросле, предаващи ми нежен долен отек...

Издава клуб „Журналистика“ при Общински детски център за култура и изкуство – Русе

Юлия Енчева, директор на ОБДЦКИ

Общински детски център за култура и изкуство отново отваря широко врати за русенските таланти!

На 10 октомври 2009 г. Общински детски център за култура и изкуство – Русе организира ПРАЗНИЧЕН КОНЦЕРТ за 100-годишнината на творческия център.

Спонсорски партньорство на творческия център за култура и изкуство – Русе през 2009 г. благодарение на спонсорството на компанията за недвижими имоти „Истри“ и издателството „Светлина“.

Спонсорски партньорство на творческия център за култура и изкуство – Русе през 2009 г. благодарение на спонсорството на компанията за недвижими имоти „Истри“ и издателството „Светлина“.

Спонсорски партньорство на творческия център за култура и изкуство – Русе през 2009 г. благодарение на спонсорството на компанията за недвижими имоти „Истри“ и издателството „Светлина“.

Спонсорски партньорство на творческия център за култура и изкуство – Русе през 2009 г. благодарение на спонсорството на компанията за недвижими имоти „Истри“ и издателството „Светлина“.

Спонсорски партньорство на творческия център за култура и изкуство – Русе през 2009 г. благодарение на спонсорството на компанията за недвижими имоти „Истри“ и издателството „Светлина“.

ДЕЦАТА НА ПРЕХОДА

Есе

Ние сме продуктът на нашето време, а то е било бурно, трудно, но решено за промяна, бедно, но будно, скандиращо и творящо демокрацията, чакащо по опашките, зъзнещо от студ, но вярващо в бъдещето. Силата и стоицизмът, с които е понесен и „пренесен“ преходът, се дължи на упованието в една смела мечта и дълбока убеденост в устоите на новия свят, изграден върху демократични ценности като свобода, солидарност и достойнство.

По-добре режим на тока, отколкото тоталитарен режим, защото липсата на удобства е преодолима, но не и липсата на свобода. Пътят към нея обаче се оказва осеян с твърде много препятствия. Новата система се развива по модел на криворазбраната цивилизация – грешно осъществената демокрация. Като следствие на това много от децата на прехода предпочетоха страни „преходили“ този кризисен момент, защото не пожелаха да дадат собствения си капацитет в жертва на безпощадното време. Останалите тук пък неизбежно попиха негативите и израснаха обременени и объркани от всички парадокси, които се случват у нас.

Децата на прехода не помнят и не възприемат строга дисциплина на диктатурата, те отхвърлят ограничения от родителите си, какво остава за нормативно регламентираните от държавата? Възпитани са в свободолюбивия дух на капитализма, но грешното му прилагане доведе до чувство за свободия и безнаказаност, до желание за анархичност. Нихилизмът на младите относно политическия и обществения живот е осезателен проблем, но не и необоснован. След като слушаш от баба си всеки-

дневно, че „всички политици са маскири“, а баща ти оплюва всяко правителство, защото са отнели и не връщат спестяванията и земите му, как би могъл да искаш да се забъркваш в подобни зловонни каши? Понеже такива са настроенията на повечето младежи, които така са се вторачили в собственото си дърво, че не виждат гората, обществото ни страда от липсата на будно гражданско общество. Надежда има, будители се намират, но колко ли ще трае възрожденският процес?

Преходът създаде един нов тип култура – на мутрите и чалгата. И до днес това е мечтата на момчетата в тийнейджърска възраст – да имат дебел врат, дебел панец и дебел портфейл, а на момичетата – да имат голям гардероб, голям бюст и голяма слава. Капиталистическите ценности и консуматорската култура налагат стремежа към бързо материално облагодетелстване. Предметите и най-вече тяхното купуване, а не употреба, са изключително важен фактор за щастието на съвременния човек. Парите са универсалното средство, чрез което се купуват не само вещи, а и обществено положение, власт, възможности, престиж. А след като тяхното придобиване може да стане по лесния начин, без значение колко морален е той, логично и разбираемо е да е изключително съблазнителен за младите хора и избран пред дългогодишния труд и недооценени старания на един служител, научен работник, учител или каквато и да е друга държавна работа. Това възприятие рефлектира върху тяхното поведение в училище, къщи, в дискотеката, където момчетата гледат лошо, а момичетата високомерно, наподобявайки този тип култура и избивайки комплексите, наложени им от епохата на материализма.

Новото време неизменно се свързва и с ерата на компютрите и интернет, които създават един паралелен, изолиран свят, в който повечето млади хора живеят. Там те осъществяват социалните си контакти, избират да бъдат

такива, каквито времето не им е позволило, да се изразяват свободно и превръщат мечтите си във виртуална реалност. Един често срещан феномен е раздвояването на личността между реалната и тази в интернет пространството. В крайна сметка човек губи себе си, разрушава възможността, дори навика и нуждата за пълноценно, реално общуване. Не е ли това бягство от проблемите на живота тук и сега, който нямаме сили да претворим по наш вкус, ескейпизъм от сивия делник, злбодневните терзания, наболелите въпроси и важните решения? Ако не можем да владеем истинския свят и някой ни е казал, че това е единственият и неотменен път на прехода, задоволяваме ли се със контрола само над „изкуствената“ реалност?

Истинската реалност обаче е, че на децата на прехода предстои да доизвървят пътя на промяната. Препятствия-

та ги карат да търсят други полета за изява – виртуални и реални. Но те не плашат повечето от тях, а са ги научили да са амбициозни, конкурентоспособни и пробивни, живеещи и справящи се с изискванията на капиталистическия модел на света. Проблемите и трудностите по време на прехода за тях са съвсем нормални обстоятелства и трудно нещо може да ги уплаши или разколебае. Те могат да бъдат активните граждани, от които се нуждае системата, за разлика от своите родители, които са научени да изпълняват праволинейно и безропотно ролята на пасивни подчинени. Децата на прехода имат силата и волята да се борят за една по-истинска демокрация, за една по-добра България, за едно по-светло бъдеще. И както би възкликнало детето на един друг преход (Никола Вапцаров): „Това е прекрасно, нали!“

БЕДЕН ПО ДУХ ЛИ Е БЪЛГАРИНЪТ?

Есе

22-ри септември – Денят на обявяването на вече политически свободната наша родина България, на невасалната, неробската, неподвластната земя, по която имаме честта да стъпваме всеки ден. С гордост можем да се изправим, да вдигнем глави и да изрецитираме Вазовото „Аз съм българче, обичам...“.

О, един момент, тук плочата сама започва да скрибучи, повечето „българчета“ идея си нямат кой по дяволите е Вазов, а „Аз съм българче“ не е ли новият хит на Азис? Звучи смешно и жалко, чак гротескно преливащо с простотия и може би неволен цинизъм, но е факт. На този ден попитаха стотици хора – „Знаете ли какво се е случило

на 22-ри септември 1908 година?“, и за почуда на всички малка част от запитаните дадоха правилния отговор. Ето, сами можем да си отговорим на въпроса колко бедни по дух са станали гражданите на нашата държава.

Та това са опасенията ми относно (де)грацията на нашите драги сънародници.

Ще започна със съвсем кратко резюме за невежите люде, които още се чудят какво е станало на тази дата. В църквата „Св. Четиридесет мъченици“ в Търново се обявява Независимостта на България, с което страната ни отхвърля васалната си зависимост от Османската империя, наложена ѝ от Берлинския договор (1878 г.). Провъзгласяването на независимостта на България е политически акт, извършен от правителството на Александър Малинов. На 22 септември 1908 г. със специален манифест е провъзгласена Независимостта на България, а княз Фердинанд I приема титлата цар на нашата държава.

ЗЛЕ? НЕ И ТАЗИ ГОДИНА!

Коментар

Скоро в разговор с баща ми и наши познати стана въпрос за българското футболно първенство. Той, като повечето българи, не е гледал роден мач от доста години насам, отвратен от предишните смехотворни години за родния цар на спортовете. Точно това ми отвърна той, когато го попитах откога не е гледал български мач. „А тогава как съдиш за качеството на нещо, с което не си запознат?“ го попитах аз и спорът приключи в зародиш.

Признавам, след ранното отпадане на българските отбори от евротурнирите и аз бях обезверен и сигурен, че тази година ще е поредната крачка към смъртта на български футбол. Е, за щастие родните ритнитопковци ме опровергават, поне засега. Покрай фиаското на олимпиадата и в турнирите на УЕФА новината, че частни телевизии са закупили правата за излъчване на футболното първенство бе подмината без почти всякакъв интерес. Това обаче се оказа един от най-големите фактори за промяната. Откакто ТВ2 и Ринг ТВ дават БГ мачовете, всеки път когато превключа и погледам малко, виждам че сравнението между качеството на българския футбол и този на Албиона, да речем, вече не изглежда така смехотворно.

Първо, самото качество на футбола се подобри. Доста зрители станаха свидетели на много качествени продукции. Дали защото знаят, че са гледани по телевизията, или по някаква друга причина, играчите вече се раздават много повече от предишните години.

Второ, условията за игра се подобряват. Скоро гледах мач на стадион „Георги Аспарухов“, след което смених канала на Евроспорт, където пък даваха някакъв португал-

ски мач. С гордост мога да кажа, че нашият стадион по нищо не отстъпваше на португалското чудо. Освен, може би, по...

Публиката. Тя също започна да се позавръща на стадиона. Явно впечатлени от видяното по телевизията, феновете започнаха да посещават и мачове на живо и явно остават доволни, защото с всеки кръг посещаемостта се увеличава.

Друго основно доказателство за качеството на първенството ни тази година, е оспорваната борба за титлата. За пръв път от около десетилетие не само че нито един отбор не се е откъснал напред, ами и цели три имат шансове за трофея, като разликата между тимовете е минимална. Плюс това е ожесточена и борбата за класиране в зона УЕФА. Дано това напрежение се запази до края и победи най-добрият, но с честни средства. Което ме навежда на мисълта за...

Съдийските скандали. За пръв път се заговори за съдийски подкрепяния на отбори през годините и за пръв път бе заведено дело. Ристосков и компания направиха разкрития за нечисти и уговорени мачове и сега всичко е в ръцете на съда.

Като финал ще кажа, че се надявам тази година да не е някакво странно изключение и родният футбол да се изкачи от това непрестижно 37-о място в света до поне двадесето, което, впрочем, е твърде възможно да стане още след края на този сезон.

Да си пожелаем приятни мигове с родната „А“ група. Светлината в тунела я има, но да се надяваме, че тя не е от идващия влак.

ЧЕТВЪРТИ национален ученически конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“ 2010 г. Русе

В Четвъртото издание на националния конкурс участваха 312 автори от цялата страна с 396 творби и 34 колективи (екипи на вестници, тв и радиопредавания).

Голямата награда – статуетка „Стоян Михайловски“ за литературно творчество (поезия и проза) получи Яница Пехова, 11 клас, Математическа гимназия „Баба Тонка“ Русе, клуб „Слово“ при ОБДЦКИ.

Голямата награда – статуетка „Стоян Михайловски“ за журналистика получи Петилина Петрова, 12 клас, град Варна, ОДК, литературен клуб „Касталия“.

Колективна Голяма награда – статуетка „Стоян Михайловски“ получи младите журналисти от Хуманитарната гимназия „Св. св. Кирил и Методий“, Велико Търново за цялостно представяне в раздел „Журналистика“ с телевизионни репортажи и вестник „Междучасие“. Те я спечелиха с много добре написаните и силно въздействащи творби в различните жанрове, включително за телевизионни предавания и за училищното издание. Всяка година учениците от елитното училище трескаво се подготвят за форума в Русе и с нетърпение очакват да изпратят творбите си, да покажат таланта си и защитят по най-добрия начин присъдените им награди от предишни конкурси.

Първа награда получи за поезия в трета възрастова група Теа Денолюбова, Първа езикова гимназия, Варна, и за проза Петя Зюмбюлева, Езикова гимназия, Пловдив, за журналистика Мария Николова от ОДК Казанлък за коментар, Марина Иванова от клуб „Журналистика“ към ОБДЦКИ Русе за спортен коментар, Ирена Димова от Средец и Дамяна Радионова от МГ „Баба Тонка“ Русе за есе, Емине Садкъ от Велико Търново за репортаж, Радослава Георгиева от Завет за интервю, Габриела Христова от Горна Оряховица за очерк, Борислав Бочев от Велико Търново за пътепис, Вероника Атанасова от Русе, клуб „Журналистика“ към ОБДЦКИ за фейлетон. Първа колективна награда получи ученическият вестник „Потомци“ от Разград.

ЕСЕН

Есента като дрипава циганка хитро надникна зад ъгъла.
Зад ъгъла прашен погледна, със вятъра леден покри се.
Със вятъра, който листата понесе със себе си.
След него те тръгнаха. И жълти, и мъртви са.

Алеите призрочно стенеха, а дъжд се изсипа в краката ни.
В краката ни, някога жизнени, обути в червени сандали.
Червени сандали, които безжизнено крият се в шкафчето.
Във шкафа до плажа златист, до морето и слънцето.

А хората – все са си същите. И гонят мечтите си крехки.
Мечтите, които във жълто облечени гаснат.
Загасват си кротко, с дърветата заедно вехнат.
Увехнали пътища, по есенно празни. И тъжно е...

РОЖДЕН ДЕН

На 28 януари Александър, най-големият кръщелник на кмета, стана пълнолетен

По традиция в началото на месец януари в Райсград се провежда тържествена церемония по повод 18-ия рожден ден на най-големия кръщелник на кмета Александър Димитров. Младият човек бе поздравен официално за повод от заместник-кмета на община Райсград Любомир Цонев, който така пожелае бляскава и плодотворна бъдещност.

България в плен, или още България!

ПОТОМЦИ

УЧЕНИЧЕСКИ ВЕСТНИК

Издание на Отдел "Образование" при Община Разград - Год. IX. Януари 2012 г. Број 1

ТОПАИ СЪРЦА

Благотворителен концерт за болния Бердан

Петилина ПЕТРОВА

ПРОФЕСИЯ ЖУРНАЛИСТ.

Между Отговорността и Свободата

Есе

През последните години на патентования в съзнанието ни като „разменна монета“ български преход твърде често си задаваме въпроси. Като че ли се разговориха младите, повлякоха старите, разтресе се родината.

И гръмна.

При гръмването си във всички посоки се разлетяха късове на скрити тайни, замърсени от боклукчийските кофи на несъзнатото предателство, на премълчаните истини, на шикозните брошки върху реверите на скритите Открития.

Човек не разбира какво се случва и пита. – Нормално.

Човек пита и бива наказан. – Жестоко.

Човек търси, открива, разкрива и получава слава. – Жизнерадост.

Човек не проумява, разхвърля и се сблъсква с горчивата реалност. – Българска народна Журналистика.

Тръпка е моментът с включването на светлините. Романтическият жест на задействаните показатели на микрофона върху екрана на камерата проблясват пред очите на Влюбения. Влюбеният оператор. Човекът, запечатал умаления образ, превърнал го в своя картина. Той има свободата да покаже онзи правоъгълник човешка плът и черна земя, която реши, която счете за достатъчно подсигурила ефекта на истинското разобличаване, на свободната човешка Личност. Това е ролята на Влюбения. Задължителна. Важна. Непредсказуема.

Червено.

Разговорът започва.

Площадът, сградата, прашинките във въздуха утихват

в нажежената от страст атмосфера. Тук идва мястото на Страстния. Страстният Журналист. Колко е голяма отговорността, която носи, докато развява златните косми на духовната си естествена субективност?

Дори струпаните глътки и мотивираната негативна характеристика, залепена по лицето на интервюирания няма никакво значение за цялостния облик на Репортажа. Журналистът е на мястото си. Операторът го е хванал в правоъгълния си капан и тайнствено запаметява всяка лексема и въздишка, която се понася от своеобразния диалог на две души – били те Яворови „Ангели“ и „Демони“.

Секунди за размисъл. Първият въпрос. Лъжливо обмисляне на вече заучени фрази се гмурва в ручейте на журналистическото търсене. Днес Страстният ще поучи своята истина. Чуждата истина. Обществената истина. Ще зададе следващите въпроси, зачекнали с кукичка оцветените отговори на питаната Личност. Ще се завъртят думите в кръга на мислите, ще надделеят над мълчанието на писмеността и ще се разлеят в душите на Субективните, на Човеците.

Човеците... Те имат ужасяващо голяма нужда от мисълта, че са свободни и великодушно независими. Свободата „за тях“... за нас е изключителна ценност и богатство. Но чия е свободата в Съвременето? Съществува ли? Отговорни ли сме към нея, отразява ли се по подходящ и уважителен начин от стройното общество на Журналистите. (На питащите Страстни.) Оформят ли глинената ѝ цялост молитвените пръсти на Църквата, защитават ли независимостта и правото ѝ да съществува Институциите, достатъчни ли са фактите, с които нацията разполага? Нека изпуснем следващите трагикомично изсипани върху борещата се за промяна аудитория негативни отговори. Нека признаем, че драматичният театър, в който се налага всеки да съблече дрехата, маскирала тялото

от истини, е нашият Живот. Нашето Битие. Нашата абсолютна Действителност. Магията, усилила всяка мелодична нотка на дълбокия ни уверен глас, вече действа, вече превръща мълчаливите ни неизречени истини в постановка на случващото се в главите ни.

Очите...

Тези вечно търсещи очи на Журналиста отново са изправени пред нас. Питат. Търсят. Ровичкат. Желаят и знаят кога да ни попитат за това, което винаги ще си остане Тръпка на Деня, Восък и Конец на сплетените ни в молитвена поза ръце, потреперващи над пъстрите дрехи и розовите скули. Тези очи знаят, че зная, че знаят. Само те могат да променят Умълчалото се настояще и да отросят пожълтелите истини, изхабени след лятото, хванало загар под Слънцето.

Светът се разпуква. Съюзите се сформират отново и отново, защото никой няма вяра на Истините в главата на Другите. Защото Журналистиката е онова клеймо върху писмото на Безбрежността, което не трябва нито да бъде унищожавано, нито да бъде „заключеник“ в рамкирано платно. То трябва да расте, да бъде поддържано и отглеждано от устните на Младите и Старите, от делата на Търсещите и Искащите, от истините на Вярващите и Можещите.

Защото за да бъде един Човек Свободен, той трябва да бъде и отговорен към свободата на Другите. Към ролята на Талантливите, върху сцената на Реалността. Която винаги е само една, предадена прилежно от репортерите и операторите с Чувства, но и с цялото съзнание и отговорност към работата си пред микрофона и в Душите на Интервюираните, Зрителите... на своите собствени...

Професия ЖУРНАЛИСТ.

Това е Право и Мисия.

Това е Магия!

Вероника АТАНАСОВА

ЛЕГЕНДАТА ЗА ДЯДО КОЛЕДА, СЪОБРАЗЕНА С КРИЗАТА

Фейлетон

Тази Коледа ще бъде малко по-различна... Заради световната икономическа криза Дядо Коледа бе принуден да направи масово съкращение на персонала. (Това обяснява многобройните джуджета, които може да засечете в бюрото по труда, регистриращи се като безработни.) Приказното кътче на Северния полюс е почти необитаемо за момента. В опустялата работилница останаха само господин Коледа и неговата служителка, назначена на постоянен щаб – мис Снежанка. Домашните любимци, също така съучастници в реализирането на приказката, все още живеят в хамбара, но продължителността на престоя им там е относителен – въпрос на време. Тъй като елените също се нуждаят от грижи, хранене, почистване. А когато всички са освободени, няма кой да се заеме с гореспоменатите длъжности освен Дядо Коледа или Снежанка.

Първият е вече прекалено възрастен за подобна работа, а на втората не ѝ влиза в задълженията според договора, така че скоро и от летящите помощници там ще остане само спомен. Дядо Коледа бе поставен пред дилема – да убие елените и да използва месото им като разменна монета срещу труда на джуджетата или да остави елените, които да измършавеят от глад и със сигурност да не успеят да изпълнят дълга си на Бъдни вечер. Първият вариант се оказа по-предпочитан от главнокомандващия на този коледен фарс. Г-н Коледа реши да остави само елена Рудолф, защото очакваше всеки момент токът да спре поради неплатени сметки, а носът на Рудолф макар и все по-слабо, заради недохранването,

светеше.

В крайна сметка се оказа, че играчките бяха изработени, опаковани и дори наредени в чувалите, но Дядо Коледа нямаше транспорт. С последните си спестявания, извадени от дълбоко скрито под подовите букови дъски на спалнята му ковчеже, той нае килимчето на Аладин (за да се запази приказният мотив в доставянето на даровете по цял свят), което от своя страна беше цялото на кръпки, но все пак свърши работа.

И какъв е изводът? Кризата май здравата е разтресла дори приказния свят, така че не се надявайте великденският заек да разпръсне и тази година яйца из двора ви или пък феята на зъбчетата да ви остави паричка под възглавницата... Най-много да намерите на сутринта благодарствено писмо за спонсорството на бизнеса ѝ.

Емине САДКЪ

РИТУАЛЪТ „ХИДЕРЛЕЗ“ ПОКАЗВА ХУБОСТТА НА МОМИЧЕТАТА АЛИАНИ

Репортаж

„Младите никога преди това не са се вълнували толкова за този празник!“, споделя Фатме Садъкова с усмивка на лицето. Големият празник на българските алиани е Хидерлезът. Всяка година на 6-и май в с. Севар цялото село, куп журналисти и няколко госта (тази година: консулт на Турция, американци от „Корпуса на мира“ и други) се събират в местността Куручалъсът, която, преведено, означава „сухите пръчки“. С облекла, които скрояват цяла година – „биндалъ“ – „хиляди клонки“, и бели чембери с „оя“ – „дантели, изработени ръчно“, всички жени от селото се събират и омайват мъжете, които толкова се пчат. В България алианите се разделят на алевии и къзълбаши. Те почитат Али инб Абу Талиб, братовчед и зет на пророка Мохамед. Шиизмът или алианството е изградената „по-либерална“ религия от исляма и християнството – алианите палят свещи в храмовете си, които обикновено се намират в текета. На празниците си дават в жертва някое животно. Преди 17 века жертвата не е била животно, а човешко същество, което, разбира се, не е толкова гадно – защото после тази жертва е ставала водач на алианите. По-интересно щеше да е, ако жертвата се изяждаше... Тогава всеки канибал щеше да е и алианин, а с моята логика далеко не се стига. Има едно свещено правило при шиизма: „Или си ти, или не си ти?!“ Принципно така се превежда, но не съм много сигурна, това е като библейския принцип: „Който изкарва нож, от нож умира!“ Но, естествено, не звучи толкова заплашително, когато изкараш нож да режеш зеленчуци. И така: „Или си ти, или не си ти?!“, ако случайно решиш, че вече не си

нито християнин, нито мюсюлманин и решиш, че искаш да станеш алианин – не можеш просто ей-така. По принцип къзълбаш се раждаш и такъв си умираш, а при алевиите се влиза със сто клетви, ритуали, все едно влизаш в еврейска секта. Ако ще се отказваш от религията си, за да станеш алианин – недей, или поне стани атеист, което само по себе си е най-добрата позиция в обществото. Подготовката за тържеството се прави вечер. Преди това най-стройният и хубав младеж връзва люлка на мястото, където се събират всички жени, обаче най-красивата от всички тръгва със сребърно менче, в което има свещена вода, да събира нишани от цялото село – пръстени, гривни и абсолютно всичко, ценно за една жена. На сутринта на 6-и май по традиция всяка мома трябва да се отъркаля в ранната роса на най-близката ръжена нива. След обяд всички се събират в кръг на Куручалъсът и изричат молитви – „иляхи“, в които се споменават всички имами, в които вярват алианите. След това по средата сядат две момичета, задължително първородни дъщери на молещата се алианка, завити с „фъта“ – „ръчно изработена кърпа“, а в едната ръка с огледало, за да могат да се оглеждат те, едно по едно изкарват нишаните, събрани предната вечер, и ги връщат на собствениците им с дюлева клонка – за плодородие през цялата година. За всеки нишан се раздават късметчета под формата на песен – „маани“. Винаги първите маани започват: „Песен песен отваря. Песен, който не знае, бяга. Елате, момите, да се надпяваме – да видим коя ще победи“. След последния нишан Фатме, която организира най-големите алиански празници в Североизточна България, пръска всички присъстващи със свещената вода. Не пропусна да напръска и мен, и обектива на апарата ми. Най-хубавата мома на селото е облечена в бели шалвари и блуза, носи мъжки фес, украсен с конски косми и мънисто. От кръста надолу носи две опънати пръчки, които наподобяват на кон. Това

означава, че тя се пази за подходящия момък. След нея ходят 12 други момичета, облечени като мъже, и 9 други момичета, облечени като араби – с маски от стари кратуни и черни роби с гугли – те гонят със стръкове коприва и пръчки всеки момък, който иска да доближи най-красивото момиче на селото. Така девойчетата обикалят три пъти селото и си избират младоженци.

Вярата на алианите у нас доскоро бе дълбоко скрита. Бай Гаафил, религиозен водач на къзълбашката община, казва, че в алианството са скрити много езотерични знания, символика и послания, до които можеш да се докоснеш, само ако си посветен. Алианите все пак пестеливо разкриват само малка част от обредите си, но други ревниво пазят, за да не изчезне магията. Аз, по принцип, не съм почитателка на всякакъв тип религии, ритуали и т.н. Не съм и някакъв вид лицемер и затова с чиста съвест мога да ви кажа, че ритуалът „Хидерлез“ е един от най-интересните ритуали, които някога може да имате честта да наблюдавате... „Когато магията я има, всичко остава непокътнато!“, допълва разказа си алианката Фатме.

ПЕТИ национален ученически конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“ 2012 г. Русе

В петото издание на националния конкурс участваха 435 млади автори от цялата страна с 569 творби и 31 колективи (екипи на вестници, тв и радиопредавания).

Голямата награда – статуетка „Стоян Михайловски“ за литературно творчество и за журналистика не беше присъдена.

Колективна Голяма награда – статуетка „Стоян Михайловски“ получиха младите журналисти от клуб „Клио“ при Професионалната гимназия по хранителни технологии и техника в гр. Пловдив за цялостно представяне в раздел „Журналистика“ – силно участие във всички жанрове, вестник „Клио“ и радио „Клио“. Ученическият клуб има близо тригодишна история. Той обединява стремежа на младите хора към творчество в областта на историята, литературата и философията, а участието им в националния конкурс „Стоян Михайловски“ бе част от творческите им предизвикателства.

Първа награда в трета възрастова група в раздел „Поезия“ получи Мартин Илиев, 12 клас, Математическа гимназия „Баба Тонка“ Русе, а в раздел „Проза“ – Цветан Ганев, 12 клас, СОУЕЕ „Св. Константин-Кирил Философ“ Русе.

Първите награди за журналистика отидоха при Мустафа Мустафов от Търговище за коментар, Симона Иванова от Търговище за есе, Елица Йорданова от Монтана за репортаж, Сияна Георгиева от клуб „Журналистика“ към ОбДЦКИ – Русе за фоторепортаж, Доротея Коджанова от МГ „Баба Тонка“, Русе за интервю, Галина Петрова от Тервел за очерк, Теменуга Пенчева от Тервел за пътепис, Милотин Бараков от АГ „Гео Милев“, Русе за фейлетон, а колективната първа награда спечели в. „Съвременници“ от Професионалната гимназия по облекло „Недка Иван Лазарова“ в Русе.

ЛИМОНЕНО МЛЯКО

в пет сутринта
има доза слънце.
мръснобялото куче пред блока
се е свило на възел,
с който се връзват яhti..
близко гургулица се раздува

)гууут-гут-гут(

конвулсивността на завивката
в отсрещния про
зорец,
раздухани мушици,
за кратко се мярва голата гръд на старица

)гууут-гут-гут(

- какво мирише в коридора?
- да.. парфюмът ми. харесва ли ти?
- мирише на нар.
- водят го грейпфрут.
- моля ти се.. цяла зима пия чай от нар..
- щом казваш..

сънят ми вече –
веднъж отворено бурканче
захаросан мед.

АСАНСЬОР КЪМ НЕБЕТО

Младен се прибираше от лекции по обичайния за него маршрут. Жегата беше убийствена. Студентът нямаше излишни пари за такси, затова реши да ускори темпото. В съзнанието му се въртеше картината на неговата мрачна стая със спуснатите до долу щори. В нея нямаше климатик, нито пък вентилатор, но всяка алтернатива беше по-добра от стоенето на открито. Слънцето се надсмиваше садистично над хората, които бяха дръзнали да напуснат домовете си по пладне. Лъчите му падаха перпендикулярно на земната повърхност – сянка почти нямаше.

Целият облян в пот, Младен стигна заветната цел. Победоносно бръкна в левия джоб и извади ключовете за входната врата. Пред нея стоеше някакъв възрастен човек, който сякаш чакаше някого или просто си беше забравил ключовете. Студентът не се впечатли особено, защото в блока живееха предимно старци и ключозабравянето беше техният редовен номер. Младен отключи вратата и с поглед покани непознатия да влезе. Двамата се насочиха към асансьора, без да разменят и дума помежду си.

– За кой етаж сте? – попита младежът.

Отговор не получи. Старецът беше усмихнат, но погледът му беше празен. „Май доста го е напекло слънцето тоя“ – помисли си Младен.

– Добре, господине. Аз съм за седмия етаж. Имате ли някакви възражения?

Отново мълчание. Студентът натисна копчето за седмия етаж и асансьорът тръгна. Сега Младен се вгледа по-внимателно в странния си съасансьорник. Обувките му бяха различни – едната черна, а другата кафява. Дори възлите не бяха еднакви. „Странна работа“ – помисли

си Младен. Старецът гледаше с огромно любопитство копчетата, предпазната решетка и мъждукащата лампа, прикрепена с тиксо. „Тоя май за пръв път стъпва в асансьор... Не, това е невъзможно. Човек на неговите години...“

Седми етаж. Младен отвори вратата и излезе. Старецът тръгна след него.

– И вие ли живеете тук? Не съм ви виждал преди.

Въпросът за пореден път остана без отговор. „Отказвам се“ – каза си младежът и отключи вратата на апартамента. Събу си кецовете и се обърна да затвори. Тогава установи, че старецът го е последвал вътре. В първия момент Младен искаше да фрасне един на този нахален дядка, но безобидният вид на стареца го отказа от това намерение.

– Нещо ли искате, господине?

Възрастният човек започна да бръщолеви някакви пълни безсмислици. „Очевидно е луд. Това обяснява всичко. Сигурно има някакви роднини в този блок“.

– Някого ли търсите?

Старецът кимна утвърдително. Той искаше да каже нещо, но не можеше. Младен го подкани с жест да излезе и тръгна след него. „Как да го оставя сега?! Очевидно сам няма да се справи“.

– Елате, ще ви помогна. Само ми обяснете кого точно търсите, бавно и спокойно, така че да ви разбере. Окей?

– Отивам при шефа – отвърна напълно ясно старецът.

– Шефа? Какъв е този шеф? Вашият шеф или...?

– Шефа, бе, момче, не го ли знаеш?!

– Господине, живея тук на квартира, никого не познавам... Кажете ми някакво име, за да мога да проверя в...

– Ти ли няма да го знаеш?! Ха-ха. Всички го знаят, момче! – прекъсна го лудият, който искрено се смееше.

– Ако искате, ще питам хазияката. Тя може да знае нещо по въпроса...

Старецът се обърна, без да каже нищо повече, и тръгна да се качва по стълбите. Младен се ядоса и затръшна вратата.

– Ама и аз какъв съм будала... За какво ми беше да се занимавам с него! Само си изгубих времето! Да му се не види...

Той имаше важен изпит и се впусна в проучване на конспекта и правене на пищови. Минаха часове, но за студента това бяха минути. По едно време изпита неистов глад. Не беше ял от вчера. В хладилника нямаше нищо и Младен реши да отиде до близкия магазин. Слезе пеша по стълбите, като си мислеше за странната случка порано. Отвори входната врата и видя голяма навалица. Там беше и хазияката му. Младен не се интересуваше особено от случващото се, но все пак се направи на загрижен.

– Какво е станало, бабо Тотке?

– Някакъв старец скочил от последния етаж.

– Горкият човек... Сигурно го познаваш.

– Ами! Там е работата. Никой не го е виждал преди!

Младен си проби път през тълпата, за да види трупа. Възрастният човек лежеше безжизнен по гръб на цимента. Нямаше и следа то кръв. Ръцете му бяха изпънати отстрани, а на лицето му беше застинала последната усмивка. Погледът на Младен кой знае защо спря отново върху обувките, които бяха различни.

СТРАБНО ОБИЧАМ БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК!

Есе

Родна реч, омайна, сладка,
бто звуци навред край мен;
реч на мама и на татка,
реч, що мълвим всеки ден.

Ран Босилек

Мълвим... С изключение на моментите, когато не чатим, скайпим или туитваме. Тогава изобщо забравяме за съществуването на българския език, а да не говорим за правописните му или пунктуационни норми. „Най-родната реч“ тогава е латиницата, а най-любимите букви „4“, „6“ и „3“. Дали сме happy, или сме sad-нати, няма значение – важното е да си го post-нем на стената.

С навлизането на новите технологии и социалните мрежи като средство за масова комуникация все по-често забравяме кои сме всъщност и кой е нашият език. В училище ни подготвят за матурите по български език, учейки ни къде и кога се поставя запетая, но щом се приберем вкъщи и седнем пред компютрите, всички тези правила напълно се заличават от оперативната ни памет. Ако успеем да се rest-нем след цяла нощ висене във facebook, на следващия ден евентуално може и да се сетим, че пред „че“ се слага запетая. Това непрекъснато губене на време в социалните мрежи и използването на неправилен българо-английско-латински до такава степен ни промива мозъците, че в един момент наистина забравяме как трябва да се пише правилно.

Вина за неизползването на кирилицата има и бурно налагане на английския език като основен метод за комуникиране между различно говорящите хора. Все

по-честата употреба на чуждици, а напоследък и директното използване на чужди думи (за да звучим по-cool и в крак с времето) води до опорочаване на българския език. Явно речта не е чак толкова „омайна“ и „сладка“, щом предпочитаме да използваме чуждата. Днес думите на Ран Босилек: „Що звучи навред край мен“ изглеждат малко парадоксални, защото всъщност „родната реч“ все по-рядко звучи около нас.

За разлика от далечното минало, когато точно езикът е бил традиция и памет, в днешно време той е загубил тази своя характеристика и се е превърнал в поредния ни опит за поевропейчване (ама не чак „дотам“). Докато преди езикът е бил най-отличителният белег за идентификация, днес светът и времето налагат все повече да се стремим към изравняване с другите, променяйки не лошите, а малкото останали хубави неща в родната ни култура. Вече го няма този чист език, който да ни оразличи от другите, онзи език, който с радост да говорим и на който с гордост да научим децата си.

Като се замисля обаче за не чак толкова далечното минало, май ние, българите, отдавна имаме склонността да отричаме родния език и да предпочитаме използването на чужди букви. Още по Паисиево време нашите горди сънародници са приели гръцкия език за роден и са се срамували, че са българи. Със сигурност робството има огромна роля за срама, породен от факта, че сме българи. То е създавало чувство за малоценност, за незначителност и желание за оразличаване от неспособните, поробени сънародници, както и непрекъснат стремеж към себеизтъкване. Явно този стремеж се е предал с поколенията и е стигнал и до днешното, защото днес целта не е да научим език, за да знаем повече и да имаме по-добра езикова култура, сега единственият стимул за научаване на чужд език е да можем да вмъкнем повече думи от него в българския.

Не казвам, че има нещо лошо в научаването на други езици и добиването на умения те да се използват свободно. Но трябва ли да погубваме нашия собствен език? Още Пенчо Славейков, който е родоначаник на модернизма в България, е осъзнал, че опитвайки се да се европеизираме, ще забравим себе си и откъде сме тръгнали. Затова и той, за да не бъдат забравени традициите и същността на българския народ, поставя фолклорни интерпретации наред с философските си поеми, за да ги изравни. Редом до Бетовен и Микеланджело стоят Лазар и Петкана. Колкото и важен да е стремежът към съвършенство и опитът да достигнем по-успешите, по-важно е да запазим родното у себе си, да помним, че сме българи.

Има и друг проблем – че ние се правим на патриоти и родолюбци, а в действителност излиза, че е точно обратното. Когато дойде време за показност, изваждаме големите трицветни знамена и ги развяваме с все сила, а през останалото време плюем държавата и опорочаваме всичко родно, разрушавайки и природата, и традициите, и изкуството. А най-лошото – погубваме най-ярките белези на народа ни, каквито са езикът и музиката. Или може би в стремежа си да бъдем харесвани и приемани решихме да добавим още букви в азбуката си, които обаче поради липса на други букви върху клавиатурата излезе, че трябва да са цифри? А защо не интерпретациите на фолклорните ни песни да бъдат изпяти от чалгаджийките? Толкова ли пък е лошо, че в един албум редом до „Лудо, младо“ стои „Вътре в мен“ и „Наливай и ме напивай“? Изобщо, на път сме да развалим всяко едно хубаво българско нещо, директно унищожавайки го или преправяйки го по чужд модел (ама не съвсем).

Говорейки за показност, разбира се, всички казахме, че ще излезем „да изчистим България за един ден“, но колко наистина го направиха, на следващия ден не видяхме ли отново найлонови торбички пълни с боклук да

падат от етажите по блоковете... На 3 март се бием в гърдите, че сме българи, но никой не може да каже „Де е българското?“, какво българско ни остана и къде изчезна цялото онова българско? Дали не се е скрило между „Перла“ и „Листопад“, или сред някои от крадените чужди тв формати? Дали някъде необезпокоявано не си чете Дан Браун или Паулу Коелю, изобщо не подозирайки за съществуването на Захари Карабашлиев и Людмила Филипова? Може би не му се иска да се показва сред всичката тази показност и привидно зачитане.

Тъжното обаче е, че когато се заговори за Европейски съюз или евро, пак обръщаме гръб на родното и бързо ставаме най-големите европейци (които обаче тактично са забравили своите корени, за да не бъдат сравнявани с другите си сънародници). Жалко е, но от Алеко до днес нещата все още не са се променили и все не сме дотам европейци.

Връщайки се на темата, в действителност остана ли някой, който да обича българския език, или са само тези, които го обичат? И защо стана така, че днес майчиният език да е неправилен българо-латински? Общуването с другите е от изключително значение за развиването на характера на идващите след нас, но наложилото се неправилно писане в социалните мрежи, където някои от тези подрастващи прекарват цялото си свободно време, в един момент води до объркване и до отговор на въпроса „Защо...?“ е „Еми... щото“. Разбира се, че този начин на писане се употребява, за да е по-лесно, бързо и удобно, но не е ли по-важно да сме грамотни и знаещи. Нали все пак ние, младото поколение, сме бъдещето на родината и света и от нас се очаква да подобрим настоящото положение. И как ще се справим с тази задача, ако това, което правим най-добре, е да си обираме фермата във facebook?

КРИЗА В БЯЛА РИЗА

Старомодна приказка на нов глас

Фейлетон

Разнесе се слух, че от запад идвала Криза в бяла риза. Ще попитате защо пък в бяла риза. Много ясно – за да е различна от Черната чума. Чу се, че откъдето мине-ла, трева, не, пара не никне. Където се появяла, хората страдали – и богатите, и бедните губели парите си. (Ако си припомним притчата за лептата, то май бедните се оказват по-засегнати, но това е друг разказ). Опасността обаче се оказа, че не е еднаква за всички. Повече ни плашеше неизвестността около пристигането на нежеланата гостенка, отколкото новината за нея.

Страшната вест за Кризата в началото не изплаши всекиго, защото си мислехме, че Белоризата може да ни подмине. Пък и оптимистите предричаха, че тази напаст слабо ще ни засегне. Минаха месеци, комай и години. Никой не възвести идването на Кризата. Може би и нямаше да се вести у нас?! Специалистите по кризи важно отсякоха, че пикът ѝ е преминал и може би ще усетим само заглъхването ѝ.

Кризата наистина се позабави, защото прояви уважение (като всяка жена) първо към имотните хора. „Ощасливи“ милиардерите, като ги превърна в милионери. Най-после се яви през зимата и у нас. Промъкна се някак неусетно, нали облеклото ѝ е камуфлажно, та трудно я разпознахме. Ценителите на красотата дори рекоха, че била Бялата зима. Да, но като свършиха дървата и цената им на пазара скочи, тогава всички в един глас рекоха, че Кризата не ни е подминала. В джобовете на много от нас нямаше ни пари, ни семки и бонбонки. Кризата се настани като епидемия, срещу която всеки сам търсеше

лек. Много хора се вайкаха. Да бягат от България?! Но къде? На запад?! Но кризата идеше от запад, а на изток никой не поглеждаше. (Странен е стремежът на българина към западната посока, която в митовете се свързва със смъртта). Трябваше ни някой умен и сърцат юнак, който да пребори кризата. И тогава се намери такъв, който ни убеди, че живеем добре, че у нас всичко е по-евтино от западното, но трябва като европейците да работим и като тях да даваме своята дан за хазната. Бяхме онемели и от ужас, и от студ. Зимната тишина стана дълбока и страшна. Бялата гостенка ни беше омагьосала подобно на злите вещици. Нямаше какво друго да се прави, трябваше да се чака Кризата сама да си тръгне. Мислехме само как да се хванем за зелено... Да, но и зеленото имаше различни стойности. За едни то беше просто зеленчук, а за други – валутен чук.

През пролетта Кризата се прикри зад цъфналите дървета. Нали е с бяла риза, сля се с тях и не искаше да си ходи. Дали ѝ хареса българската природа, та се задържа? За Великден дори така ни изненада, че се оказа невъзможно да червим яйца. Не само защото щастливите български кокошки снасят много скъпи яйца, но и защото те бяха предназначени за щастливите българи, а другите – те бяха по-нешастни дори от пернатите. Тези, които останаха без яйца, не знаеха дали пък Великденският заек няма да ощастливи кокошките, за да снасят по-често и да поевтинее великденската стока. Други наследници на Малката кибритопродавачка бяха почервенели от напъване в опитите си да започнат да снасят златни яйца или яйца на Фаберже. Подобни небивалици обаче се случват в истинските приказки, но не и в българската действителност. Кризата не просто се беше самопоканила, тя се превърна в триглава ламя, ненаситна за дарове. Един ѝ даваше къщата си, защото беше ипотекирана, друг ѝ връщаше лизинговия си автомобил, защото не можеше

да плаща вноските си, но имаше и такива, които нищо не можеха да ѝ предложат. Тогава Белоризата запретна ръкави и реши да пресуши кладенците, та хората да разберат, че и гладни могат да стоят.

През лятото Кризата беше без ризата. Докато на морския бряг тя правеше тен, то ний я закъсахме съвсем. Високите температури родиха ужасни карикатури. На тях Кризата вече не беше бяла девица, а охранена женица. Станала вече пълновластна господарка, тя си имаше своята запазена марка. Някои толкова се изплашиха от нея, че се евакуираха на някакви острови (Майорка, Карибите, Малдивите, Сейшелите и други екзотични местенца) и „се наложи“ да практикуват яхтинг, сърфинг, дайвинг, параглайдинг. И няма как да им се сърди човек. Това е криза по български... А тези, които си останаха у нас, копнееха да приспят Кризата, та да не бягат нагоре цените. Тя ги гони като мухи, а те скачат, скачат... Но спили се в горещини? Пък и нашата Криза не е Спящата красавица.

През есента на Кризата ѝ трябваше нова риза. (Старата не ѝ ставаше). Но можеше ли да вземе от голо риза?! Искаше новата ѝ одежда да бъде като дрехата на Неродената мома. Но тъй като Родната криза не беше нейна посестрима, Юнакът не я избра за своя невяста. Не заживяха двамата мирно и честито. Провали се мечтата ни, че ще дойдат по-добрите времена. Дадохме ни потребителска кошница и ни казаха с какво да я пълним. (По подобие на десетте Божи заповеди десет бяха и стоките за кошницата). Гледаме си списъка с „Божии“ продукти, гледаме си кошницата и се питаме: „Колко ли време ще издържим да живеем на промоция? Ще ядем ли пасти?“.

Ясно е, че Кризата не просто ни е засегнала. Тя е легнала върху одърчето, а нас ни е избутала пред вратата, като изтривалка, за да не се промъкне студът. Иде зима, а нашите домове не са включени в Програмата за креди-

тиране на енергийната ефективност REECL.

P.S. Тази приказка не е нова. Всички са я чували, но не всички са виждали Бялата риза на Кризата. Едва когато ситите застанат до гладните, може и да прогоним Кризата и да изгорим ризата.

СЪВРЕМЕННОСТИ
КНИЖКА ВЪВЕЖДЕНА ЗАМЕС
ОТНОВО ПРИЗ ЗА ПГО
"ЛЕДКА ИВАН ЛАЗАРОВА" - РУСЕ
НА ДОБЪР ЧАС, 12 КЛАС
ПРЕЗ ВРЕМЕТО ПРЕНЕСЛА ОГЪНЯ СВЕЩЕН!
КЛИО
Бр. 11, май 2012 г. Издание на Клуб "Клио"
ОЧАКВАТ НИ НОВИ УСПЕХИ
КОНКУРС НА ВЕСТНИК „КЛИО“
Българино, мисли самостоятелно!
РЪКОВОДИТЕЛИ И УЧЕНИЦИ ЗАЕДНО
ВЪДЪВОЖЕНИ В ПРИКЛЮЧЕНИЯТА
НА ПРОЕКТ „УСПЕХ“
ЧЕТЕТЕ В БРОЯ:
• Учениците на проект „Успех“
• ПГХТ - съюз на пономиниста
• Балкански, най-силен родолюбив
• „Модели на издължаване“ - статия в самото гл.
• „Сканди „Нумизматика“ - портал на проект „Успех“

ШЕСТИ национален ученически конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“ 2013 г. Русе

В шестото издание на националния конкурс участваха 206 млади автори от цялата страна с 301 творби и 19 колективи (екипи на вестници, тв и радиопредавания).

Голямата награда – статуетка „Стоян Михайловски“ за литературно творчество получи Бианка-Мария Желязкова, 12 клас, СОУ „Христо Ботев“, град Карнобат.

Голямата награда – статуетка „Стоян Михайловски“ за журналистика получи Румен Воденичаров, 11 клас, Първа английска езикова гимназия, София.

Колективната Голяма награда – статуетка „Стоян Михайловски“ получи младите журналисти от Гимназията с преподаване на чужди езици в гр. Плевен за вестниците „Полиглот“ и „Звънче“. Младите журналисти спечелиха журито с уменията си да улавят и поднасят интересно новините, да превръщат всеки брой в „най-позитивното пространство“. Учениците развиват своите творчески способности, открито поставят вълнуващите ги проблеми, водят диалог с другите и отправят своите младежки предизвикателства, откриват магията на словото.

Първа награда за поезия спечелиха Нина Устапанова и Паолина Велева от Плевен, Дима Димчева от Шумен, Йоанна Станкова от Троян, Дафин Козарев от АГ „Гео Милев“ Русе, Стефани Александрова от Търговище. Първа награда за проза спечелиха Мария Попова от Казанлък, Елица Ганева от София, Десислава Георгиева от Търговище, Габриела Григорян от СОУПНЕ „Фридрих Шилер“ в Русе, Лидия Йорданова от Търговище.

Първа награда за журналистика спечелиха Далина Русинова от Царево, Давид Мавродиев от София, Мартин Васев от Дупница, Рая Вълчева от Тервел, Лидия Йорданова от Търговище, а колективни първи награди бяха присъдени на вестниците „Междучасие“ от Велико Търново, „Огледало“ от Сопот и „Клио“ в Пловдив.

ТЕРЛИЦИТЕ НА ЛЕЛЯ АНГЕЛИНКА

Две градски автобусни линии има в Карнобат – единица и двойка. И по двата маршрута се стига до гарата. Не е голям градът и затова автобусите пътуват нарядко и кога и откъде потеглят, зависи от смените на работниците в заводите и от разписанието на влаковете. Така вероятно е и в повечето малки градове на България.

Обаче само в Карнобат всеки, който пътува с градския транспорт, има свои специално изплетени терлици, получени по време на краткия път между спирките. Който реши, че в рейсовете има плетящи баби или сергия за терлици, не е познал. Просто карнобатските пътници си имат леля Ангелинка. Тя е контролър и по двете линии на автобусите от много години. Познава я сигурно целият град, дори и тези, които ходят пеша. Няма как да не я знаят, защото тя се сприятелява лесно и бързо с всички пътници. Може да развесели ядосаните хора, може да разсмее и стария дядо, който всеки понеделник пътува към пазара и все мърмори колко са високи цените на плодовете. А бастунът му трака ситно и нервно по пода на рейса.

– Здравей, бай Руси, как е младостта днес? – смее се срещу него леля Ангелинка и хич не ѝ пука, че дядото я гледа свъсено.

Той вероятно е на 80 години, изобщо не е млад, но лицето му се променя след въпроса на контролърката.

– Какво да ми е на младостта, я... Наред си е, кръвното ми бива, очите ми нямат нужда от очила, само краката не ме слушат, това е то. Пъпеш отивам да си купя, искам го сладък – меден, ама и сочен. И да не ме лъжат в кантара тези на пазара, че... – и веждите му са готови да се съберат над носа му.

Леля Ангелинка го подминава, дава билет на следващия пътник и се провиква назад към последните седалки:

– Верче, честито ти момиченце, живо и здраво да ти е! Виж какво съм му измайсторила на твоето бебенце!

И не като тези контролъри, дето или се карат на хората, или безлично късат билетчетата, а като при фокус, от чантичката, закопчана на корема, изскачат през пръстите ѝ две терличета – в розово и бяло. От тях висят пухкави връзки със сини камъчета в краищата.

– Уроки да не го ловят и леко-леко да тропа с краченца, балерина да стане! – нарежда леля Ангелинка.

Младата майка, дето седи най-отзад, хем се радва, хем явно е изненадана, защото отговаря:

– Благодаря, лельо Ани, тези терлички са още по-хубави от ония, дето ми подари за Васко. Толкова са здрави, че още си ги пазя. Ама тези сега май са нов модел?

– Нали ме знаеш, Верче, не мога никога два еднакви чифта да оплета. Все ми хрумва нов мотив. Цветенце ли ще измисля или пеперудка, коте ли ще е, но да е веселичко искам – засмива се контролърката.

Емил, който всеки ден отива с двойката на училище, ѝ вярва на леля Ангелинка. Че са веселички и няма еднакви – това го знае от майка си, която пази неговия чифт.

Емил е на 13 години, тийнейджър е с всичките съпътстващи го глобално сериозни, важни и щури мечти. Но в рейса с карнобатската контролърка Емил просто е малко момче, внезапно разнежено от спомена за своите терлици.

– Виж, имат на петите изплетени малки кончета – кафяви и дребни, но си личат краката, опашката и даже ушите им – е казвала майка му стотици пъти, докато пре-нарежда гардероба.

На специален рафт са прибрани един куп терлици – неговите, на двете му по-малки сестри и на майка му. Защото леля Ангелинка е късала билетчета достатъчно

дълго, че трето поколение бебета ритат с нейните плетени чорапки.

С приятелите си Петьо и Стефан, с които е в един клас, Емил се знае, откакто се помни. Майките им са се разхождали в градския парк редовно с детските колички, по едно и също време са проходили даже и тримата. По край големите момчешки тайни тримата имат и една поразлична. И на тримата им пазят терлиците, изплетени от контрольорката в карнобатските автобуси. Само дето на Стефан са бели с червени калинки, защото майка му казала на леля Ангелинка, че очаква да роди момиченце.

Класната на Емил е много млада и все още е госпожица. Толкова е млада, че даже още си пази „автобусните“ терлички и тя. В часа на класа миналата седмица от 23 деца изброиха 21, които имат бебешки плетени обувки от леля Ангелинка. За Коледа смятат да ги занесат в класната стая и да украсят елхата с тях.

И както няма друг град с такава контрольорка, така няма да има друга празнична елха като на децата от Емиловия клас.

А леля Ангелинка ще продължи да плете терлички за бебетата на своите пътници. И сигурно класната на Емил като се омъжи, за нейните бъдещи деца също ще има шарени и весели терлици.

Автобусът приближава спирката на Емил. Изведнъж му хрумва да се пошегува с Ангелинка и преди да скочи на тротоара през отварящите се врати на автобуса, се провиква:

– Лельо Ани, когато аз се оженя, на моето бебе ще оплетеш ли терлици? – и хуква към училищния двор с такава бързина, че шестницата по физическо му е в кърпа вързана.

– Ей, нямат срама, какви ги говорят сегашните хлапещи, ей! – възмуцава се уж дядо Руси, пък веждите му весело подскачат нагоре към белите коси.

– Ще ти оплета, чедо, непременно ще ти оплета. Със зайчета ще са, за да бягат бързо твоите дечица също като теб! – отговаря с висок и весел глас леля Ангелинка.

Емил не я чува, той вече прескача в училище стълбите през две, а рейсът носи по маршрута си пътниците – голямото семейство на притежатели на терлици, изплетени от сръчните ръце на леля Ангелинка – контрольорката със сърце меко и нежно като пухкаво бебешко терличче.

„МОЙ СВЯТ – ОГЪН ВЪВ ВОДАТА, МОЙ СВЯТ – ПЯСЪК ВЪВ РЕКАТА“ (Сленг)

Есе

Ние, българските тийнейджъри, жадно опитваме вкуса на времето, в което живеем. Понякога той ни се струва солен, тъй както го възпяха легендарните „Щурци“. Често този вкус е толкова сладък, че неусетно преминава в горчив. Но обикновено ние го определяме като „интересен“. Не, няма да припомним придобилото печална слава китайско определение за „интересно време“. И без това всички – политици, медии, институции се задъхват от смешен плач относно злощастната българска орисия; ронят се фалшиви сълзи за обречената на изчезване българска нация; сгъстват се злокобни краски за упадъка на ценностите; оплаква се трансформирането на младите в андроида. Но стига! Ние, които оставаме тук, в България, сме сигурно точно толкова чисти и милеещи за Родината си като нашите предци. С чувствителните си сетива ние усещаме, че България е жива, макар и поуморена и позастаряла; че все така е красива, макар и мръсна и занемарена; че в нея се раждат деца, които са готови да се борят страстно, за да върнат истинския ѝ блясък.

Нашите сетива засичат и световните проблеми. Невижданата дългова криза, сриването на рейтингите на държави-лидери, както и развенчаването на мита за свободния пазар – всичко това драматизира до крайност нашето „интересно време“. Младите ни души се опитват да се спасят от разяждащото съмнение за краха на световния ред. Те не приемат песимизма и тревожността на опитните възрастни. Черногледството сякаш е просмукало побелелите глави, но това има обяснение – натрупания опит. Ние се стареем да избягаме от мрачните мисли, но

се мятате в крайности – от безумен оптимизъм до безнадежден песимизъм. Всеки ден ни носи доказателства за безпокойство. До нас Гърция и Кипър сякаш са застанали на ръба на пропаст, която няма дъно. Други далечни държави като Северна Корея размахват „ядрено плашило“ и смразяват хората по света с предчувствие за война. Призракът на Хирошима и Нагасаки сякаш се материализира и злобно отброява „Final Countdown“. Фобос и Деймос (но не тези на Марс) станаха наши ежедневни спътници. Тероризмът роди тези двама братя – страх и ужас – и те трайно заживяха с нас.

Нашата родина, остров в бушуващото море на етнически конфликти на Балканите, вече не е същата. Тя бе пример за добросъседски отношения, хармония и мир. Сега и България е наранена от изблици на гняв, нетолерантност и омраза. Протестиращите хора пък доказаха, че истински ги е грижа за самоуважението и гордостта да си български гражданин. Нашата Българска пролет показа, че не сме Панургово стадо, сляпо следващо водача си. Показа на света, че българинът е готов да загуби всичко, но да защити достойнството си и правото на промяна. Понякога си мисля, че ние сме като герои на Шекспирова трагедия. Изборът, който правим, е твърде болезнен, независимо от добрите намерения, които имаме. И не е възможно да въведем ред в „разглобеното време“, в което живеем.

И ето ме мен, едно момче на 17 години, което иска да успокои наболелите рани, да помогне на своя народ в кризата, да се опита да промени статуквото. Като начало ще променя това късче вселена, което мога – самия себе си. И знам как. Ще се боря за своите детски мечти и ще остана тук, в България. После ще се вслушам в гласа на народа си. Древните латини са казали, че „народът е толкова мъдър, колкото е необходимо“. Аз лично не бих похарчил държавни пари за референдуми. Сигурно е обаче,

че ще призова мъдростта на нацията в лицето на стари учени с млади сърца, както и млади хора, преждевременно помъдрели, на спасително събрание. Там всички ние честно ще признаем докъде е стигнало „дъното на бедността“, какъв е показателят „храна“ – този, който дърпа спусъка на недоволството. Ще изчислим индекса GINI, който регистрира разпределението на богатата в едно общество. Колкото GINI е по-голям, толкова пропастта между бедни и богати става все по-ужасяваща. Тогава всички ние, младите надежди, мъдрите и опитни умове на България, ще помолим многострадалния български народ за прошка и ще го призовем към мобилизиране на всички ресурси – и духовни, и материални. И ако първата крачка бъде прошката, а втората – помирението, то нека третата, солидарността, бъде най-важна от всички.

Зная, че в момента държавата ни е бедна, съсловията се противопоставят едно на друго, хората се спасяват поединично. Но ако българите можеха да си спомнят думите на Дядо Вазов за това как всеки може да помогне с нещо: „Богатий с парите, учений с умът“. Всички проспериращи фирми, дружества и банки трябва да се събудят от състоянието на хибернация и да осъзнаят кой е най-ценният ресурс в една държава – хората. А на всички наши хиляди сънародници „можеш да отнемеш всичко, освен надеждата в бъдещето“. Успелите хора на България трябва да покажат загриженост за младите, да инвестират в умовете им, да гледат на тях като на скорошно успешно попълнение от изпълнители или мениджъри. Защото, както казва М. Л. Кинг, „Винаги е точното време да направим това, което трябва“.

Понякога имам чувството, че идеята „предай нататък“ добива неочаквани измерения в настоящето ни. „Висящите билети“ за кино, театър, опера и балет са сякаш отговорът на моите неизказани молби за истинска солидарност не само в икономически, но и в културен план.

За бедните ученици помощта трябва да е още по-радикална – ваучери от големите хранителни вериги, карти за транспорт, безплатен достъп до спортни зали и езикови школи.

Хемингуей ни е завещал подходящо послание за нашите намерения: „Не мисли за това, което нямаш; мисли какво да направиш с това, което имаш“. Ние, децата на България, имаме воля за победа, а „с малко помощ от приятели“, както и с големи надежди, ще се опитаме да съворим мечтаното: България – балкански лидер! И нека всички си спомним, че великите дела са почвали с малки стъпки; и е успял да отмести планината само този, които е започнал с малките камъчета. Със сигурност тези малки камъчета са добро образование за всички.

България все още се учи на принципите на пазарната икономика. А те са: конкуренция, стремеж за намаляване на цените, регулиране на дивидентите. Когато народът усети солидарността от страна на бизнеса и институциите, той ще си върне доверието в системата и ще подкрепи напълно голямата цел. А ние, младите, ще застанем твърдо зад „нормалния“, а не „див“ капитализъм. Той ще оцени нас – ученолюбивите, трудолюбивите, иновативните, инициативните. А когато това стане, ние ще му отвърнем с морал, чувство за отговорност, спазване на закона. Защото искаме да решаваме сами съдбините си. Защото искаме да сме щастливи тук и сега.

„Защо да се боря, ако няма как света да променя? Защо да се моля, ако никого не мога да спася? Защо да търся, ако няма да намеря нищо сам? Защо да знам, защо да знам?“ (Сленг).

Защото най-прекрасното нещо, което мога да направя, е да прозра насоките, тенденциите, идеите, да навляза смело в невероятните дълбини на човешкото познание и да направя точна дисекция на времето, в което живея. И ако правя това, как да намеря верния коректив,

или пък моя Ментор (като този на Телемах)? Защото най-прекрасното нещо би било, когато се учим, анализираме и опознаваме света, до нас да има мъдри хора (може и с побелели коси), които да ни помагат. Общуването с тях, както и обграждането с паметта на човечеството (книгите) ще ни помогнат да променим към по-добро света, в който живеем.

Аз „не съм нито расист... нито антихрист и никога няма да бъда. Аз съм просто човек“. Просто съм млад човек, който иска да израсне, да обича, да работи, да бъде щастлив тук, в България. И от всичко най-много иска да опази своята вяра. Защото която има вяра, има всичко.

Брой № 3

Ръка за ръка

ЗВЪНУША®

Вестник за деца

Лауреат на четири национални награди
Плевен, Година XVIII, Брой 3

Издава: IV^а клас при Гимназия с преподаване на чужди езици - град Плевен
Вторник, 30 април 2013 г.

Гимназия с преподаване на чужди езици празнува

На 8 май е празникът на Гимназия с преподаване на чужди езици, гр. Плевен. Традиционно той се отбелязва с много мероприятия, свързани с изучаването на чужди езици и по повод Деня на Европа. Тази година за нас е чест да споделим празника с гости от Белгия, Дания, Франция, Италия, Литва, Испания, Турция, които са партньори по проект „Млади Европейци“ – законно за едно по-добро бъдеще! (стр. 3)

24 май
Ден на славянската
писменост и култура

(стр. 4)

Добрите новини

Добре дошли в най-позитивното пространство - това на вестник „Звонуща“! Тук може да споделите новини или реални случаи, които вдъхват, подтихват към творчество или просто носят оптимизъм! Защо добрите новини са позитивните новини! (стр. 2)

Зелена надпревара

Земата е наши Дом – красив и единствен. Гледана от Космоса тя е тогава малка, колкото и къщата ни, гледана от мащаб къщата на града. Но днало за дома си полагаме грижа на добро сполучие, какво е отношението ни към проблемите на нашата планетата? (стр. 2)

DEAR-day в първи "В" клас

На 12.04 първокласниците от 1 "В" клас се присъединиха към десетата от много страни, които отбелязват DEAR-day (Ден на Остава Белено Друго и Четв). Това е продължение на наскоро приключило успешно участие на първоците в четенето на първоците в Читателския шкафета 3. За повече информацията: <http://www.dobrodetekst.com> или <mailto:info@dobrodetekst.com> (стр. 2)

ПОЛИГЛОТ

Училищен вестник на Гимназия с преподаване на чужди езици - град Плевен брой 9 Юни 2013

Здравей лято!

Випуск 2013 – випуск на отличници и таланти

Началото на астрономическото лято- 21 юни бе денят, в който випускниците на Гимназия с преподаване на чужди езици получиха своите дипломи. От този ден нататък започва техният път за реализиране на мечтите им. Път, който вероятно няма да е лек, но пък ще е огрени от лъчите на слъщето. С какво ще започнем момичетата и момчетата от Випуск 2013? С високи резултати от цялостната им подготовка!

Дипломират се 193 ученици

Общ успех от дипломирането Много добър 5,35

Брой отличници 92.

Първи по успех от ДЗИ по български език и литература в област Плевен – Много добър 5,35

Отличен успех на ДЗИ по немски език – 5,74

С голям брой таланти – музиканти, певци и певици, танцьори, майстори на перото и ...!

С активност в работата по проекти!

С това, че бяха посланици на Гимназията в Европейския парламент!

С активната си гражданска позиция по много въпроси, възвущави младите хора, изразена чрез дебати и дискусии!

На добър час, Випуск 2013!

Дерзайте и превземайте нови върхове!

През погледа на Теодора

В началото.....

Пристъпвайки плахо през прага на новия училищен живот,ние бяхме неспокойни, вечно озъртащи се и трепетно очаквахме обсъждането с този изцяло нов живот .Осми клас беше преживяване, което няма как да повторим. Всеки беше дошъл на 15 септември със свои навици и свои вжидания за света, а на 30 юни вече нямаше и помен от тях. Само за тази една година в главите ни се появиха нови разсъждения и възгледи. Представа за изучаване на език също беше коренно различна, Видяхме сами, че само "със гледане" нещата не се получават.Нужно беше старание, време и отдаденост През годините.....

В следващия десети и десети клас израснахме малко или много като личности. Опитвахме от горчиво и сладко на живота и определенихме собствените си ценности. Наложих се да съчетаваме задълженията с приоритетите и да запазим доброто ниво, което се изискваше от нас. И пристигна 11 клас. Започна се трескавото ориентиране за нашето кандидатстване и всеки се залови със собствената си подготовка."Заваляха", разбира се, и успехите след много

безсънни нощи, прекарани в учение. А именно- взети сертификати на всякакви нива и инстанции- CAE, FCE ,PTE, IELTS, TOEFL ,SAT и др. Всеки един от тези "листи" е доказателство за неуморния труд, който се полага от нас в името на светлото ни бъдеще. Разбира се, че няма как да пропуснем и феите-вълшебници – нашите учители, които раздадоха време,нерви и усилия, за да подредят нашите знания в реда,който беше нужен. Те заедно с нас работиха в името на светлото бъдеще и приносът ни няма как да остане незабелязан.

Началото на края.....

Доиде и дългоочакваният 12 клас и наистина цялата обстановка стана толкова напрегната,колкото ни разказваха предните випусци .Всеки един търчи напред-назад с листи в ръце, за да постигне успех в края на годината. За много това вече е факт, тяхната цел е завоювана и то не къде да е, а именно в един от най-престижните университети в Англия ,Шотландия, Германия, Дания и др.

Последно.....

Е, да всичко свърши ... За наше огромно съжаление (или пък не) отмина и Изращането, и Балът, сега ни се налага

Дафин КОЗАРЕВ

РАЗМИНАВАНЕ

Някаква топка
заедно с весел детски смят
връхлетя в стаята ми
през отворения (за щастие) прозорец.
Преди да съм се ядосал,
се усмигнах.
Колко различни изглеждат нещата,
когато
си от другата страна.

Стефани АНГЕЛОВА

ЖЕЛЕНИЕ

Не е ли странно?!
Вече съм голяма –
пораснах бързо, без да разбера.
А сякаш вчера беше...
Не е измама.
Когато вярвах в чудеса,
аз взирах се във мрака, във звездите,
луната гледах – имаше очи.
Вълшебството се криеше в сълзите
и мисълта обличаше лъчи.
А погледът –
бе пълен със надежда,
с усмивка, очакването спотаила.
Душата детска
книга беше бяла,
където други пишеха, рисувах аз.
Сега поглеждам в нея
онемяла –
къде изгубих себе си сред вас?
Сред хора
бързаци и безразлични –
къде остана лунното дете?...
Сред хаос и желания себични
безверието в мен расте.
В мечти
отново искам да се рея,
вълшебството да нося с трепет в мен,
по детски
пак наивно да живея,
да гледам с вяра в идващия ден.

МАЛКО ДОБРОТА – МАЛКО СЛЪНЦЕ В ДЕНЯ МИ

Сядам на същото място – върху студения и твърд цемент. Пред мен се открива обичайната за един делничен ден гледка. Всичко е някак забързано и в момента се радвам, че всеки ден се сблъсквам с това сиво ежедневие, иначе мисля, че нямаше да оцелея.

Дарбата, която притежавам, е безсмислена. Да четеш чуждите мисли, да проникваш в съзнанието на другите, да си запознат с вътрешния и потаен свят на непознат... може би щеше да е вълнуващо в едно по-старо време. Ако сега спра господина отсреща, който рови из кафявия си куфар (цветът му подхожда – с нищо не открояващ се) и кажа на глас мислите му, той дори няма да си направи труда да ми каже, че не ми вярва. Дори няма да се задържа в съзнанието му повече от минута, най-много две. Не съм в състояние да изместя сметката за тока или завистта към шефа му. А и не си заслужава от устата ми да излиза такава чернилка. Да, знам, понякога и аз мога да съм циничен, но го отдавам на Заразата. За нея избягвам да мисля, за да не задълбоча симптомите ѝ, разбира се.

Една котка се отърква в краката ми и втренчва зеления си умоляващ поглед в мен. Когато вижда, че нямам какво да ѝ дам, беззащитният взор бива изместен от безразличен и тя просто отминава. Като малък исках да чета мислите и на животните. Поне умът и слухът ми ще си починат за момент от думата „пари“.

Дама в червено сако, червена пола и с червено червило (прекалено много червено) ме изглежда намръщено отгоре и пуска в краката ми монета. Веднага прониквам в мислите ѝ и в тях намирам презрение и досада към моята особа. Разбирам, че директорката на модна фирма (ог-

леждам се и осъзнавам, че по себе си нямам нито една дреха в модерно червено) не може да гледа такива „жалки същества“.

Наричам себе си „ловец на мисли“, но напоследък уловът ми е така беден и неапетитен. Пред мен минава младеж с втренчен напред поглед и приведена походка. Още от дете се научих да не прониквам в мислите на този тип хора, нищо, че трябва да бъда толерантен към жертвите на новото време.

„Тази не млъква ли?“, „Кога ще ми се обади?“, „Ама че досада!“, „Уморен съм!“, „Спи ми се!“, „Ужасно е!“, „Кошмар!“. Тръсвам глава, за да прогоня чуждите мисли от собствената си глава. Дарба или проклятие е всъщност това, което притежавам? „...и принцът много я обичал...“, прозвънява в съзнанието нейният глас. Затварям очи и се хващам за този звук като за спасителен пояс в едно стоманеносиво и студено море. Облягам глава на стената и най-накрая попадам в света на приказките. В съзнанието ѝ всичко е пъстро и живо. Разказва историята за красивата принцеса и нейния любим. За бал, на който свирят с китари. За дамата в червено, която трака с токчетата си пред малката разказвачка, а в следващия миг се пренася в нейната измислена история като феята орисница. Сивите гълби, накацали по покривите на сградите, сега политат, издигнали във въздуха карета. Продавачът от магазина отсреща влиза в ролята на лакей. Изведнъж забързаната тълпа се преобразява в благородници, принцове и още много принцеси. Забавят крачка, хващат се за ръце и започват да танцуват. Нереално, но пък толкова красиво.

През очите ѝ виждам същата онази котка, която ме подмина и която в момента слуша приказката. Сега най-много жадувам да чуя мислите ѝ. Дали ще са просто цветове или ще присъства котарак с корона на главата?

Пътешествам през всички сезони и вълшебни земи,

ЗА ЧЕРВЕНИТЕ ПАНДИ И МЕЧТИТЕ

Роузи седеше в голямата училищна зала и напрегнато очакваше са чуе своето име. Всичките ѝ съученици носеха шапки, подобни на абсолвентските, което беше част от официалната униформа на зрелостниците. Училището на момичето участваше в проект, чрез който се въвеждаха европейските тенденции в образованието на младите хора. Според ръководството това беше още един начин завършващите да се почувстват „по-европеизирани“.

Девојката с любопитство гледаше своите приятели, кривящи неестествено глави, за да не паднат шапките им, и едва сдържаше смеха си. Мислеше си за напрегнатото лято, което я очакваше – предстояха ѝ кандидатстудентски изпити в консерваторията. Тя обичаше цигулката си като живо същество. И двамата ѝ родители се занимаваха с музика, баща ѝ беше директор на филхармонията. Спомни си за един свой рожден ден – беше още момиченце. Някой ѝ подари касетка с изпълненията на любимата ѝ певица. Дали бе случайно или не, момичето никога не разбра. Още в детската градина пролича, че наистина може да пее. Стигна много далече – в музикалното училище, в което премина успешно през всичките изпити, но честичко нощем съзнанието ѝ я връщаше на село.

Баба ѝ Роза, чието име носеше, се надяваше да доживее момента да види внучката си студентка в консерваторията и известна цигуларка. Често девојката с умиление се връщаше към безгрижните детски дни през ваканциите, когато беше още момиченце и щъкаше боса из двора на село. Спомняше си за шареното котенце с ударената лапичка и за шината от две летвички, която му сложиха с нейната приятелка. Докато животинчето жално мяукаше от болка, Роузи омота малко бинт около крачето му. При-

бра котенцето в стаята до печката и му даваше в една паничка по малко мляко. Как се радваше, като виждаше, че краченцето му оздравява. Оттогава на въпроса на възрастните каква ще станеш, като пораснеш, тя отговаряше: „Ще лекувам животните“.

– Роузи Крумова!

Гласът на директора прекъсна мислите на девојката и я върна в салона. Приближавайки се към сцената, тя усещаше зад гърба си завистливите погледи на своите съученици. Очакваше я блестяща кариера – консерваторията, концерти, международни сцени. Имаше старта, имаше „гръб“, както се казва. И най-важното – имаше талант!

– Честито! Смятай, че вече си студентка в консерваторията – чу тя гласа на приятелката си, в който имаше и малко завист.

Но Роузи не мислеше така. Тя имаше своите терзания. Неведнъж се бе опитвала да говори с родителите си, да им каже, че обича музиката, че ще я обича за цял живот, но на нещо друго иска да посвети душата си. Те умело отклоняваха разговора, щом станеше дума за това. Сега с крайчеца на окото си виждаше гордите лица на майка си и баща си, които бяха заедно с останалите родители в дъното на салона. Девојката знаеше, че въпреки желанието си не би могла да пренебрегне мнението на родителите си. Не би могла да ги разочарова, те толкова вярваха в блестящото бъдеще на единствената си дъщеря, в бъдещето ѝ на музикант от световна класа!

Щом се прибра, момичето изпита чувство на облекчение, сякаш голям товар бе завинаги разчистен от пътя му. Не се заблуждаваше, предстоеше му не по-лесно пътуване, а когато си дете, никой не те предупреждава колко ще е трудно, никой не може да ти опише неговата тежест. Това беше пътуване към себе си, пътуване към детската мечта!

Роузи неволно се размърда на автобусната седалка. В чантата си момчето носеше дипломата си от музикалното училище и другите необходими документи за кандидатстването в консерваторията. Сутринта майка ѝ няколко пъти я накара да провери дали е взела всичко. Снощи баба ѝ Роза ѝ пожела успех на изпитите.

Приглушен шепот, идващ от задната седалка, накара Роузи да се заслуша по-внимателно.

– Тази сутрин я намерих в пощенската кутия. Май е някаква кампания за доброволци, за къде беше... някъде в Азия...

– Виждал съм я... имаше и в нашите кутии. Остави тези простотии! Баща ми като я видя, каза: „Ние ще спасяваме света!“, майка ми направо я изхвърли в коша. По-важно е да изкарам курса и да взема книжка... Я пусни някой филм, че да мине времето...

Роузи чу грубото кикотене на двете момчета зад себе си. Поизвърна се леко, за да погледне между пролуката на седалките. Двама тийнейджъри разглеждаха някаква зелена брошура. Единият държеше на коленете си лаптоп.

– Извинете, може ли да видя брошурата? – попита девойката.

Когато я взе, тя усети, че държи не един обикновен цветен лист, вече държеше в ръцете си своето бъдеще – истинското! Големите червени букви сякаш изгаряха ръцете ѝ: „Увеличава се търговията със застрашени животни. Искате ли да помогнете?“. С вълнение Роузи продължи да гълта написаното – останали са червени панди едва в пет зоологически градини в Азия! Те са уязвим вид, вписан в Червения списък на световно застрашените видове. От доброволческия център призоваваха младите хора да станат доброволци.

– За първи път чувам за червени панди! – промърмори

момчето от задната седалка.

– Много важно, има кой да мисли за червените панди, не ме интересуват!

Роузи ги слушаше и не знаеше да се смее ли, да плаче ли, да съжاليا ли тия невежи. Искаше да им каже, че това е едно животинче, което всеки мисли за лисица на иконката на модзила, това е именно червена панда. Но само помоли:

– Може ли да задържа брошурата?

Автобусът замря. Роузи грабна с една ръка чантата, в която лежеше дипломата ѝ от музикалното училище и всички документи за кандидатстването в консерваторията. С другата здраво стискаше брошурата за изчезващите червени панди. Тя осъзнаваше, че сама няма да спаси света, но ако повече хора приемат идеята за доброволството, това наистина може да се случи. Беше горда от своето решение. Не очакваше подкрепа от родителите си, ала и те нямаше да могат да я спрат да осъществи мечтата си. Нямаше да се откаже! Бе пропиляла толкова години, бе загърбила детската си мечта. Искаше да се чувства пълноценна!

Роузи отвори брошурата, погледна адреса и с твърди стъпки се отправи към доброволческия център.

Вратите на автобуса, затворени плътно, жално изстенаха. Защо ли този звук ѝ напомни за котенцето с ударената лапичка? И за деня, когато получи дипломата си, за шапките, които трябваше да приобщят нея и съучениците ѝ към европейците...

СЕДМИ национален ученически конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“ 2014 г. Русе

В седмото издание на националния конкурс участваха 198 млади автори от цялата страна с 205 творби и 17 колективи (екипи на вестници, тв и радиопредавания).

Голямата награда – статуетка „Стоян Михайловски“ за литературно творчество получи Павел Павлов, 9 клас, СОУ „Стефан Караджа“, гр. Каварна.

Голямата награда – статуетка „Стоян Михайловски“ за журналистика получи Ивана Маркова, 10 клас, ПГХТГ, клуб „Клио“, гр. Пловдив.

Колективна Голяма награда за журналистика не бе присъдена.

Първа за поезия спечелиха Едже Солак от Казанлък, Никол Бояджиева от Варна, Дима Димчева от Шумен, Клементина Стоянова и Сияна Недялкова от Варна. Първа награда за проза спечелиха Андрея Ангелова от Разград, Атанася Танева от Петрич, Християн Трифонов от с. Николаевка, област Варна, Йоана Атанасова от Варна, Дарена Дилчовска от Враца, Иванела Арабаджиева от Полски Тръмбеш, Невена Цанева от Варна.

За журналистика първи награди спечелиха Виктор Сотиров от Кюстендил, Симона Димитрова от Разград, Илиян Карабойчев от Пловдив, Мария Спасова от Монтана, Таня Бонкова от Разлог, както и вестниците „В@з Буки Веди“ от Плевен и „Щъркелово гнездо“ от Панагюрище.

От този конкурс организаторите обновиха статута, като зададоха теми, по които младите автори да пишат и интерпретират. Темите бяха по раздели: „ПРИЯТЕЛ В НУЖДА СЕ ПОЗНАВА“ – за литературно творчество; и „ДОБРОВОЛЧЕСТВОТО – КАУЗА И МИСИЯ“ – за журналистика.

СВЕТЪТ В ЕДНА ОБУВКА

В един есенен ден възрастен мъж крачел бодро из парка. В ръката си държал торба. Бил доволен, защото си купил нови обувки. Но не забелязал, че торбата се скъсала в единия край. Както си вървял, съвсем неусетно едната обувка паднала на земята в един голям храсталак и никой не я забелязал.

Три мишлета видели обувката и влезли в нея. Харесали я и решили да я превърнат в собствен дом. Така и станало. Спели в обувката, хранели се, криели се вътре от техните врагове – котките. Когато навън валяло, отивали под стелката на обувката и там се топлели цяла нощ. Мишлетата били доволни и се радвали от сърце.

Дните се нижели неусетно и навън започнало да застудява.

Завалили дъждове и мишлетата се прибрали на топло в обувката. Започнали да се приготвят за зимата. Изведнъж някой почукал и попитал:

– Мога ли да вляза?

Мишките погледнали пред дупчиците на обувките и видели една жаба. Съжалили я и отвърнали:

– Добре, влез.

Жабата подскочила от земята и паднала право в обувката.

– Много благодаря, мишлета! Може ли да живея при вас? Сутрин ще ви будя и ще почиствам нашия дом.

Мишките се зарадвали и решили да я приемат. Заживели заедно.

Не минало много време и на обувката почукал един щурец.

– Може ли да живея при вас? Ще ви пея и развеселявам всеки ден! – предложил той.

Мишките се съгласили, защото много харесвали песните на щуреца. Щурецът направил скок, прескочил ръба на обувката и паднал вътре.

Не минало много време и се чул шум. Всички се ослушали и се свили от страх, но после се престрашили да погледнат. Видели стотици мравки да обикалят около обувката. Облачното време ги уплашило и те търсели къде да се скрият.

– Може ли да влезем в обувката? Ще ви бъдем много полезни, защото можем да ви събираме храна всеки ден. Така няма да се тревожите за зимата.

Всички се зарадвали, защото предложението на мравките им харесало. Така мравките, строени в колона, бавно започнали да се изкачват по обувката и влезли вътре.

Тъкмо се уговаряли кой къде ще се настани и някой отново почукал:

– Може ли да остана при вас? Аз съм стара самотна къртица и мога да ви бъда полезна, защото мога бързо да копая дупки за бягство, ако някой ви нападне и се наложи да бягате.

Без да се колебаят, животните приели и къртицата, защото знаели, че тя ще им е от полза. Къртицата направила дупка отдолу на обувката и влязла вътре.

Оттогава животните заживели щастливо в тази обувка. В този щастлив дом всички си помагали. Всеки ден жабата почиствала до блясък, щурецът освен да им пее, шиел там, където се появи дупка, мишлетата грижливо подреждали, а мравките носели освен храна и материали за поправяне на обувката. Къртицата продължила да копае тунел, а пръстта, която изровила, събирала около къщата. Образувала се стабилна стена, която служела за защита и затопляла обувката.

Така минавали дните в този малък уютен дом. Всеки помагал с каквото може. Животните живеели заедно и безгрижно и нищо не им липсвало.

Минало време и един ден човекът, който загубил обувката, случайно я открил в хралалака. Посегнал да я вземе. За щастие мишките видели ръката на човека и извикали силно:

– Спири!

– Защо? – смаяно попитал човекът. – Това е моята нова обувка, която търся от толкова време.

Мишките притеснено отговорили:

– Сега тази обувка служи за дом на животни, които хората не забелязват. Дори нещо повече. Те ни унищожават. Обувката ни топли, когато навън е студено, и ни разхлажда, когато е много горещо. Защишава ни от неприятели. На нас ни е необходима повече, отколкото на теб.

След всичко, което чул, човекът решил да се лиши от обувката си. Станало му много приятно, че може да помогне на беззащитни същества. Имал си и други обувки. Животните го накарали да се замисли. Не е важно да притежаваш дадена вещ, за да си щастлив. Много повече радост носи мигът, в който направиш другите щастливи.

Ако някога видите в парка, зад големия храст, една ненужна обувка, знайте, че в нея може да има един друг прекрасен свят – света, който ние не можем да видим.

ДОБРОВОЛЕЦЪТ – ДОБРИЯТ ЧОВЕК?

Есе

Макар да живеем във време, в което добротата е на заден план и добродетелите остават някак си пренебрегнати и недооценени, това не трябва да ни обезкуражава да бъдем добри хора и да помагаме винаги, когато ни е силно. Обаче достатъчно ли правим и можем ли и по-добре?

Навсякъде по света цари хаос. Дори да искаме да окажем съдействие, не бихме могли да „огреем“ всички, но все пак трябва да започнем отнякъде, поставяйки една стабилна и здрава основа. Знаем, че България се нарежда на първо място по безработица и смъртност в Европейския съюз. На тази база едно сравнение в световен мащаб би показало в действителност нивото ни. Въпреки че ще бъде много разочароващо.

Имайки предвид тези факти, се питате дали се прави нещо за подобряването на живота в страната или се бездейства?! Там, откъдето всъщност трябва да започне промяната, не се случва нищо. Онези, в чиито ръце е бъдещето ни, така безхаберно го слагат настрана, взимайки своето собствено. Лъжат и грабят, обещават и бягат, а след себе си оставят единствено надеждата за промяната, която всички така отчаяно искаме. Но само с надежда не става, в един момент, дори и последна, тя все пак умира.

Ние ли сме „добрите“ хора или това е толкова забравено, че се е превърнало в недостижим идеал?! Пораждат се много въпроси без конкретни отговори. Лоши или добри – хора сме на първо място. Всеки е една индивидуалност и в никакъв случай няма да е редно да поставяме когото и да било под общия знаменател. Но сме наясно,

че има проблем и той тръгва от самите нас. Пролічвава си в начина ни на мислене и в това, което правим.

Какво всъщност е да бъдеш добър човек и как можем да го разпознаем сред тълпата? Обсебени сме от идеята за неговото търсене, а той може би не иска да бъде намерен. Ако сте си помислили, че евентуално визираме някой политик или дори приятел, то жестоко се лъжете. Голям процент от хората са напълно фалшиви и пораждат само заблуда у нас и нищо друго. Понякога тези, които смятаме за добронамерени и така сляпо и доверчиво ги издигаме на пиедестал, се оказват измамници. Всички тези организации в помощ на нуждаещите се повечето пъти са чиста измама или просто маскировка, а зад сцената някой дърпа конците и прибира парите.

Как да се доверим отново, когато вече сме били измамени? Не бихме могли. Как да направим света по-добро място за живеене, като за това е нужно да сме съпричастни, а всички живеем в лъжа?! Мамят ни, после очакват от нас добро. Събираме средства за сираците по домовете, за болните хора, за невинните животинки и за какво ли още не, а в действителност пълним нечий личен джоб. Тези хора, които наистина имат нужда, пак остават оцетени.

Не можем да вярваме вече на никого, но на себе си поне можем. Щом нищо не се променя след толкова празни приказки и закани, вече е време да се вземем в ръце и ние да направим дългоочакваната промяна.

Когато настъпи кризисната ситуация в областите Варна, Велико Търново и Добрич, хората се обединиха и помогнаха на пострадалите. Разчистваха останките от срутениите къщи по улиците и даваха консерви с храни и дрехи. Това наричаме човечност, но нима не ни трябва нещо по-голямо?! Днес, дори без своите домове, те са сити. А какво ще се случи утре, когато храната им свърши, а обстоятелствата продължават да бъдат същите?!

Може ли в подобни случаи да си проличи в действителност истинският доброволец и дори да е така, ще се промени ли нещо изобщо?!

Доброволецът не е просто един от онези псевдопомощници. Той е реално мислещ и гледащ на нещата човек, който поставя доброволчеството като приоритет в своето ежедневие. Той не е наивен и лесно доверчив.

Различава истинското от фалшивото. Обективно преценява нещата. Отличаваме го от другите вследствие на неговите действия. Защото на думи всеки е силен. Делата обаче стоят в основата на всичко, което ни трябва, за да постигнем своите цели.

Ваз ВЪНИ ВЕДИ

Никои не е в състояние да удържи силата на една идея, чиято време е дошло! ...

ГОДИНА 3, БРОЙ 14, УЧИЛИЩЕН ВЕСТНИК НА СОУ "Иван Вазов" гр. Плевен   Цена 1 лев

На прицел Йордан Караджов: За нас името на Йордан Караджа е синоним за българската музика. За родителите ни разбираме, че той е предал всичко лъжливо на група "Сивият". А за най-малките в нашето училище вероятно най-авторитетният лектор е от настоящото поколение от преподаватели. Много съм на "Български". Много харесвам музиката и песните му. Това бе поводът да попитам и погледна на интервюто. Съгласи се бързо на телефонен разговор и на отпаднали половин час, колкото да ни изкаже. Описа се към нас с уважение и повдигна какво трябва да е положението на днешните деца, българските муз!

“Един музикант трябва да притежава душа”

на с уважение и повдигна какво трябва да е положението на днешните деца, българските муз!

стр. 2

Наградите от А до Я са за „Вазов“

Работихме здраво и донесохме много отличия в науките, живописата и спорта

Издание на СОУ "Нешо Бончев" - гр. Панагюрище

ГНЕЗДО

Брой 14 (85), год. XI, 2 юни 2014 г.

Светът Обича Успелите

Училището е член на Асоциацията на Кеймбридж училищата

e-mail: v.gnezdoto@abv.bg

БОНЧЕВЦИ СА ТРЕТИ В СВЕТА

Много деца в нашия училищен район са получили "Медият Училището" през последните години. Това е знак за високия интерес на родителите и учителите към образованието на децата. В нашето училище са се трупали отличията и наред с това, благодарение на много усилия, които са били вложени, успели сме да станем първенец в областта на английския език. Това е резултат от много усилия, които са били вложени в нашия клас. Това е резултат от много усилия, които са били вложени в нашия клас. Това е резултат от много усилия, които са били вложени в нашия клас.

ОТЛИЧНИЯТ ВИПУСК 2014 СЕ ДИПЛОМИРА

На 20 юни в нашето "Гнездо" випуск 2014. Дипломираните и средни резултати на випуска 2014. Дипломираните и средни резултати на випуска 2014. Дипломираните и средни резултати на випуска 2014.

БАЛЪТ НА СЕДМОКЛАСНИЦИ ЕКСПЛОЗИЯ ОТ ЕМОЦИИ

Балът на седмокласниците от нашето училище беше на 11 юни в детския клуб "Добрият". Нашият танцов ансамбъл, солисти, певци и певци. Отвличаваме го от другите вследствие на неговите действия. Защото на думи всеки е силен. Делата обаче стоят в основата на всичко, което ни трябва, за да постигнем своите цели.

КОЛЕГА РЕПОРТЕР ШЕ СЕ ОБУЧАВА В ОСТИН

Дипломираните и средни резултати на випуска 2014. Дипломираните и средни резултати на випуска 2014. Дипломираните и средни резултати на випуска 2014.

ЕКСПЕДЪТ НА ЕКОПРОЕКТА ПОСЕТИ ТУРИЯ

Училището е член на Асоциацията на Кеймбридж училищата. Училището е член на Асоциацията на Кеймбридж училищата. Училището е член на Асоциацията на Кеймбридж училищата.

НАШИ ФИЗИЦИ В ЦЕРН-ЖЕНЕВА

Училището е член на Асоциацията на Кеймбридж училищата. Училището е член на Асоциацията на Кеймбридж училищата. Училището е член на Асоциацията на Кеймбридж училищата.

Клементина СТОЯНОВА

НЕДОВОЛСТВА

Сутрин ставам и виждам
колко е самотна четката ми за зъби.
После чувам как кафемашината недоволства,
че прави кафе само за мен.
Подът звучи толкова уморен
от моите стъпки и умолява ме
да го запозная и с други.
Книгите пък разказаха ми
как искали и други пръсти,
освен моите, да ги докосват.
Сетне разбирам, че и на цветята
било им омръзнало
от моите песни.

Колко сме недоволни
всички тук!

Сияна НЕДЯЛКОВА

* * *

Докосни ме
като поет
приближаващ се
до любимата си книга
люксово
автентично издание
с автографа на автора
с бледи петна
с невероятния мирис
на корицата
на страниците
разгръщащи се
носеци лек бриз
от цигарата на поета
от наслоения дим
върху хартията

а след това ме прибери
дълбоко в скрина
на душата си

сложи ключа на масата в хола
за да не ме забравяш.

СПАСИ МЕ!

„Имало едно време в едно далечно...“

Чакай, чакай! Знаеш, че мразя тези приказки. Не са реални никак. Винаги имат щастлив край. Винаги това е била основната разлика между нас – ти си безнадеждната оптимистка, а аз – печалният песимист. Никога не сме се сработвали. Още се питам как изобщо сме приятели. Нашите взаимоотношения се крепят на базата на абсурда. Аз обичам черно, а ти носиш жълто... като лудите си. Аз не понасям, когато ти се смееш истерично и за глупави неща, а ти пък мрънкаш, когато съм сърдит... Как изобщо се...

Тук го прекъснах. Крис беше най-добрият ми приятел отпреди първия ми млечен зъб, отпреди да мога да различавам цветовете и форми... Отпреди да мога да се нарека човек в пълния смисъл на думата. Всъщност го познавах едва от няколко месеца, но чувствах, че преди него не съм мислила и живяла пълноценно. Чувствах, че едва след срещата си с него прохождам тепърва и започвам да оформям светогледа си.

Той беше странна птица – винаги в дисонанс със себе си, постоянно задаващ си „ВАЖНИТЕ“ въпроси, чийто отговор никога не намираше, но аз не можех без него – без абсурдните му въпроси, без песимизма му. Как още не беше проумял – уж той винаги беше умният от двамата ни – именно различията помежду ни ни сближаваха и допълваха. Споровете ни стимулираха да мислим и да се изграждаме като личности през цялото време... Да сме така различни във вижданията си и така еднакви в различието си. Но не беше само това. Има моменти във вселената, едни такива, в които чувстваш, че звездите се подреждат по точно определен начин, сблъскват се

за теб и те променят. А след това осъзнаваш, че повече никога няма да си същият. И аз си имах такъв момент – мигът, в който срещнах него, Крис Антъни.

Познат сюжет – първи ден в училище, неудобна, конфузна, меко казано, абсурдна ситуация. Бях нова в класа – без познати, без приятели, без опора в човешката джунгла, по-известна като училище. Вървя по коридора и не след дълго влизам в новата си класна стая. Бяло петно – оглеждам класа около себе си, но не виждам никого... Почти изпадам в несвяст. Някак успявам да седна на един от чиновете и да се правя успешно на незабележима. Та нали винаги така съм оцелявала в непознатото. Де да знаех в онзи ден, че това ще се промени! Идва моментът, в който всеки трябва да се представи. Целият клас – повечето вече се познават най-малко от хилядолетие... Представят се с прякорите си, смеят се един на друг, вероятно спомняйки си доброто старо време, родило псевдонимите им... И тогава идва моят ред! Мълчание... после поглед – един-единствен, бърз и така пронизателен поглед, чувствам го зад гърба си, с цялата си същност – това беше Крис! Сякаш ме подкрепяше невидима сила, сякаш познавах този човек от хилядолетия, точно както се познавах новите ми съученици. Мълча и после чувам глас зад себе си:

– Хайде де! Ще свърши учебната година, докато чакаме... А всички знаем много добре, че не би искала да пропуснеш нито минута от любимите си часове по ренесансова история и литература!

Смях в залата. Но не злъчен! Май мина добре. Но... чакайте! Моля?! Как изобщо беше възможно някой да знае кои са любимите предмети на една нова невзрачна ученичка?

Усмиввам се обаче никак... става ми приятно. И усещам как разпервам криле – политам. Казвам си името, възрастта и кратко резюме за себе си, без да запелте-

ча – нещо неприсъщо за мен! Уау! Какъв успех само. За някакви части от секундата един непознат ме промени, сякаш премахна чувството ми, че ще се изложи, че ще загубя всичко, което имам... След края на часа се запознаваме. И той ми казва отново:

– Не се мисли за толкова важна! Хората са прекалено заети със себе си, за да ги интересува това коя си, какво имаш да им кажеш и дали няма да погубиш имиджа и доброто си име, които, хех, да си признаем, ти още не си изградила, а и очевидно няма да го направиш, ако продължаваш да мълчиш.

Стоя втрещена и в същото време имам отговори. Не се чувствам обидена. Има резон в думите му. За един учебен час Крис премахва от мен страха ми от публика със своя привиден непукизъм. И от този момент съм уловена – искам този човек да е мой приятел. Да ми е коректив, да споря с него, да се съгласявам. Прекарваме няколко дни, пишейки си усърдно и спорейки за произхода на човека и света, и е, да, Крис не приема никога моите теории, нито аз неговите. Понякога той си води монолог, но аз съм там и го чувам, въпреки че нищо не му отговарям.

И един ден той заминава. Да осъществи мечтата си да живее с голямото кино. Да го твори, да бъде в него, за него и всичко около киното. И аз оставам тук. С хилядите въпроси на своя скъп приятел, които той ми остави свободни... без отговор. Но има нещо странно. Винаги го чувствам до себе си. С пронизващия ме поглед зад гърба. Все така каращ ме да търся и да дерзая. Да се дразня от собствената си незначителност и незнание в знанието си и в същото време да се чувствам достатъчно велика, че осъзнавам нищожеството си. Да. Крис бе такъв човек. Затова една вечер седнах и реших да му напиша... Писмо, не, приказка, която той никак не обича като жанр... Ето нейното начало:

„Крис. Привет от купесто-слънчевата планета. На-

шата планета. Където облаците са жаравночервени и огнени дракони прекосяват небето. Където времето винаги в едната половина е слънчево, а в другата гъждовно. Където улиците имат вкус на гъвка, а знаците „СТОП“ са направени от захарни пръчици. Където рoшави извънземни продават сладолед и хората отброяват времето си по разтечените часовници на стената, които винаги сочат един и същи час... Благодаря ти! За това, че ми завеща един свят, който никога няма да изчезне. За това, че ме спаси от монотонността на сивото ежедневиe. За това, че не ми спестити истините и ми казваше, когато грешах. Благодаря ти, обаче, и за решението ти да ме оставиш да направя своите грешки, че не ме спря да ги изживея докрай. Че не ме осъди – никога. Благодаря ти, че въпреки че не винаги ме разбираше и понякога ме наричаше диваче, никога не ме остави... Не се отказа от мен – твоята кауза, каквато явно бях от първия ден на нашата среща. Сега ям пуканки с разтопен шоколад и кисело мляко с кисели желирани бонбони – подсецам те да си набавиш незабавно от тях, за да не прихванеш обикновенофилия – най-страшната болест на света!

Аз ти обещавам, че ще продължа. И ще подкрепям и извеждам от самовглъбението и пропастта още души. Където и да си, както и да се чувстваш, знай, че не си забравен. Ти ми помогна да се измъкна от най-трудното – безличието и страха, които можеха да ме съпътстват цял живот. Не си супергерой, не си спасил хиляди – но спаси мен. И затова си най-добрият приятел, който може да съществува“.

МЕД И БАДЕМИ

Прибрах се възможно най-бързо, разсеяно затворих вратата на апартамента зад себе си и изритах калните си обувки, едва след като бях влязъл в тясната, натъпкана с какво ли не всекидневна. Свалих шлифера – като онези, от черно-белите детективски филми, който случайно бях намерил в дъното на коша с дрехи в магазин за втора употреба – все още леко влажен от плътната мъгла навън, и се разтърсих с разтреперани ръце за празно късче хартия, някъде из творческия безпорядък, царящ навсякъде. Докато все още я виждах, дори и с отворени очи.

Мъглата я обгръщаше, омекотяваше чертите ѝ, притъпяваше грубостта, която лъхаше от нея. Беше точно пред мен на спирката, на сантиметри от мен, дългата ѝ вълниста коса с цвят на кестен гъделичкаше деликатно носа ми; ухаеше на мед и бадеми, болезнено сладникава миризма, която изпълваше ноздрите ми почти до задушаване. Бе облечена с дълго черно палто, ноктите ѝ, макар и къси, бяха лакирани в матово черно – толкова тъмно, че сякаш поглъщаше цялата светлина от света. Пристъпваше от крак на крак в мрачната мъглива вечер в средата на октомври, носеше изтъркани от употреба гуменки и в съзнанието ми изникна образът ѝ рано сутрин, как обикаля из росните полета и събира билки, а росата попива в гуменките ѝ, и от време на време хвърляше погледи към часовника на китката си. Обърна се към мен – за няколко секунди, но достатъчно дълго, че чертите на лицето ѝ да се запечатат в съзнанието ми. Веждите леко повдигнати. Шоколадовите очи, подчертани от дебело изрисувана черна очна линия. Очилата с черни квадратни рамки. Лабретът под долната ѝ устна. Бледата обсипана с лунички кожа. Линията на челюстта ѝ. После пак ми

обърна гръб. Фантазирах си за нея. Опитвах се да я разгадая. Коя е, каква музика слуша, какво работи. За какво мечтае. Дали заспива сама, дали предпочита кафето си черно, с колко лъжички захар пие чая си. Дали обича черен или зелен чай. Кой е любимият ѝ цвят, любимото ѝ цвете. Дали обича европейски филми. Дали говори френски. Дали говори насън, дали чете поезия, дали умее да прави палачинки. Дали обича да наблюдава звездите. Представях си я, създавах я и я унищожвах в главата си, хиляди, милиони различни нейни образи. Стоеше на сантиметри от мен – но да я заговоря, да я попитам за името ѝ? Мисълта дори не ми мина през ума. Автобуси минаваха и заминаваха – включително и моят, но не се качих. Кого ли чакаше? Какво ли чакаше? Извади пакет цигари, взе една – къса и дебела, между пръстите си – прокара език по нея и я пхна между кървавочервените си устни. Дали свиреше на китара? Обичаше ли слънчогледи? Опитах се да си представя гласа ѝ в главата си – дали можеше да пее? Издиша дима от цигарата бавно, на тънка струя. Носът ѝ беше прекалено голям за лицето ѝ. Имаше белег над горната устна. Надраскано с химикал по бузата. (Дали не беше писателка?) Малка пътечка от пъпчици до линията на косата. Дръпна си отново от цигарата, пое дима дълбоко в дробовете си (какво се криеше зад порока ѝ?). Стоях и я наблюдавах, обгърната в мъгла, забулена в мистерия, непознатата на спирката, с която съвсем случайно се бяхме засекли тук, в тази мъглива октомврийска привечер, с облаци, надвиснали над нас и едва загатнато обещание за дъжд. А после автобусът ѝ дойде. Хвърли цигарата си на земята, настъпи я с върха на протритите си гуменки, за да я угаси, и се качи. Потъна в тълпата, удави се в морето от хора, за не я видя никога повече. Проклятието на големия град. Прибрах се пеша, образът ѝ – запечатан в съзнанието ми.

Писах за нея тази вечер. Набързо, накриво, на гръба

на касова бележка, докато все още усещах мед и бадеми в ноздрите си. Чудех се на какво ще имат вкус устните ѝ, кожата ѝ, млечнобяла и обсипана с лунички. Дали има татуировки. Дали би танцувала суинг с мен. Дали би пяла песни на Oasis, докато аз свиря на китара. А може би беше фотограф. Представях си как я снимам, а тя се крие, защото не е свикнала да е от тази страна на обектива. Как лежи в поле с маргаритки, слънцето гали кожата ѝ, а аз ѝ плета венци от цветя. Как лежим под купчина одеяла в неделя сутрин, а навън е бяло и студено, и бяло. Как седим по турски на пода, пием евтино вино от супермаркета и четем Лъвкрафт и По, и Бодлер. Как се промъкваме в кино по средата на филма, седим на задните седалки и се държим за ръце. Как седим на пясъка на брега на морето в началото на ноември, тя е облечена в голям вълнен пуловер и издишва дима от цигарата си в лицето ми. Как пием сутрин кафето си на балкона, а вятърът се заиграва с косата ѝ като закачливо малко дете. Представях си, представях си, представях си... Запечатях образа и емоциите в съзнанието си, запазих ги там, закътах ги...

Излях ги на хартия, облечени в красиви думи. Щеше да остане само това – красива поема, неизживяна афера, запечатана в цигара време на автобусната спирка, в октомврийска мъглива вечер. Навън заваля дъжд.

* * *

Декемврийският сняг се сипеше мокър и на парцали. Стиснал в ръка горещата картонена чаша с лате, побързах към изхода на препълненото магазинче за кафе в очакване на хапещия студ навън. Потънал в мисли, дори не забелязах човека, който влизаше – докато не се сблъсках с него. Погледнах нагоре, готов да се скарам. Посрещнаха ме шоколадови очи иззад очила в квадратни черни рамки. Очна линия. Яркочервено червило. Лабрет. Въпреки миризмата на мляно кафе и цигарен дим, която изпълваше помещението, усетих аромата на мед и бадеми. И ми стана топло през декември, споменът за неизживени спомени ме изпълни. Усмихнах се, облизих устните си. Странно нещо е съдбата.

НА МОЯ НАЙ-ДОБЪР ПРИЯТЕЛ

Посвещава се на чудесния човек, който беше така добър да ми разкаже една история, върху която да стъпи тази приказка. Както и на всеки цар и народ, който му се кланя и го мрази. И на малките деца, които имат войник вместо татко. И на приятелите, които са по-добри от нас. Обичам ви, всичките!

Много обичам Данаил. Той ми е като брат. Даже повече от брат, аз братя имам двама, но Данаил сякаш обичам повече. Той има кафяви очи, малко по-дребен е от мене и е много добър човек. Обича люти чушки, лук и кисело зеле, но мрази чесън. Майка му прави много вкусно къпоолу, с много чесън, което той никога не опитва. Като малки заедно правехме туршии, защото майките ни бяха приятелки. Техните отглеждаха люти чушки в двора, също тикви, краставици, а имаха и огромно вишнево дърво и две ябълки до оградата. Ние имахме най-вкусните домати, червен пипер и зелки, а от плодовете – прасковено дръвче, две череши и лози грозде, черно и бяло. Нашият двор беше по-голям от техния, но пък тяхната асма беше по-широка и градината им беше по-хладна през лятото, така че там правехме туршиите. Пробивахме чушлетата с безопасни игли, за да се пълнят с кисел сок, пиперът първо трябваше да се пече, доматиите се смачкваха за сок или лютеница, за която смилахме зрънца черен пипер. Спомням си как набутвах Данаиловата глава в черния пиперен прах и после той кихаше през целия ден. Но никога не ми се сърдеше. Сякаш сега го виждам как влиза в старата къща, за да си изплакне носа и излиза две-три минути след това, със зачервени очи, лилавеещ нос и насълзени от лютото очи.

После се измъкваме, пресичаме голямата улица, която татко казва, че всъщност е магистрала, и влизаме в гората. Там вървим по пътеката край оградата на стария царски дворец, стигаме големия баир, спускаме се надолу, без страх, че ще се подхлъзнем на влажните камъни, и стигаме плажа. Събуваме си сандалите – грозни, кафеникави и велурени с катарамка от външната страна – ако изобщо сме обули такива на тръгване, и сядаме в мекия пясък. Топло е, горещо, парещо, усещаме слънцето по кожата си и морските пръски.

– Там са ходели царят, жена му и синът му – казва Данаил и сочи плажната ивица на около километър след нас. Преградена е, изглежда чиста и има три кея. Изглеждат по-добре от нашия стар ръждясал, наклонен на една страна бетонен мост, с който рибарите се задоволяват зимска, когато е опасно да седиш по скалите, защото ако паднеш, ще замръзнеш и ще умреш.

После ми разказва за двореца. Евксиноград се казва. Как Борис, така се е казвал царят, имал чудно русо момченце – Симеон, който бил принц и бъдещ наш владетел, как красивата му майка и той били заточени някъде далеч след края на Голямата война и как сега никой не говори за тях. И не трябва и да говори, защото и този някой лесно може да бъде заточен.

– Но ти говориш. Не те ли е страх? – питам аз. Защото мен малко ме е страх.

– Никой няма да ме чуе, а и ти няма да ме издадеш.

– Защо да не те издам?

– Чий нос ще пълниш с черен пипер тогава?

Усмива се. И аз се усмихвам.

Винаги, когато седяхме там, на това място, аз си представях царицата и царя. Не ги бях виждал, а и нямаше как, царят беше отдавна умрял, а и тя най-вероятно вече не беше жива. Но аз си мислех за тях, въпреки че беше забранено. Мислех си за малкия летен дворец край мо-

рето, горичката и плажа с кейовете и камънаците. Данаил казваше, че имали няколко спални на човек, голяма дневна, прислуга, градини, полета и сребърни прибори, кристални чаши и бели порцеланови чинии и супени купички, направени от ниски китайци преди век или два. Казвали се „антики“. Защо му е на някой да яде в столгодишна посуда? Както и да е, идвали тук само лете, за да си починат. В началото на лятото отваряли портите на триметровата тухлена ограда, за да могат хората да се разходят из градините и да погалят царските коне. Царят правел нещо като панаир и понякога се разхождал около децата, за да им дава захаросани ябълки. Или поне така казваше Данаил. А това го знаеше от баща си. Царицата била хубава и величествена. Хората я обичали, защото била красива и умна. Обичали и царя. Но после се отрекли и от двамата. Тогава ми се искаше да съм цар, за да имам дворец, хубав кей, собствен плаж и царица, която да ми роди принц и принцеса. И въпреки че исках да съм цар, малко мразех царя. Даже не малко, а доста. Така ми беше вменено в училище, а и татко в това вярваше. Но не и Данаил. Той не мразеше никого. Нито царя, нито царицата, нито парите им и порцелана. Не ги и обичаше. Бяха му непознати.

– Те са живеели в разкош, докато народът е гладувал. Виж, целият дворец само за тях и цял плаж! – казвах му аз.

– Дворецът и в момента е празен – тихо отговаряше той. – А и сега не пускат в него, а и плажът не е за нас.

Замислях се за телената мрежа и стъклата по високата ограда. Рядко виждахме хора по царския плаж. Но всички знаехме, че ако видим някой, то той е много важен.

– Там и сега живеят царе, и то в по-голям разкош. Но никога не отварят портите – казваше Данаил.

Тогава не го разбирах. Не и напълно. Но сега разби-

рам. И се чудя как детските му очи забелязваха границите, които моите пропускаха; как неговите ръце се дъреха на стъкла, които аз не пипах; как носят му помирираваше живота оттатък дебелите стени, а моят усещаше само морската сол; как душата му и съвестта му се разбиваха като вълните в стария ръждясал кей, а моите спяха спокойния си сън на глупав невежа, който обвинява отдавна умрели царе и царици за неправдите в света, а в сърцето си им завижда, защото знае, че няма никога да бъде като тях?

После плувахме и се пръскахме с вода. Изсъхвахме на следобедното слънце и се прибирахме. Майките ни си почиваха, неговата винаги милваше котката. Моята не обичаше животни.

– Нали не сте плували? – питаше мама.

– Не – отговарях аз.

После се прибираше вкъщи, а аз оставах още малко у Данаил. Майка му се изправяше, доближаваше се и го прегръщаше, усещах аромата ѝ, на рози и красота, само хубавите жени ухаят така, целуваше го по врата и тихо казваше:

– Знаеш, че Йордан не може да плува като теб и все пак го водиш на морето. Ако още веднъж направиш така, ще ти забраня да излизаш от вкъщи до края на лятото. Ясно ли е?

Той кимваше. Не знаех как разбираше, че сме плували. Много съм бил глупав, казвам ви.

После се изкъпвахме. Семействата ни се събираха да вечерят, един ден у тях, един ден у нас. Нека ви кажа нещо, нашият имот едно време принадлежал на дядото на Данаил, но му го взели и го дали на нас. Взели сме го наготово, което хич не е честно. Но бащата на Данаил си го върна през 91-ва. И така и трябваше. Вече не вечеряме заедно лете, но това не попарва спомените ми. Нощните пеперуди, които целуваха фенерите, котката, която си

играеше с орехче в краката ни, миризмата на къпоолу и печени зеленчуци, прясна пържена риба, бира и айран. Черен пипер и домати, зелени краставички и усмивката на майката на Данаил, розите, които сякаш растяха невидими по нея, и дъхът на стари книги, който се носеше от дрехите ѝ. Хубостта ѝ. Данаил има нейните очи.

Моите родители не бяха като неговите. Да, добри и мили са, почтени членове на Партията, приятни и вежливи, но мама не мирише на рози, а татко не помни царя. А и аз никога не съм бил толкова умен, колкото Данаил. Но това е добре, защото на света му трябват и идиоти като мен.

Когато падна режимът, се разбра, че той не е бил добър. И повечето хора го оплюваха. Не и татко, той започна да оплюва Данаил и баща му, задето си искаха своето. Но аз и Данаил си останахме приятели. Защото се обичахме.

Почнахме да празнуваме Рождество и да ядем постно на празника, започнах да паля свещичка в църква от време на време. Завърших и започнах да уча икономика тук, във Варна. А Данаил реши да става военен. Не знам защо. Знам, че не го приеха журналистика, а не искаше и много да тежи на майка си и баща си, финансово, де. И след казармата замина. Пишихме си, виждахме се рядко, но той остана най-добрият ми и умен приятел. Кафявите му очи бяха тъжни и умни, както винаги. Намерих си работа и жена. Ожених се. Не можем да имаме деца, въпреки че много искахме.

Данаил също се ожени. За едно твърде хубаво момиче, малко приличаше на майка му, нисичка, усмихната, сплиташе косите си в плитка и винаги държеше книга в ръце, хранеше уличните котки и ги чешеше по коремчетата. Роди им се дъщеричка. Хубава като картинка. Казва се Мая.

После почнаха да стават тези неща в Афганистан, на-

шата държава реши да изпрати мисия. Или я накараха, не знам. Данаил замина. Изпратихме го, аз, жена ми, неговата жена, малката Мая и майка му. Баща му почина година преди това. Аз се разревах, жена му също, Мая не разбираше какво се случва, а очите на майка му бяха сухи. Сякаш нямаше сълзи, които да изплаче.

И аз пак намразих разни хора. Американския „цар“, българския „цар“, „царя“, изпратил Данаил на мисията. Себе си даже, защото аз трябваше да съм там, най-умният в семейството, най-богатият брат, гордостта на мама и тате, детето на комунизма, аз трябваше да съм там, аз. Аз няхах дете, нито много специална красива жена, а и бях обикновен, моята жена също. И Бог явно не искаше да отгледаме още едно дете като нас двамата.

Хубаво е да мразиш „царете“, да си ги представяш откъснати и в разкош, далечни от народа, седящи в своите порцеланови дворци, завити в цинизма, властта и привилегиите си, определящи живота ни. И така ни е добре, защото иначе ще трябва да признаем, че лошите неща се случват не заради тях, а заради нас, обикновените хора, които четат книги, учат икономика или галят котки, а после отиват и правят лоши неща на другите обикновени хора. „Царете“ вечер се прибират къщи, хранят се със семействата си, четат приказки на децата си, пеят им песни, извеждат кучето навън и заспиват. После се будят и отиват на работа. Решават нещо. Подготвят план. Следват го. Толкова е лесно да обвиниш „царете“, но е твърде трудно и тежко да приемеш, че ние сме също „царе“ като тях. Защото се раждаме с техните права вече, мечтаем с техните мечти и печелим техните пари, учим техните закони и сами ги създаваме даже и следваме. Те са ние и ние сме тях. Войната някъде там далече е наша и тяхна отговорност. Данаил знае това. А аз отказвах да го приема. Но сега разбирам, моят свят, моята политика, моята

отговорност.

Лежа и мисля всяка вечер, клепачите ми се отварят и затварят в такта на стария стенен часовник. Някъде моят най-добър приятел води моята битка, после спи, яде и пак се бие. Някъде някой пацифист протестира на моя протест, а моите „царе“ измислят план след план, мисия след мисия. Данаил мрази войните, но сега е в сърцето на една, защото е млад и умен, добър и тъжен, красив и прозорлив. Представям си умората и меланхолията, както и носталгията по онези чушки, айрана и бирата. Знам, че помни всеки разговор, знам, че помни всяка котка, знам, че помни татко си и знам, че му липсвам. Сигурен съм, че целува снимката на Мая всяка вечер със сухите си напукани устни, докато се опитва да възпроизведе гласа на жена си, с всяка негова извивка. И знам, че се мрази, задето не може. И знам, че се мрази, задето ги е оставил. Скъпия ми приятел!

Моята жена пък лежи до мен и похърква. Поглеждам я и осъзнавам, че не я желая, не я искам до мен, не я искам спяща, будна, говореща или мълчаща. Искам я далече. „Утре ще ѝ кажа, че искам развод“, прошепвам на глас всяка вечер. Но на другия ден е вече „днес“, затова не го правя, а отново чакам „утре“.

Пак се заравям в спомени. Аз и Данаил седим на брега. Той става на крака и се затичва по кея. Скача във водата и започва да плува напред. Август е, има вълни, опасно е, но той продължава, все напред, все тъй бързо. Втурвам се отзаде му, „Дани, крещя, Дани, върни се!“ Но Дани не се връща, бяга от мене, бяга от двореца, бяга от стария, от новия и от бъдещия цар на живота си и търси нещо друго. Ще го нарека свобода, за по-лесно. „Дани, Дани...“. Гласът ми е уморен и сух, вълните лесно го поглъщат. Страх ме е, но скачам във водата, студено е и някак лепкаво, пълно със зелени водорасли. „Дани“, крещя отново. Вълните ме заливат, но аз продължавам, плувам

като болно куче. „Дани, Дани...“ Потъвам.

После се будя на пясъка, Данаил е притеснен, плаче. Когато отварям очи, той ме целува, по бузите, по челото, по устните даже, навсякъде, не мисля, че обръща внимание. Държи ме в ръце и плаче. Казва ми да не правя повече така. Казва ми да не го следвам. Казва ми, че е опасен и за мен, и за себе си.

– Но ти винаги си ме пазел – едвам се отронва от устата ми.

– Приятел в нужда се познава – казва тихо той.

Нужда. Нужда. Нужда. Данаил ми помага в нужда, помага и на страната, въпреки морала и ценностите си, помага на света, следвайки чужда мисъл, и загърбва своето щастие, както и на дъщеря си и на жена си. Мисля си, че приятелят не се познава в нужда, той е самата нужда от подкрепа и топлота, някой, който да се върне за теб, даже и да е на път към свободата. Мразя войната, мразя всеки, който е част от нея, мразя царете, себе си, жена си и още много работи. Но обичам Дани, въпреки че е войник и не обича чесън.

Обичам го, защото винаги ме е спасявал и учел на хиляди неща. И когато телефонът издрънча онзи ден и разбрах, че Дани е мъртъв, част от мен умря. Нямам определена нужда в момента, имам пари и съм своего рода „цар“, но имам нужда от Данаил. А него го няма. Ще пристигне в дървен ковчег, ще го оплачем и завием в знаме, ще го погребем в студената земя, а после ще си отидем къщи. Някои от нас ще плачат, други не. И ще потънем в нашето „утре“, както винаги. А Дани ще умира пак, и пак, и пак... И ние все ще обвиняваме „царете“.

ОСМИ национален ученически конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“ 2015 г. Русе

В осмото издание на националния конкурс участваха 133 млади автори от цялата страна с 205 творби и 17 колективи (екипи на вестници, тв и радиопредавания).

Голямата награда – статуетка „Стоян Михайловски“ за литературно творчество получи Християн Трифонов, 15 г., Национална гимназия по приложни изкуства, гр. Троян.

Голямата награда – статуетка „Стоян Михайловски“ за журналистика получи Иван Генев, 12 клас, Професионална гимназия по хранителни технологии и техника, клуб „Клио“, гр. Пловдив.

Колективната Голяма награда – статуетка „Стоян Михайловски“ за журналистика получиха младите журналисти от клуб „Репортери“ при Центъра за ученическо техническо и научно творчество в гр. Разград за цялостно представяне в раздел „Журналистика“ – силно участие във всички жанрове, ученически вестник „Потомци“ и радиопредаванията под рубриката „Младите“. Младите журналисти от различни училища станаха носители на престижното отличие след много добри творчески изяви и задълбочени занимания в своя клуб. Талантите на Лудогорието – участници в различните възрастови групи, провокираха журито със стилните си литературни творби и публицистични материали.

Първа награда за поезия спечелиха Мария Тюфекчиева от Велинград, Надежда Атанасова от Пловдив, Кристиана Кирилова от Варна.

Първа награда за проза спечелиха Кирил Димов от Казанлък, Никол Бояджиева от Варна, Радко Василев от Карнобат, Мая Стойчева от Казанлък, Величка Зердашка от Пловдив и Александра Маринова от Варна.

Първа награда за журналистика спечелиха Милка Костова от СОУЕЕ „Св. Константин-Кирил Философ“ в Русе, Илиян Карабойчев от Пловдив, Ивет Димитрова от Казанлък, както и клуб „Клио“ от Пловдив, който спечели колективна първа награда.

Темите за Осмия конкурс по раздели: „СВЕТЪТ Е ГРАДИНА С РАЗЛИЧНИ ЦВЕТЯ“ – за литературно творчество; и „РАЗЛИЧИЯТА НИ ПРАВЯТ ПО-БОГАТИ“ – за журналистика.

ФРАГМЕНТИ ОТ МОЕТО ЛЯТО

В синьото лято се надбягват мечти,
смеят се шумно разноцветни очи...

Чадърът на плажа е левчета пет!
Просяк окаян рови в кофа със смет...
Сладоледът е розов и с вкус на шоколад!
Старица до плажа припада от глад...
Бира студена и пържена риба!
Беген старец безмълвно върху пейка заспива...
За тридесет лева сърфът лети!
*Трепереща глан стотинки брои...
стотинки брои...*
В синьото лято.

В синьото лято се разменят мечти,
скачат пъргаво по сергиите
разноцветни очи –
щедро е лятото,
толкова щедро!
Пръска се ятото, търси храна,
само гларус стар тъжно клати глава,
клати глава...

КРАТЪК УРОК ПО РАЗЛИЧИЕ

Есе

Какво значи „различен“? По принцип тази дума буди всевъзможни асоциации. „Разлика“, „различен“, „друг“, „чужд“ са някои от синонимите, които ясно характеризират това понятие в общата представа. Но различията са основен фактор за изграждане на личността.

Различността – това е индивидуалността, под каквато и да е форма. Ако всичко е еднакво, светът няма да е така пълен, разноцветен и пъстър. Всеки човек притежава нещо уникално и неповторимо, което допълва този до нас. Разбира се, именно тази различност понякога ни пречи да се впишем, да бъдем част от обществото, което е обединено и уеднаквено в някоя своя черта. Артистът трудно би съумял да намери общ език с икономиста, търговецът – с програмиста, различното дете сред останалите и др.

Все пак въпросът за различността има както лоши, така и добри страни. Една от тях е индивидуалността. Това е най-ярката страна на човешкия характер, без която светът се роботизира и се изгубва. Тя е съставена от много и различни фактори – външност, чувствителност, среда, нрави, традиции, религия и т.н. Имайки предвид всички тези компоненти, човек израства и оформя своето поведение, мислене и възприятия.

От друга страна, материализирането и обезценяването на човешкия живот и два от това, че на никого не му пука за другия... от това, че сме егоисти, от това, че мислим и действаме по образец на някой друг и губим своята идентичност и различие. Всеки човек се ражда различен – от различно място, с различен език, с различен външен вид и различна етническа група. Раждат

се хора с проблеми... а също така се раждат и хора на улицата, които нямат начален старт и възможност да се развият правилно и нормално...

Физическа и нравствена разлика. Обикновено за личността на даден човек се съди първо по външността му. Правилно или не, на този „сляп“ принцип подбираме хората до себе си и им слагаме определена рамка. Затова възникват и сложни социални и глобални проблеми. Такъв е болезненият въпрос за дискриминацията (цветнокожи, хора в неравностойно положение, гейове и т.н.), непреодолян и досега във всичките му сфери. Циганите, които живеят в държавата ни, чужденците, които идват в нея, хората, с които се разминаваме на улицата, са различни от нас. Колкото и да ни се иска, просто няма как в света всички да сме равни. Едни ги мразим, защото се опитват да намерят място в обществото, други ги мразим, защото така трябва – взели сме пример от някого, мразим клошара на улицата, защото е мръсен и беден, казваме си: „Ето го този – пропилял си е живота, а сега рови в кофите за огризки“, но не се замисляме реално защо този човек е такъв, това не ни интересува. Важното е, че и другите правят така. Губим се в тълпата. Други пък ги мразим, защото са по-успели от нас, на тях всичко им е нагласено, те никога не са се мъчили и ще си щракат с пръсти. Такива сме ние.

Лица и характери. Лицата не винаги съвпадат с характера, а даже напротив. Визията лъже, което означава, че първо трябва да се постареем да опознаем човека и тогава да съдим истински за него. Лица и нрави има всякакви, ето защо винаги ще е грешно да се подходи с предразсъдък, а не с трезва преценка, защото човек никога не знае какво ще се случи.

Да се различиш...

И така, „различен“ може и да има хубаво значение. Различен от обикновеното мислене, от стереотипите, от

консерватизма. Със своя собствена гледна точка, неповлияна от общественото мнение, и с ясно изразена индивидуалност – това е куражът да бъдеш себе си сред лишената от въображение реалност. Самотният човек, изолиран и сам заради своята различност от масата, всъщност притежава нещо много ценно и това е идентичността – качество, което не всеки има. И както гласи мотото на Европейския съюз, трябва да има „Единство в многообразието“, за да могат всички, макар разделени от голямо „разстояние“ помежду си, да го преодолеят и да се разбират въпреки това. Тази задача е трудна и не винаги успява да се осъществи, но нищо не е перфектно и винаги ще има и обидени, и щастливи, и разочаровани, и различни...

Не можеш да мразиш някого за това, че може и знае повече от теб. Не можеш да мразиш някого за това, че е с друга кожа... Завистта и омразата според мен идват от слепотата и глупостта на даден кръг от хора, крещящи с визия и поведение: „Мразя те, защото си различен!“ или неумението да погледнеш от друга гледна точка... Макар и различен, различният е силен, защото има смелостта да покаже същността си.. По този начин той – Различният, а не друг, побеждава в надпреварата в живота. Все пак, различието си има и свои звездни мигове.

ПТИЦА ОТ ХАРТИЯ

Настъпи пролетта. Слънцето силно огряваше цялата градина и покрива на къщата. Лъчите му галеха отрупаните с цветчета дървета и малките цветя, които тъкмо бяха разцъфнали след дългото чакане под плодородната почва. Въздухът бе толкова чист и приятен. Имаше лек топъл вятър, който караше белите пухкави облаци да се движат бавно на север и да отстъпват място на синьото небе.

Скоро прозорците на къщата се отвориха и вятърът влезе в тях. Той освежи сухия въздух в стаята и разпиля на пода купчината листи, която преди си стоеше на дървената маса. Момичето се наведе и ги вдигна. След това протегна малката си ръка към един от моливите, подредени в стара кутия, и написа нещо на един от листите. После го хвана и започна да го сгъва уверено, докато накрая от обикновената хартия се получи бяла хартиена птичка. Момичето отиде до отсрещния прозорец, отвори го и засили птицата към градината. Полетът ѝ беше красив и нежен, носеше се с вятъра, защото бе много малка и той лесно я манипулираше.

Тогава тя се влюби. Влюби се в красотата на природата, в капките сутрешна роса по листата на всички растения, в слънцето и лъчите му. Видя истинските птици. Те приличаха толкова много на нея, но имаха тъмни пера и можеха да летят когато искат. А малката хартиена птичка имаше само един полет, само един шанс да огледа отгоре градината. Видя, че там има много дървета, но всички останали птици кацах на най-голямото и най-красивото. То бе отрупано с нежни розови цветове. Корените му силно се бяха вкопчили във влажната почва. Изглеждаше толкова гордо и величествено.

До него имаше доста други дървета. На едно от тях бе кацнала малка сойка. Тя си правеше гнездото сама, събираше малки пръчки и слама, хващаше ги в човка и ги подреждаше старателно върху тънкото дръвче с бели цветчета, което беше избрала. Хартиената птица се зачуди защо това бедно създание беше предпочело тънките клони, люлеещи се от усиливащия се вятър, пред сигурната топла прегръдка на голямото красиво дърво. Мислеше си как иска да живее при останалите и заедно с тях да лети безгрижно в небето. Изпитваше силна привързаност към начина на живот на истинските птички и дома им. Искаше ѝ се и тя да отиде там. Но за съжаление вятърът не смяташе да я пусне. Той я понесе право към едно блато, намиращо се чак в края на градината. Тя падна бързо, закачи се за един папур и това я спаси от намокряне. Птичката се натъжи. Сега вече нямаше как да стигне до голямото старо дърво. Нямаше да може да лети с другите. Чувстваше се съсипана и съкрушена. Ако имаше сърце, то вероятно щеше да е разбито на милиони части, ако имаше сълзи, щеше да плаче... но нямаше. Затова просто си висеше на папура, заклещена и осъдена да гледа мръсното блато и краставите жаби. За нея те бяха грозни, издаваха неприятни звуци, а кожата им беше неравна, суха и пълна с петна.

Изведнъж, както си тъгуваше, хартиената птица чу глас, който идваше от блатото:

– Какво те е натъжило, странна птичке? – беше една от жабите.

– Вятърът. Той ме доведе до това ужасно блато. Искам да отида при останалите на дървото. На красивото дърво с розовите цветове. Но не мога да летя...

– Знаеш ли, аз съм много стара, но досега не бях виждала птица като теб. Много си малка и нямаш пера като останалите. Разбирам защо искаш да отидеш на голямото дърво... Но е възможно да останеш разочарована,

когато пристигнеш.

– Но аз го обичам. То е толкова красиво и величествено. Какво разбираш ти от красота. Та ти живееш в блато и си грозна крастава жаба.

– Аз съм живяла много време и знам какво е красота. Но ти обръщаш внимание само на външния вид. Е, предстои ти да откриеш, че той не е най-важен. Аз ще ти помогна да постигнеш своята цел. Изчакай слънцето да започне да залязва. Тогава ще дойде щъркелът. Той може да лети много добре и ако го помолиш, ще те отнесе на дървото при останалите.

След тези думи жабата подскочи и се скри в калното блато.

Птицата реши да послуша съвета на старата жаба и да помоли щъркела за помощ. А той не се забави. Дойде точно когато слънцето се приближи до безкрайния хоризонт и започна да търси жаби. За негово съжаление всички го очакваха и се бяха скрили. Той ядосано размаха криле. Щеше да отлети и да търси друго блато. Но тогава хартиената птичка извика:

– Чакай! Не тръгвай! Имам нужда от твоята помощ.

Щъркелът погледна птицата и каза:

– Я виж ти! Каква малка красива птичка! С какво мога да ти помогна?

– Искам да ме отнесеш на дървото при останалите. На онова, красивото и голямото, където всички имат гнезда.

– Разбира се, че ще те заведа. Ти си много хубава и различна. Само дано да те харесат... – отговори той и я хвана в дългата си човка.

Какво означаваше „дано да те харесат“? Разбира се, че ще я харесат. Тя беше уникална. Не беше като останалите. Сигурно щеше да стане любимка на дървото. То щеше да я обсипва с обич, да ѝ даде най-красивото гнездо. Тя щеше да се научи да пее и щеше да има най-хубавия глас, да знае най-красивата песен и всяка сутрин

да я пее на дървото, за да го събуди. Другите птици щяха да ревнуват много, след време щяха да се изнесат оттам и да направят гнездата си на други дървета. И така хартиената птица щеше да остане сама там. Голямото дърво щеше да е само за нея.

Това си мислеше тя, докато щъркелът я носеше и летеше право към дървото. Сними се, пожела ѝ успех и без да поиска нещо в замяна, я пусна на един по-нисък клон. Тя падна нежно върху него. Огледа се и видя всички останали. Те я гледаха и няколко секунди никой не каза нищо. След това една огромна кафява птица се приближи до нея и я попита:

– Какво търсиш тук? За каква се мислиш?

– Аз искам само да си направя гнездо при вас...

Чу се смях. Цялото дърво се разтресе. Смяхът идваше от него.

– Изчезвай веднага от моите клони. Ти си малка, нямаш пера, грозна си. Не си достойна да гнездиш тук – каза с насмешка то. – Изгонете я!

След думите му всички птици започнаха да я кълват и драскат. След това я изхвърлиха долу на тревата.

Ранена и скъсана, покрита с дупки, драскотини и кал, малката хартиена птица лежеше на мократа трева. Слушаше глухия смях на дървото и чуруликането на птиците наоколо. Те можеха да пеят, да летят, имаха сърца. Защо тогава се отнасяха така? Ако бяха и те хартиени, щеше да е разбираемо. Но нали имаха душа? „Значи, не всички живи същества притежават душа...“, помисли си грозната птица, чийто живот вече явно бе към края си. А тя нямаше да може да изпита любов към нещо живо отново. Не обичаше дървото. Мислеше си, че го обича, но не беше така. Ядосана бе и на жабата, че ѝ помогна да стигне дотук, и на щъркела, защото не я предупреди... И на себе си, че послуша жабата, че се влюби във външността. Сега това дърво ѝ се струваше толкова грозно.

По-грозно дори от жабата в блатото.

Настъпи нощта. Всички животни и растения заспаха. Само птицата от хартия си лежеше на земята будна. Мислеше си за случилото се през деня.

Рано сутринта птиците отново запяха песните си. Птичката все още си стоеше там, непокътната и все така тъжна. Не след дълго тя усети нещо близо до себе си. Беше друга птица. Тя я огледа добре. Грабна я с крачката си и я понесе към друго дърво.

– Няма да те нараня – каза тихо.

Това беше сойката, която гнездеше на малкото дръвче. Тя пусна в гнездото си ранената птица. Сгуши се до нея и започна да ѝ пее. Малкото дръвче весело попита:

– Коя е тази хубава нова гостенка? Много се радвам, че идваш тук! Аз не съм много голямо и силно дърво. Но ако тук се чувстваш добре, тогава това е твоят нов дом.

– Много благодаря! Не знам как да ти се отблагодаря.

Птицата беше много щастлива. Обичаше много новата си приятелка, която я прие въпреки грозните дупки и драскотини. Обичаше дървото. То бе толкова добро и гостоприемно. Обичаше. Обичаше отново.

За съжаление, животът на хартиената птица не бе дълъг. След седмица заваля дъжд, който бавно я разгъна и я превърна в лист хартия. Обикновен, смачкан, скъсан лист хартия с малък надпис на него. Малкото момиче бе написало нещо, преди да направи птицата. Думите бяха неясни, но все пак се четяха. Пишеше: „Обичай със сърцето си, а не с очите си“.

Значи, все пак хартиената птица е имала сърце. Значи, наистина беше разбрала какво е любов и я беше изпитала. Това означаваше, че животът ѝ, макар и кратък, е бил много по-красив и пълноценен от този на птиците, които живееха на голямото дърво.

След години дръвчето със сойката се изпълни с други гнезда, стана голямо и красиво. Всички птици се премес-

тиха на него, защото другото дърво изсъхна. Но новото дърво имаше много по-дълъг живот от предишното. Имаше повече цветчета по клоните. Това беше така, защото то се бе научило да обича със сърцето, а не с очите си.

Величка ЗЕРДАШКА

СВЕТЪТ КАТО „ЧУВАТ“

Заставам пред витрината на цветарския магазин и се радвам на изобилието от багри. Колко много цветове!!! Колко възхитителни съчетания на форми. И докато очите ми се любуват на природното съвършенство, се замислям за човешките лица и души.

Някога мама ми казваше как нейната баба ѝ повтаряла автентичен явровски родопски израз: „Свят като чуват“. Когато недоумяващо я попитах какво трябва да разбирам от това, тя се засмиваше и казваше: „Светът е като цветя“. Честно казано, не я разбрах и в момента, в който нежно галейки ме по косата, мама не ми прошепна: „Милата ми джанка“.

– И защо точно „джанка“? – питам разочаровано аз. –
Защо не роза или орхидея?

А тя звънко се смее.

– Ех, мила мамина! Да си роза е толкова обикновено. Да, красива е! Да, ароматна е! Но е скучна и високомерна, а и се среща под път и над път. Погледни я само. Уж е разкошна и богата, с нежни листенца, а в нея няма никаква деликатност, пък и полза няма, освен една радост за очите. Ами твоята орхидея? Нея пък съвсем никаква я няма.

Обидих се на мамините думи. Нещо ми заседна в гърлото, но нищичко не казах.

Мина време. Бях забравила за този разговор, докато съвсем случайно в един прекрасен пролетен ден не попаднах в гората. Ей, разберете – пред пролетната цъфнала гора цветарският магазин изглеждаше направо беден.

Сякаш за първи път виждах пролет. По слънчевите пътеки цъфтяха игличета – лъчезарни и слънчеви, спретнати – като прилежни отличнички, към които нямаш никакви забележки – изправени като свещички и отрупани

с цвят. И макар да ми напомняха за „скучните“ момичета, сякаш напротив – колкото по-голям ставаше букетът ми от тях, толкова по-спокойно и ведро ми ставаше на душата. Имах чувството, че в ръцете си държа слънчеви лъчи, които могат да донесат единствено радост.

Пътеката възлизаше на поляна, залята от слънчеви петна и сенки, заобиколена от лешникови храсти, борички и цер. Ресата на леските е толкова ефирна и нежна – напомня ми за обещията на модна госпожица, но само дотам стигат приликите. Дори и бухнали, храстите си остават спретнати и някак съвършено примерни в своите прозирно зелени дрешки. При тях всичко е премерено. И ми става чудно. Мисля си, че единствената проява на бунтарство и опит да са „модни“ са ония резедави дълги „обеци“, които се полюшват предизвикателно по връхчетата на клонките им. И как няма да има приличие, като на пост стоят строгият бор и целомъдреният дъб. При тях няма и намек за фриволност и закачка. Също като строги и въздържани матрони те бдят над околните за строгото спазване на морала. А в тяхната сянка са се сипнали облак незабравки и теменужки. Това са най-срамежливите цветя и може би затова са ми любими. Незабравката се е сгушила сред младата папрат и не смее да покаже прекрасното си личице. А е тъй прелестна. И когато погледнеш към всички незабравки, ще видиш синкава мъгла, в която плуват слънчеви точки от сърцевината на цветчетата. Незабравките са онези прекрасни, несигурни момичета, които са наистина красиви, но неуверени в себе си, които панически гледат да се смесят в тълпата, за да не попаднат в центъра на вниманието, които имат лъчезарни усмивки и сияйни очи, но не смеят да ги покажат на света от страх да не би да им кажат, че са глупави и несериозни.

Виж, теменужките са друго нещо. Те са приели с достойнство своята самота, защото са сигурни в своите спо-

собрности, красота и държание и на всяка цена отстояват себе си. Теменужките са толкова „зрели“ и съвършени.

А сред цялата тази прекрасна зеленина върхът на билото е осеян с камънак и изглежда блед и неприветлив и... каква изненада! Съзирам на бедната почва горски лилиум. В пясъчно жълто, прозирен и ефирен; нежен и деликатен, но някак „измит“ от цветовете. И колкото и перфектно да са оформени листенцата му, той изведнъж ми става скучен. Досмешава ме, защото ми напомня за старателно гримирано девичо лице, със съвременна прическа и безукорно модна стилистика на дрехи и обувки, а щом заговори – то нищо смислено или по човешки задушевно не можеш да разбереш от тази „прекрасна кукла Барби“.

– Ето ти и орхидеята, мила дъще – казва мама и изтънко се подсмивва.

– Е, как така? – разочаровано питам аз.

– Ами това е дива орхидея – съвършена, но скучна – както вече ти казах веднъж. И за да стигнем до края – да видим сега и розата.

Слизаме пак надолу в зеления бухнал като шупнало тесто листак. Сред треви и дребни храстчета, в центъра на поляната гордо вирнал огнена глава, царствено стои див божур. Толкова лекомислено и показно цвете. А около него няма никакви други цветя освен шипки, но пък те са все пак от едно семейство – „Розови“. И тук вече ми станаха ясни мамините думи. Горският божур – надут и самовлюбен, прекрасен и съвършен в одеянията си, в яркостта си, в красотата, стоеше тъй самотен, изоставен от всички. Единствената му компания е поддръжникът му – също толкова лекомислен и перфектен на вид, но знаещ мястото си на „втори по красота“. „Изолираните“ перфектни цветя нямат приятели, защото суетата и високомерието им пречат. Едничката им радост идва от техния външен вид. Но на тях това им е предостатъчно.

Всичко видях, всичко разбрах и тогава изведнъж казах:

– А аз къде съм? Нали ми каза, че съм била джанка?!? И защо точно джанка!

– Ела! – протегна подканящо ръка мама. Зад завоя, излизайки от плътния пръстен на дървета, храсти и треви, на припек покрай пътя стоеше изправен бял облак от цвят, от аромат, от пчелно жужене.

– Ето те тебе. Виж добре. Цялата – бяло съвършенство. Толкова си дружелюбна и сладка, че дружките ти пчелите идват при теб хем на сладки приказки, хем да събират храна за себе си. Тъй си кипра, че приличаш на облак от дантели – каква по-прекрасна картинка от това. А пък ако някой посегне да те нарани, ще го убодеш с остриите си бодли. И на всичко отгоре винаги държи да е първа – така е най-ранобудна след дряна. Затова говорят бели „къдели“ по градини, поляни и баири. Като ги видиш, пламваш от радост и надежда. Такава си ти – чисто лице, семпли и спретнати дрешки, смело и честно сърце, което защитава всички, щедра душа, която дава дом, храна и среща всички свои приятели с вечен стремеж напред и надежда. Как да не те обичам?! Как и другите да не те обичат?! Бъди винаги джанка! Много те моля!

И в този миг, изправена пред бялата слива, разбрах, че мамината обич и мамината „психология“ са ме разгадали най-добре. И вече няма разочарование и срам от това, че съм „дива слива“. Проумях, че колкото по прости на външен вид са нещата, толкова по-истински и достойни за уважение, толкова по-близки са те на душата. Разбрах и друго. За всяко цвете, за всеки човек има място под слънцето. И макар и различни, на всички ни е съдено да живеем заедно. Орхидеи или рози, незабравки или игличини, теменужки или диви сливи...

Свят като чувят!

Чувят – (гуал.) цвят

Ивет ДИМИТРОВА

ОБЩЕСТВОТО, В КОЕТО ЖИВЕЯ – ГРАДИНА С РАЗЛИЧНИ ЦВЕТА

Есе

„Най-ужасното нещо на този свят, Дориан, е скуката. Това е единственият грях, за който не трябва да има прошка.“ Докато четях книгата на Оскар Уайлд „Портретът на Дориан Грей“, за първи път си зададох някои важни въпроси. Какво е обществото, мястото, времето, в което живея? Какъв би бил светът без изкуството? Каква е ролята му в живота на обикновения човек? А в моя собствен?

За мен изкуството е светлината на деня. Без него бихме живяли във вечна нощ. Всъщност, бихме ли живяли изобщо?

Иска ми се да вярвам, че основната цел на изкуството е да въздейства. Да те развълнува. Да те обсеби. Да те подлуди? Рискуваш да си луд. Но не това е важното. Изкуството променя – идеали, идеи, модели... хора? Начинати на живот. В името на това да се докоснеш, да обичаш, да се опознаеш, да победиш. Иска ми се да вярвам, че е така при повечето хора. Че са по-добри, по-истински, повече откриващи, повече създаващи... Повече артисти. Хора, избрали деня пред нощта. Избрали да чувстват, усещат, създават. Хора на светлината!

Но как да се обясни това?! Живеем в обществото на материалните хора. За тях няма нищо извън лъскавия свят на пазарите. Работиш, получаваш заплата, купуваш, купуваш, а после чакаш следващата заплата...

Светът винаги е бил един безкраен кръговрат. От сивота, монотонност, скука. С всеки изминал ден всички сякаш се превръщаме в по един червендалест господин, като този, с когото се е срещнал Малкия принц: „Той ни-

кога не е помирисвал цвете. Никога не е поглеждал звезда. Никога не е обичал никого. Никога не е правил друго, освен сметки. Цял ден повтаря като теб: „Аз съм сериозен човек! Аз съм сериозен човек!“ и се надува от гордост. Но това не е човек, а гъба!“.

Така и ние се превръщаме в „гъби“. В работи. Извличаме само отрицателните емоции. Плануваме всичко, правим си графици, списъци, редим бъдещето си като пъзел, за да живеем пълноценно. А нима живеем?! Не са ли животите ни изтъркани, бледи копия едно на друго? Защо се будим сутрин?

Подобен въпрос си е задал и Буковски: „Как, по дяволите, на някой може да му харесва да се буди от аларма в 6:30 сутринта, да скача от леглото, да се облече, нахрани насила... и да трябва да е благодарен за възможността да го прави?“. Заобиколени сме от маскарада на бездушието. Защо забравяме да разнообразим живота си? Да живеем, а не просто да съществуваме? Да светим, а не да мъждукаме в мрака.

Именно това разнообразие, тази ярка, дневна светлина, откриваме в изкуството. Изкуството интригува. Завладява. Вдъхновява. Именно мисълта за него се прокрадва вечер преди да заспим, след като сме изгледали интересен филм или сме прочели хубава книга. Изкуството ни привлича. Вкопчава се в нас и като че ли не се отказва, докато не ни промени. Докато не ни направи светли, първо отвътре, та да можем дори в мрака да останем в деня.

„Изкуството е личен дар, който променя този, който го получава.“ Всяка прочетена книга ни отвежда към дебриите на непознатото, неизследваното, неопитоменото. Това са нашите малки светулчици, които накрая стават голям, мощен фенер. Истински пътеводител в мрака на модерното общество.

Още в древността хората се нуждаели от нещо, за да изразят мислите и чувствата си. Рисували ловни сцени

по стените на пещерите. В Древна Гърция възникнал и се развил театърът. Желанието да се създава музика съществува от началото на света.

А какви са нашите дни? Будното време е единствено времето, което прекарваме в светлината на изкуството. Под ярките лъчи на познанието и красотата. Защо обаче по-голямата част от обществото ни се подчинява на бездуховното? По-лесно е, нали? По-лесно е да се будим, да ядем, да работим, да пазаруваме, да спим... Все едно, как ще подредим ежедневието си, ако то е лишено от смисъл. Човекът е създаден творец, но сам е превърнал човечеството в стадо. Едно покорно овче сборище от потребители, гладни за още и още готова, лесно смилаема храна, реклама, промоция...

А какво бих искала от обществото? Да се създават светове. Магически, различни светове. За да усещаме, да докосваме, да вкусваме от разнообразието. Да пътуваме да самите себе си. Да сме повече артисти.

И тук отново си задаваме най-важния въпрос – защо? Защото, както казва Оскар Уайлд: „Някой може и да съществува без изкуството, но никой не може да е жив без него.“

ДЕВЕТИ национален ученически конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“ 2016 г. Русе

В деветото издание на националния конкурс участваха 143 млади автори от цялата страна с 168 творби.

Голямата награда – статуетка „Стоян Михайловски“ за литературно творчество получи Борис Дечев, 11 клас, Профилирана природоматематическа гимназия „Нанчо Попович“, гр. Шумен.

Голямата награда – статуетка „Стоян Михайловски“ за журналистика не бе присъдена.

Първа награда за поезия спечелиха Маргарита Фъртунова от Велинград, Анна Каменова от Перник, Андже-ла Наку от Стражица, Александър Габровски от Варна.

Първа награда за проза спечелиха Даяна Бонева от клуб „Приятели на книгата“ към ОбДЦКИ Русе, Радко Василев от Карнобат, Гергана Дичева от клуб по творческо писане „Бистра и Галина“ Русе и Михаела Омарова от СУЕЕ „Св. Константин-Кирил Философ“ в Русе.

Първа награда за журналистика спечелиха Христина Иларионова от СУ „Васил Левски“ в Русе, Емилия Моллова от Кърджали, Владимир Георгиев от СУ „Христо Ботев“ в Русе, Диана Михайлова от Монтана.

Темите за Деветия конкурс по раздели: „СВОБОДАТА – ТОЗИ СКЪПОЦЕНЕН ДАР“ – за литературно творчество; и „ДОН КИХОТ ИЛИ ХАМЛЕТ? ИЛИ И ДВАМАТА СА ИЗЛИШНИ?“ – за журналистика.

ДУПКА В ОГРАДАТА

Петър и котаракът Хулиглесиас бяха излезли в парка. В този прекрасен ден небето беше по-ясно и от кристалните топки на гадателките в шатрите, а тревата – по-зелена и от костюма на най-зеления и, разбира се, най-пияния лепрекон. Проклети ирландци!

Петър беше кръстосал крака на тревата, а подобно на вита баница в скута му лежеше Хулиглесиас. Беше красиво коте. Тъмна като въглен козина, с не много дълъг косъм и кафяви петна, напомнящи цвета на изсъхнала прерийна трева. Хулиглесиас си стоеше кротко и мъркаше, докато Петър очевидно се терзаеше от нещо.

Беше подпрял лакът на коляното си и беше сложил ръка под брадичката си. За да има възможно най-голяма прилика с великите мислители, даже си беше повдигнал загадъчно едната вежда.

– Абе, Хулиглесиас, днес ме измъчва въпросът за свободата. Кой е свободен и кой не. Още като станях и си измих зъбите, веднага ме удари по главата – много хора не знаят що е туй нещо свобода. Днес съм решил да разбера, пък ако ще Хадес и адските хрътки да изпратят! – каза Петър въодушевено и погледна зелената трева пред себе си.

– Ей, Хулиглесиас, виж я тая трева! Изглежда ми свободна, а на теб? – котката измяука. – Как само стърчи срещу небето, надигаща се срещу неговия натиск! Ама то пък... не, не е съвсем свободна... Ако не беше вятърът, нямаше изобщо да е толкова величествена, нямаше да има кой да подклажда бунта ѝ срещу небето, пък да не почвам и с гравитацията... – продължи да философства Петър, като прокараше пръст по гърба на Хулиглесиас, което очевидно се харесваше на котарака, защото той

въртеше сладостно опашка.

– Мяу – отвърна той.

– Мале, Хулиглесиас, добре че си ти да ми отваряш очите! Ами да! Вие, котките, също сте свободни! По цял ден обикаляте чуждите дворове и се отърквате в нечий крак да ви даде храна, направо си правите к'вото си искате! Ама то пък... и т'ва не е така. Надявате се някой да ви хвърли недояден хот-дог или прегоряла пържола. Или пък някое безотговорно врабче да кацне достатъчно близо до вас, за да го уловите. Тъй значи – и вие не сте свободни. Е, то какво остава, щом нито котките, нито растенията са свободни, то кой е? Хората ли?

– Хисс! – изсъска Хулиглесиас и внезапно изкара ноктенцата на лапичката си и одраска Петър. Без да иска, Петър беше стигнал малко под опашката, докато прекарваше пръста си по гърба на котето, и явно Хулиглесиас се чувстваше некомфортно от този факт.

– Въй! – стресна се Петър, но не изхвърли котарака от скута си. – Ама, разбира се, бе, Хулиглесиас, скъпи! Въпреки че повечето хора не са свободни, има и такива, които са – нали знаеш. Примерно, афроамериканските роби – нали извоюваха свободата си и са равнопоставени с останалите! Нали жените също извоюваха правата си – могат да гласуват, да работят, всичко, което и мъжете правят! Да не почвам пък и с религиите! Там цари хармония и толерантност! Оле, ами пък свободата на словото? Лелеее, целият свят едва ли не е свободен – люлка на цивилизацията и развитието! – Един бял гларус кацна ненадейно на рамото на Петър, който щеше да получи сърдечен удар, когато птицата клъвна ухото му и избяга.

– Абе... ако отново се замисля... то май пак никой не е много свободен, щото пак има най-много дискриминация срещу негри, че и как няма да има, само пушат трева и рапират развратни текстове; пък жените все още са жертви на изнасилвания и на сексизъм, ама това си и

заслужават, като не стоят в кухнята да готвят и да раждат! Съседи мюсюлмани и християни продължават да се псуват, щото не могат да определят кой от боговете им е по-як от другия, едните защитават Всевишния, а другите – другия Всевишен. Само словото, Хулиглесиас, от свободно по-свободно става. Е, ако изключим няколко атентата срещу няколко вестника из цял свят. Но все пак, най-важното е, че словото е свободно, няколкостотин жертви са нищо!

Петър млъкна за момент и по лицето му се изписа тъга и даже отчаяние.

– Абе, Хулиглесиас, аз доникъде не стигнах, толкова се чудих и пак нищо не разбрах – какво е свобода и какво е свободен човек. Ех, да му се не види! – тросна се Петър и след това почеса котарака зад ушите.

Хулиглесиас извъртя глава, взря се в очите на Петър и промълви с дълбок, а ла Морган Фрийман глас:

– Е т'ва е свободата, Петре – да бягаш от психиатрична болница, да разрежеш оградата и преди да избягаш, да седнеш пред нея и да се чудиш – к'во е то т'ва свобода.

И преди да се усети, ръце, стегнати в сини латексови ръкавици, уловиха Петър под раменете и го понесоха към психиатрията като чувал с картофи. А Хулиглесиас изчезна във въздуха.

ПЪТ КЪМ СВОБОДАТА

Вятър в косите на нищото.
Слънцето плаче.
Луната ликува.
Луната.
Луната – цяла на кратери,
цялата в белези от акне.
Луната, велика богиня на студа.
Луната, космическото яйце,
от което изпълзяли са Адам, Ева и Лилит,
от което сме дошли и ние – човешкият род.
Ние:
потомци на андромедианците,
далечните космически пътници,
хирурзи на нашите собствени съдби и емоции,
рептилиански слуги
и пълководци на армии.
Ние имаме богове.
Вярваме в тях
и се молим
на тях.
Ние плачем, когато някой умира.
А всъщност ние убиваме.
Водим войни.
Вятърът в косите на нищото
е просто поредният зов на утехата,
последният миг на промяна.
Последната стъпка, преди земята да се прероди.
Миг, в който тя ще трябва първо да умре.

Въпросният вятър ще задуха от космоса.
Ще ни всмуче черна дупка, ще ни запрати далеко
като есенна шума,
като мъртво окапали, гнили листа ще сме ние.
Духащ,
фучащ
и вилнеещ. Вятър в косите на нищото
се нарича последният зов на утехата.
Единственият шанс за спасение –
път към свободата.

Анджела НАКУ

БЕЗДОМНА Е ДУШАТА МИ

Бездомна е душата ми и бури
силни и свирепи я нападат.
Вятърът пустинен нощем брули
клоните ѝ вехти без пощада.

Вие нощем като болно куче
всеки път, щом лунен зов дочуе.
И надежда бистра жадно суче,
с нея сила несломима придобива.

Душата ми е пътник без посока,
с коси, развявани от вятъра попътен.
Върви и скита се в нощта дълбока,
а стъпките заспиват в пясъка бездънен.

Бездомна е душата ми, звездите
са мои нощни братя и сестрици.
Попиват кървите, тъгата и сълзите
в земята черна като капки бистри.

Не ме търси из тесните площади,
повикай ме в съня си чрез молитва.
Вирея сред орли из заснежените върхари.
Бездомна и свободна е душата ми щастлива.

Михаела ОМАРОВА

СВОБОДАТА – ТОЗИ СКЪПОЦЕНЕН ДАР

Нервна съм. Ту потропвам с крак, ту прехапвам устни.
Хартиената кърпичка в изпотената ми ръка неусетно се
е превърнала в опърпано топче. Изпитващият, възрастен
французин с оплешивяла глава и извити мустаци, ме из-
мерва с онзи преценяващ поглед, сякаш знае дали ще
мина, още преди да си отворя устата. Това допълнително
ме изнервя. Преглежда документите ми и задава един
неочакван въпрос:

– Вие сте българка? – гласът му е непоносимо напоен
с неприязън.

– Да – отвръщам твърдо и вирвам брадичка, – и се
гордея с това.

Тогава още по-неочаквано за мен той пита:

– Защо?

– Защото съм свободна. Свободна съм да избирам
какво да обичам и с какво да се гордея, нали? – пристъ-
пите на паника са заглушени от гнева ми към този мъж,
който като че ли се наслаждава на това да ме предизвик-
ва. Вече сякаш ми е все едно какъв ще бъде резултатът.

– Какво е за вас свободата?

– Свободата е...

* * *

Да ви кажа право, въобще не ми се излизаше от къщи
навън. Вали дъжд и вместо да държа топла чаша чай
от лайка или липа (по бабина рецепта), аз отивам на
голямата селска поляна. Като споменавам за поляна-
та, сигурно си представяте зелена тревичка, цветенца
и почти усещате миризмата на прясно сено. Всъщност,
действителността не е точно такава. Тревата не е зелена,
а болнаво жълта, цветята отдавна са прецъфтели, но за

упойващия аромат на сено сте прави, защото поляната се коси веднъж годишно, в деня преди селското събитие на годината – панаира. Чудите се каква работа имам тук? Днешният дъждовен ден е денят на панаира, когато въздухът е напоен не с една, а с много миризми. Тези на кебапчетата, кюфтетата и поничките преобладават. Събитието трябва да се види, защото рядко се случва нещо на тази поляна и въобще в селото. Ето защо съм се отказала от уюта край печката в бабината къща и съм дошла на панаира. Когато бях малка, с нетърпение го чаках заради люлките, сладоледа и захарния памук, но вече идвам само за да видя как селото се събужда и да се уверя, че баба и дядо не са единствените жители на това място, напуснато и забравено от мнозина.

Подгизнала, седя и слушам народната песен, изпълнена от певец под съпровод на оркестър. Хората танцуват бързо и ритмично, а хванатите им ръце се поклащат в такт с музиката. Видишвам дълбоко и освен познатите миризми усещам и свежест. Онази свежест, която те изпълва целия, когато вали и земята се напои. Завихря се голямо хоро от млади и стари. Старите не отстъпват на младите по игривост, нито младите – на старите. Бабите си припяват и си спомнят за „едно време“, когато са пели по седенките. Наблюдавам всичко това и се опитвам да запомня всеки един детайл, защото тези спомени са ценност, моят неунищожим капитал.

Потънала съм в мислите си и не съм забелязала, че на сцената са излезли певица и гайдар. Настръхвам, когато звукът излиза от каба гайдата, а щом певицата запява, сърцето ми се свива. Не съм сигурна дали от студения дъжд или от този величествен глас потрепервам. Всеки писък на гайдата ми въздейства така. Като вцепенена съм.

Поглеждам баба. Очите ѝ са пълни със сълзи, готови да рукнат. Поглеждам хората, които опиянени от гласа

напускат местата си под чадърите и почват да танцуват, забравили за дъжда. Щастливи са. Щастие то лесно можеш да го разпознаеш. А онзи мъж... Ще го запомня – едър и напет, излиза бавно в средата на хорото и започва да танцува така, сякаш танцува за последен път. Не го познавам, но се радвам, като гледам огъня в очите му и силните му движения.

Искам да запомня всеки момент от празника. Как непознати споделят чадърите си, как въпреки студа, калта и дъжда всички танцуват, как бабите припяват, как земята потреперва всеки път, когато певицата извиси гласа си, как моята баба се просълзява и как накрая всички си тръгват усмихнати.

* * *

И сега този надменен французин срещу мене ме пита какво е за мен свободата. Един почивен ден, веселба на селски панаир, скок с парашут, летене с делтапланер, добра работа и спокоен живот... На този въпрос може да се отговори по милион различни начини и всеки смята, че неговият отговор е правилният, докато изпитващият не го провери.

– Свободата е възможността да бъдеш такъв, какъвто си, правото да обичаш и да се гордееш с онова, което е скъпо на сърцето ти. Тя е безценен дар.

Изпитващият се усмихва под мустак и се захваща отново да преглежда документите ми. Изглежда съм дала правилен отговор.

СВОБОДАТА, ТОЗИ СКЪПОЦЕНЕН ДАР

Топлите слънчеви лъчи бавно проплъзваха иззад облаците като бръшлян и се впиваха в покривите на къщите, в короните на дърветата и по мокрите криви улици. Разливаха се по тях и ги превръщаха в акварелен рисунък. Дъждът беше пречистил селцето от лятната превъзбуда на природата, бе утолил жаждата на земята и сега тя бе готова за усърдна есенна работа.

Цялата тази идилична картина бе разсечена от дивия вой или по-скоро необузданото джавкане на една малка топка косми, която се беше търкулнала на земята миналото лято. Свирепи лудешки очи, в които се отразяваше вълчи дух. Черна като сажди козина, която слънцето обличаше в искри.

Лефтер, така го беше кръстил дядо Нягул, не се знае откъде се взе, но една утрин, когато старецът изкарваше стадата си, чу същия този смешен вой и го намери скрит под куп сено в плевнята. Беше прекарал нощта, избягал от някой дом, защото по неоформената му още физиономия си личеше породистата осанка. Как се беше озовал там, така и не се разбра, но дядо Нягул установи, че скоро се е пръкнал и ще умре, ако не се погрижи за него.

– Юначе си ти, Лефтер! А, а, Лефтер ще те нарека, явно, че си опърничаво още с раждането си! Свобода ли искаш, синко, ами свободен да си! И името ти такова ще е! – усмихваше се той и потупваше кучето по добродушната муцуна.

Лефтер скоро стана добър и верен пазач, беше ловък и храбър – стадата на дядо Нягул пасяха спокойно дори навътре в планината. Балканът бе стихията на Лефтер, тук се чувстваше на своя територия, бягаше с всичка сила след въображаеми мишени, изследваше най-раз-

лични миризми, които се наслояваха в паметта му.

Така си живееха двамата, сами, но самодостатъчни. Синът на възрастния човек работеше в града от много години и се не сещаше за бедния си баща, а който и да бе загубил Лефтер, така и не го потърси. В селото всички го различаваха от останалите, най-вече заради вълчия му вой и външност.

Сутринта узряваше и лаенето на Лефтер беше знак, че е готов за своя планински поход и, разбира се, за сутрешна порция храна. Дядо Нягул тази сутрин беше по-сънен и някак по-уморен от обикновено, не се пошегува с единствения си другар, а само му сложи попара и пак влезе вътре. После по пътя често се спираше да си почива, пипаше ту сърцето си, ту темето си. Бършеше с една ръка потта си, докато подвикваше на кучето:

– Подир овцете, Лефтер, не изоставай!

Кучето усещаше болката на стопанина си и скимтеше уплашено, защото не разбираше какво става. Затича се и подкани изоставащите животни, оглеждаше внимателно местността, но когато се обърна, изгуби дядото и се втурна назад. Видя го паднал на земята, не мърдаше; започна да ближе лицето му, но то не издаваше емоция. Тялото му се повдигаше едва-едва от тежкото му дишане. Лефтер зави жално, после гневно, инстинктът му подсказва да бяга назад към селото да повика помощ. Втурна се през глава, лапите му горяха, в ушите му бучеше вятърът. Срещна познати лица и започна да лае неистово, да дърпа селяните за крачолите по посока на края на селото, но те не разбираха, докато накрая едно младо момче не викна:

– Дядо Нягул де е? Да не са му изяли овцете? То кучето негово, що е озверяло?!

– Абе, да не би да са го нападнали вълците, давайте, хора, да видим каква е тая работа.

Лефтер ги поведе по пътя, но когато стигнаха, дядо Ня-

гул се беше споминал.

Погребах го в планината, където земята завинаги погълна тленното му тяло. Остави след себе си мъничка къщурка, десет овце и Лефтер. Последното не влизаеше в сметките на сина му, който не се трогна особено от новината за смъртта на баща си, сякаш за него баща му бе мъртъв отдавна. Кучето обаче му хареса, заради породата му, и реши да го задържи, но усетил отдалече характера на малкия човек, Лефтер не се подчиняваше по никакъв начин. Въпреки това къщата бе обявена за продан, животните изкупени, а верният пазач – поведен към града.

Свободният му дух бе окован с дебела верига, дълга не повече от две крачки. Намислен беше да пази стоки на чаршията. С гордия си вид и страшните си зъби, остри като сърп, бе способен да уплаши „вълците“ и там. В началото синът на Нягул се държеше добре с него, хранеше го и го прибираше вечер до дома му, ала Лефтер го ухапа по ръката и остави там дълбок и грозен белег. Оттогава нещастникът го намрази, върза го за един стълб до тарабата му на чаршията и повече не го погледна, хвърляше му презрително по някой къшей хляб, но го проклинаше с цялата си душа.

– Тъпо псе! Ще изгниеш тук, па ако щат хората да кажат каквото искат за мене. Туй заслужаваш, неблагодарнико!

Никой обаче не смееше и дума да обели на сина, защото беше важна търговска клечка, а и се славеше с недобро име. Съжаляваха животното, други не го забелязваха, но никой не направи нищо за него.

Друго обаче стегна животинското сърце. Буйстваше, лаеше и денем, и нощем, плашейки и купувачите; бръчкеше грозно нос си и по гънките се стичаше бяла пяна. Но веригата си стоеше все там, около шията му – тежка и студена. Очите му чернееха от възбуда и гняв. Топеше

се, нямаше и помен от катранената козина, около врата му тя беше оредяла.

Есента стягаше дисагите си и потегляше към следващата земя, която да окичи в цвят. Вятърът свиреше някаква тъжна елегия, която само клоните на дърветата можеха да разберат и подемат.

Постепенно стремежът на Лефтер към свободата си отиваше, заедно с неговия вълчи дух. Отказа се да се бори, да се дърпа, защото това само му причиняваше болка и предизвикваше задоволство в очите на новия му настойник. Свободата му, волността му му се струваха отдавна изгубени и дори сънувани. И дядо Нягул, който го чукваше по влажния нос и му говореше неразбираеми слова, които обаче попиваха в дивото му сърце. Гледаше другите кучета, които се скитаха насам-натам свободно, добре охранени, с лъскав кожух. Дали ако не беше избягал през оная нощ, щеше и той да е сега като тях? Свободен?

Една вечер, когато всички отдавна се бяха разотишли, Лефтер лежеше свит на кълбо, унасяйки се от заглъхващата глъчка. В ума му изскачаха спомени за дивия Балкан, за пъргавия му бяг през гората, за веселия лай, с който сигнализираше началото на деня. Здравът порасна в нощ и звездите заиграха по тъмното небе.

Нягуловият син беше напълнил догоре шопрона до тарабата си, където обикновено оставяше непродадената от деня стока. Беше краят на сезона и възнамеряваше да продава на половин цена. Съдбата, уви, изпревари този ход, като изпрати двама бедни сиромаси да търсят прехрана за семействата си. Луната беше пълна и осветяваше ярко цялата чаршия. Лефтер забеляза две тъмни фигури, които се приближаваха, сливайки се със сенките. Насочили се бяха към шопрона на търговеца, но стражът не пристъпи към действие. Те знаеха за присъствието му и бяха подготвили някакъв полуизгнил кокал, но Лефтер

се направи на заспал и не обърна внимание. С ловки движения отключиха бараката и започнаха да пълнят торбите си предпазливо. От време на време поглеждаха към кучето, но то си стоеше все така легнало на земята. Когато приключиха, затвориха вратата внимателно и готови да тръгнат, замръзнаха на местата си. Лефтер ги гледаше с тъмните си очи право в техните. Изглеждаше съвсем спокоен, а не готов да ги издаде. Това събуди смут у тъмните сенки. По-едрият от двамата остави торбата на земята и се приближи. Лефтер продължаваше да стои изправен, когато изведнъж подръпна леко веригата и издаде нисък звук. Другата сянка се обади:

– Да тръгваме, Младене, бързо, докато не е дошъл някой!

– Чакай малко, не виждаш ли, че го боли животното?! Това прасе никога не го пуска! – Той клекна до кучето и тогава осъзна мълчаливата спогодба, която му предлагаше то. „Мълчание срещу свобода“. Замисли се, уплаши се, защото бе невъзможно то да разбираше наистина. Може би от сиромашия умът му се беше изпарил и сега си говореше с кучета?..

Лефтер облиза протегнатата му замръзнала във въздуха ръка и наведе глава, приканвайки го да свали бодливата каишка, в знак на тайната, която щеше да запази. Младен усети теглилото на животното, теглилото, което дори без верига той носеше всеки ден – немотията и мизерията. Да, знаеше какво е да ти хвърлят сухи корички.

Колебаеше се, сърцето му заби лудо, а ръцете му трепереха. Другият припряно го подкани:

– Бързо да бягаме, че ако този мошеник ни спипа, простили сме се живота... То пък живот ли му казваш, бе, джанъм... – извади ножа от пояса си и започна да реже кожената каишка. Веригата беше къса и затрудняваше движението му, но му отне минута да отреже проклетия ремък.

Като чу как пада веригата на земята, Лефтер скочи на крака и побягна към другия край на чаршията. За един миг се изгуби в обятията на нощта. Двамата бедняци на свой ред се затичаха с чувалите и със стоплени сърца, че най-накрая семействата им нямаше да гладуват или че поне ще изкарат тази зима.

Черният демон летеше с бясна скорост по пътя, водещ към селото му – въпреки отминалото време не бе забравил как да стигне до дома си. Чувстваше се отпаднал и слаб, но успя да се добере до кривата уличка, на която бе играл като кутре. Там обаче я нямаше дядовата къща; на лунната светлина се виждаше красива и висока постройка, която сега принадлежеше на някой друг. Лефтер постоя малко, а после изчезна свободен и див в неизвестността. Някъде в гората се чу вой.

На сутринта на чаршията беше голяма суматоха, бяха ограбили най-богатия търговец и безследно беше изчезнал пазачът му. Човекът си късаше косите и се тюккаше, целият зачервен, но другите хора само се подсмиваха и тайно злорадстваха. От толкова клетви и обиди по сиромасите и кучето легна болен и вече бе неспособен за търговия. Никой не разбра това обаче, защото след себе си не бе оставил дори семейство. Стана затворник на собствената си постеля, от която не можеше да се надигне.

Балканът бе приютил своя блуден син, който се раждаше отново и никога повече нямаше да позволи на някого да му отнеме свободата. Получил я като дар и изгубил я веднъж, сега тя му принадлежеше. Сега разбра, че онези охранени кучета не са свободни и никога няма да бъдат. Усещаше студения вятър, който се катереше по върхарите, буйния поток от кръв, която течеше във вените му, онзи огън под краката си, когато се надбягваше с невидимото. Не беше вече онова смешно кутре, сега беше планински воин, който щеше да бди наоколо като

дух. Скоро козината му придоби онзи лъскав черен цвят, който на слънчева светлина се превръщаше в брилянти.

Селяните често чуваха вълчи вой през нощта и се се- щаха за Лефтер, странното куче със смешния хрипкак лай. Някои бяха убедени, че това е той, разказваха как измамил търговеца и така го ухапал, че раната никога не зараснала, а го повалила на легло. Разчу се мълвата чак до града, където всички му се радваха и го възвеличава- ха като куче герой. Чу и Нягуловият син, който трепере- ше от гняв и страх. Често се събуждаше през нощта от страшен вой, който го подлудяваше; не можеше да зас- пи, въртеше се в завивките и замръзваше неподвижен, защото му се струваше, че в ъгъла на стаята му стои една тъмна сянка. Затваряше очи и я виждаше пак – демон, който той някога беше поробил и който на свой ред сега щеше да пороби него.

ДОН КИХОТ ИЛИ ХАМЛЕТ? ИЛИ И ДВАМАТА СА ИЗЛИШНИ?

Коментар

Твърде много общо имат двамата герои Хамлет и Дон Кихот. И двамата са предани към идеала за един по-добър свят без лицемерие и подлост, готови са на всичко, за да го постигнат. И двамата страдат много от самота и неразбиране заради своята лудост. Никой от тях не получава любовта, която те изпитват към другите, и умират в самота.

Понякога се питам Дон Кихот или Хамлет е по-приоритетен и дали трябва да съществуват в наши дни. Епохата на Ренесанса отдавна е отминала. Дон Кихот и Хамлет са носители на възвишените ренесансови идеали. Условиата на живот обаче не им позволяват да ги осъществят. Те не могат да се преборят с по-силните от тях обстоятелства. Не е ли безумие да се опълчиш сам срещу злините в живота? Това ги прави трагични герои, неразбрани и обявени за ненормални – еднакво „безразсъдни“.

Шекспир и Сервантес дават най-добрите уроци по мъдрост чрез устата на двама „луди“, които наказват зло. Наказват го, а не отмъщават, защото отмъщението се поражда от лично раздразнение, а наказанието се основава на общоприети принципи, издигнати в закон.

И за двамата свободата е най-ценното благо за хората... За нея трябва да се жертва всичко, дори и животът.

Истинското благородство на човека се крие в неговите добродетели, а не в произхода му. Човек превъзхожда другите, само ако върши нещо по-съвършено от тях. Личните качества и нравствените добродетели, а не неговият социален произход трябва да определят мястото на човека в обществото, защото „кръвта се наследява,

а добродетелта се придобива и струва сама по себе си много повече от кръвта“.

Ако погледнем нещата в нашето съвремие и по-точно в изучаването на тези произведения, то техните налудничави идеи и постъпки изглеждат безсмислени и излишни. Като че ли сме готови да кажем, че и двамата са излишни, но на практика и сега можем да намерим място за герои като Хамлет и Дон Кихот. И сега ние търсим допирни точки до нашето мислене, разсъждения и постъпки. Човек се ражда свободен и се бори за тази свобода, не е ли така? Никой не иска да бъде физически или духовно ограбен. И всеки в един момент от живота си е задавал въпроса на Хамлет – ДА БЪДЕШ ИЛИ ДА НЕ БЪДЕШ – и всеки сам намира отговор за себе си.

Моят отговор е: „Преди всичко трябва да бъдеш човек!“.

ДЕСЕТИ национален ученически конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“ 2017 г. Русе

В десетото издание на националния конкурс участваха 133 млади автори от цялата страна със 146 творби.

Голямата награда – статуетка „Стоян Михайловски“ за литературно творчество получи Величка Зердашка, 11 клас, СУ „Димитър Матеевски“, гр. Пловдив.

Голямата награда – статуетка „Стоян Михайловски“ за журналистика не бе присъдена.

Първа награда за поезия получи Ина Искърва от клуб „Приятели на книгата“ към ОбДЦКИ Русе, Паолена Бънджева от Троян, Светислав Тодоров 9 клас, СМГ „Патисий Хилендарски“, София.

Първа награда за проза получи Тихомир Коев от Карнобат, Деяна Димитрова от Разград, Колийн Господинова от Разград и Борис Дечев, 12 клас, ППМГ „Нанчо Попович“, Шумен.

Първа награда за журналистика получи Михаела Александрова от Пловдив, Маринела Гетова от Пловдив, Неделя Гърдева от Пловдив, а колективна първа награда взеха Елена Якимова и Виктория Башкехайова от Велинград.

Темите за Десетия конкурс по раздели: „НЕВЪЗМОЖНОТО ЩАСТИЕ“ – за литературно творчество; и „ВСИЧКО СЕ СЪСТОИ В НАШИТЕ ЗАДРУЖНИ СИЛИ“ – за журналистика. Темата за литературния раздел бе посветена на 130-ата годишнина от рождението на Димчо Дебелянов, а тази за раздела „Журналистика“ бе с посвещение на 180-ата годишнина от рождението на Апостола на свободата Васил Левски.

ПИЛЕ ОТ СНЯГ

Пролетта дишаше вѐн. Ухаеше с първите пъстри цветя и млади треви. Трептеше и звънѐт в прозрачните води. Пееше с гласовете на хиляди птици, пчели и звънчета по стадата. И макар в горите все още да се белееха преспи, хората жадно очакваха новото начало.

Господ кротко приседна под младо ябълково дърво, окичено като млада невяста. Протегна напред щедра бащинска длан, в която лежаха житни зърна, и зачака. Слънцето попи в зърната и светна в тях. В този миг припърхаха птичи криле и в шепата на господ кацнаха лястовички. След миг птичетата страхливо грабнаха по зрънце, по две и отлетяха. Само едно от тях остана. Доверчиво се разположи на Господьовата трапеза. Наведе малката си главица. Погледна го умно с оче – като мънисто, и улови в човчицата си зърно от щедрата му длан. Господ посегна да прокара прѐст по черното грѐбче на птичето. То разтвори криле и се сниши, почти лягайки върху шепата му. Усмихна се Господ и пошепна ласкаво:

– Ей, пиленце... Що тѐй бързо бие сърчицето ти? Що тѐй пърхат крилцата ти? Отде идеш? Накѐде отиваш?

– Аз съм лястовичка. Мене чакат жадните за пролетно чудо хорица, дете с усилие и тегоба са преживели тежката зима. Да знаеш, Господьо, как се радва мало и голямо, като ме види да се стрелкам в синьото небе, под сайвантите и стрехите им, около камбанариите на църквите. И бързам хем тук да порадвам людете, гнездо да свия, деца да отчувам; хем пак да се върна на юг, че и там ме чакат с нетѐрпение.

– Що има из белия свят, дете скиташ? – попита Бог.

– Що има ли? Виждам отрудени, спечени като пресъхнала глина хора, които от тъмни зори се борят със земята

за коравия си залѐк. Упорито чоплят прѐстта с рала, мотики, с рѐце. Скубят всеки бурен. Почистват всеки камѐк. Сбират плодни семена. Засяват ги. Грижат се за тях, сякаш са деца. Треперят им. Вардят ги. Ако им пратиш град, то тогава мѐката им е безмерна – и малкото, нужно им за прехрана, с което поминуват, ще са загубили. Едничката им радост е с песен да сберат плодовете – урожая на земята. А видят ли мен, то значи, че е време да посеят, за да чакат изобилие.

– Но хората сами избраха своята участ – рече Господ.

– Може и тѐй да е, Господьо, но те не са лениви. И не хленчат, а се трудят, съграждат, творят – също като Тебе навремето.

Поусмихна се с доволство на горд баща Бог.

– А друго, какво?

– Виждам хора изтѐкани от жили, които тичат по ливади, гори и баири след тѐнкорунни стада с овце, след дойни крави, след лѐснали като самоцвети коне. С първите зори грижовните стопани сбират стадата. Доят ги. Стрижат ги. Лекуват ги. След туй ги подбират, за да ги изведат на паша. И додето стадата кротко пасат, те събират уханни треви за зимнина, защото са грижовни стопани. Най-голямата им гордост и радост е да ги накитят със сладкогласни звѐнци, а те самите да им пригласят с гайди и кавали. Когато ти, Господьо, пратиш мория по добитѐка, грижовните стопани плачат, като да се сбогуват със свой близѐк. Тѐй здрава е връзката между човека и стадата му.

– Но хората сами избраха своята участ – каза Бог.

– Тѐй е, Боже, и все пак те Те обичат и почитат.

– А друго що видиш из белия свят? – попита Господ.

– Виждам как задружно хората вадят из коритата на реките бели камѐни. Как задружно секат прави като свещи, но тежки като канари сиви буки и от тях градят черкви – дом за Тебе. После ги измазват с бяла вар, из-

пъстрят ги с цветните багри на иконите и кичат тия икони с цветя и дарове. Отдават почит на свети и архангели и славословят Твоето име. А на върха стои камбанарията с тежкия глас на камбаната, която пее в Твоя чест. Защото, Господю, вярват, надяват се, живеят според Твоите повели и чакат да им въздадеш награда или възмездие за туй, що са направили в живота си. Когато ти им пратиш сполука в търговийката, плодородие по ниви и добитък, свидна рожба в люлката и здрава челяд, здрав покрив, под който да положат уморени от труд тела, те се чувстват възнаградени и щедро обдаряват и Тебе. Когато пратиш мор по добитъка, стихии по нивите, болести по хората, те пламенно Ти се молят за чудо и още по-щедро Те обдаряват.

– Но хората сами избраха своята участ – каза Бог.

– Прав си, Боже, но ти в гнева си не уби своите творения, а само ги наказва. И като грижовен родител непрестанно бдиш над тях и ги наглеждаш. А те сами се борят, сами се трудят, сами дълбаят душите си, за да търсят път, истина и мъдрост, за да се слеят с Теб. Нужна им е просто надежда и знак от Теб, че си ги разбрал, че си им простил.

Замисли се Господ. Сведе очи към щедрата си голяма длан. И му стана чудно. Защо туй малко птиче, което трябваше да хвърка волно и безгрижно, се кахъри за хората? Не се стърпя Господ и попита:

– А ти защо се кахъриш заради хората?

– Защото свивам дом под стрехите им. Храня се с трохи от трапезата им. Пия от детинската им радост, щом ме видят, понеже аз в очите им съм надеждата. Колкото и грешни и объркани да са хората, те не вдигат ръка над мен – завърши птичето и пак извъртя главичка, та погледна Господ с любопитно оче – като мънисто. А Бог зажумя, усмихнат и ведър, и отново прокара пръст по гръбчето на птичето.

– Туй да бъде! Аз дадох белите криле на гълъба, в който слезе над Земята и хората Дух Свети, за да имат хората упование в Мене и вяра. В този миг давам на теб също бели криле, за да имат хората Моята прошка и надежда за избавление от тежките. От утре който те срещне, ще бъде трижды честит: и със здраве, и с берекет, и с късмет. Всичките твои посетрими черни ще ходят – единствена ти, заради смелостта и чистото ти сърце – бъди бяла – птиче на невъзможното щастие.

Едва що изрече думите си Бог и блесна светлина. Тя свали черната багра от телцето на птичето и го остави беличко – като изваяно от сняг. А някъде вътре в това бяло телце биеше яростно и бързо яркочервено сърце, изпълнено с любов и песен за хората. Изпълнено с прошка и надежда.

Светислав ТОДОРОВ

...

Денят започва в шест без пет.
Понякога е много тъмно.
Луната – бледолик поет,
върху словата си осъмва
и бавно тръгва да бледнее,
а профилът ѝ да се гърби.
Дъждът ще бърза да засее
чадърени отровни гъби.
И кой под тях върви – не знаеш,
дали е враг или приятел.
От страх се свиваш като заек,
затваряш с катинар вратата.
А аз копнея да крещя,
да тичам под дъжда и мокър
да споделя красивите неща –
в зелено оцветена локва,
блестящи струйчици дъга,
които улиците шарят,
разделят се покрай дъба –
там жълдчета вдигат пара,
със златни есенни листа
се бори вятър – щуро пале,
и литват странни чудеса,
ще ги настигне ли – едва ли!
И с четката на романтик,
с размах на полудял художник,
да споделя с един-единствен вик,
че щастието е възможно.

ЧЕХЛОВА ДУПКА

Когато става въпрос за чехловите дупки, много малка част от хората са наистина запознати с този всеобхватен проблем. Всъщност, голяма част от световното население с достъп до чехли е минавало през гореспоменатия феномен, но малка част от него знае, че същинското название на явлението е „чехлова дупка“.

Един от невежите по този въпрос беше Петър. Всеки път, когато му се налагаше да ходи до тясната, но съвсем спретната и лъсната тоалетна на двустайната си квартира, Петър получаваше прозрение по належация проблем, още познат като „чехлова дупка“. Това обикновено ставаше по директен път – като подгизваше съвсем сухият му чорап. Взаимодействието обикновено протичаше, придружено с едно звучно изпсуване или с междуметие, индикиращо известно разочарование. Пример за това е гръмкото „Мамка му!“.

Честно казано, самият аз като разказвач намирам Петър за доста странен, но същевременно интересен персонаж. Буквално всичко, което прави, го е чел някъде в някоя self-help книга. Онези, които когато ги видите в книжарницата, си казват: „О, боже, кой ли би купил подобна книга?!“. Знаете ги. Онези, със заглавия от типа на „101 съвета как да мелим кайма по-прецизно“ и с подозрително усмихнат пълноват човек на корицата. Петър нямаше да е Петър, ако не носеше всеки път със себе си въщи след работа по една нова книга от този престижен жанр литература. Да, той дори работеше! Имаше си своя собствена self-help колонка в един повече неизвестен, отколкото известен вестник.

Тук обаче повествователското ми шесто чувство ми напомня, че е време да преминем към същинската история и всичко започна, когато...

* * *

Петър остави платнената торбичка на плота и се плюсна върху дивана. Беше срещал в „Как да не потрошаваме мебелите си – съвети“, че не е особено здравословно за мебелите му, но в момента това нямаше голямо значение, тъй като той бе на път да открие най-съкровения тайни на щастието. В платнената торбичка се бе запасил с поне няколко бройки self-help книги, които предлагат разногласни съвети по въпроса, и след като прекара следобеда си на диванчето с няколко чаши индийски чай по оригинална рецепта „Късче от Индия – 52 есенциални рецепти“, сред всичките просветляващи четива на щастието, Петър беше готов. Беше готов да започне своя философски път към трансценденталната сила на радостта... но на следващия ден. Беше чел в „Тайната на дълголетието“, че за да живеем хубав живот, не трябва да се натоварваме. И също „да не задържаме излишни субстанции в тялото си, защото така задържаме и лоши емоции“, поради което Петър реши да посети тоалетната, където, разбира се, отново се срещна с феномена чехлова дупка и изпсува майсторски подгизналия си чорап.

И така, на следващата сутрин Петър вече беше тръгнал към изпълнението на съвет номер едно, а именно „Усмихвайте се колкото се може повече!“.

Като разказвач не мога да съм съвсем сигурен какво се въртеше в главата му, но в случая нямаше и нужда, тъй като действията му говореха достатъчно ясно. Буквално вървеше по натоварената улица рано сутринта, по която всеки бързаше за работа, и на съвсем спонтанен принцип се усмихваше от ухо до ухо на случайни минавачи. Но не просто да им се усмихне, а направо се навираше в лицето им. Което, разбира се, не е най-културното нещо, но да предположим, че просто не е било детайлно описано в книгата, по която той се водеше.

* * *

Няколко часа по-късно и след посещение на тоалет-

ното помещение, придружено от поредното наводнение вследствие на чехловата дупка, Петър продължи с изпълнението на съвет номер две: „*Пийте колкото се може повече кафе, защото е известно, че в него се съдържа хормонът на щастието!*“.

Неудобно ми е да продължа разказа си след двадесет и седмото кафе, което Петър изпи за по-малко от два часа, но като цяло картината, която можете да си представите, е чисто гол човек, който бяга безпосочно по улиците и преследва бездомни хора с колички. В страха си от обезумелия си преследвач те зарязваха количките и бягаха, спасявайки нещастния си живот. Но след известно време, прекарано в бягане в хаотична траектория, Петър се сблъска с реалността – един каменен стълб, при което, разбира се, остана в безсъзнание.

* * *

Събуди се на сутринта, незнайно как в дома си, с прещата нужда да се отърве някак от няколкото литра кафе, които през последните няколко часа практически му служеха вместо кръв. За пореден път обу чехлите си и потегли към тоалетното измерение, където отново се срещна с явлението чехлова дупка, което, разбира се, доведе до поредната поредица от майсторски псувни, пронизващи въздуха като фучащи картечни патрони.

Нима бе толкова трудно да бъде щастлив? Нима никой от съветите не проработваше? Петър малко по малко губеше вяра в себе си, в книгите, във всичко, което прави, защото в крайна сметка, просто искаше да е щастлив. Нима всеки от нас не иска точно това? Да усеща тази вътрешна топлина, хармония със заобикалящия свят, нуждата да се усмихваш искрено, без да има реален повод...

Петър реши да изпробва още един съвет, като за последно. Той беше следният: „*Отърви се от всички неща, които не ти трябват, за да живееш!*“.

Петър не беше съвсем сигурен как да разбере съвета, но все пак трябваше да направи всичко по силите си да бъде щастлив

и се опита. Опитът му включваше да събере всичко, освен библиотеката си с ценни книги с рецепти и съвети, да го изнесе извън града и да го запали. Когато се прибра, единственото, с което бе останал, беше една колекция от книги и чехлите за банята – беше ги забравил.

Дори след като послуша този съвет, Петър отново не се чувстваше щастлив. Нищо не работеше. И Петър не знаеше защо. Беше послушал всички съвети. Това правеше през целия си живот. Чете, слуша, изпълнява. Просто не знаеше вече какво да прави. Явно бе обречен на нещастие.

Обу чехлите си, онези с дупката, и влезе в банята, като застана пред огледалото. Гледаше се и изследваше всяка една частица от тялото си, от лицето си. Чудеше се. Въпросът, който безшумно дуднеше по мидата на ухото му, бе „Кой съм аз?“. Петър бе изгубил себе си някъде в онези страници, които все го учеха какъв да бъде, какъв човек да е, как да живее. Беше се превърнал в книга със заглавие „Какво не трябва да правите, ако сте Петър“. Искаше му се да я имаше по-рано. Продължаваше да се визира в огледалото и усещаше как напрежението между него и огледалния му образ добива мащаба на объркана химична реакция. И тогава, също както ураганът Ирма връхлетя Флорида, така и феноменът на чехловата дупка връхлетя сухия чорап на Петър. Изпадна в маниакална истерия. Изхвърли всичките си self-help книги.

* * *

Щастието е нещо много интересно. Представете си една много мокра баня. После един крак, обут в сух чорап, който от своя страна пък е обут в един чехъл. Този чехъл обаче има дупка. И когато кракът стъпи в мократа баня, чорапът се намокря. Това е щастието. Намокрен от чехлова дупка чорап.

* * *

Петър си купи нови чехли. Без дупка в тях.

ЕДИНАДЕСЕТИ национален ученически конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“ 2018 г. Русе

В единадесетото издание на националния конкурс участваха 103 млади автори от цялата страна със 137 творби.

Голямата награда – статуетка „Стоян Михайловски“ за литературно творчество получи Александър Габровски, ОДК, литературен клуб „Касталия“, гр. Варна.

Голямата награда – статуетка „Стоян Михайловски“ за журналистика получи Анелия Крумова, 11 клас, СУ „Петко Рачов Славейков“, гр. Кърджали.

Първа награда за поезия получиха Даниел Бояджиев от Варна, Теодора Миткова от Варна, Радко Василев от Карнобат. Първа награда за проза получи Наталия Таранинова от Хаджидимово.

Първа награда за журналистика получиха Колийн Господинова от Разград, Лидия Ченчева от Попово, Захари Тодоров от Търговище.

Темите за Единадесетия конкурс по раздели: „ДУШАТА МИ Е СТОИ“ – за литературно творчество; и „ЗНАЕШ ЛИ ТИ КОИ СМЕ?“ – за журналистика. Темата за литературния раздел бе посветена на 140-ата годишнина от рождението на Пейо Яворов, а тази за раздела „Журналистика“ бе с посвещение на 170-ата годишнина от рождението на Христо Ботев.

Александър ГАБРОВСКИ

ДА БЪДА САМ

Искам

да се изгубя във гората
или някой лабиринт без край,
да изпробвам всички начини да изчезнеш –
катаклизмично
като динозаврите,
необяснимо
като пчелите,
безследно
като някой спомен
или внезапно да си тръгна,
без да кажа на никого.
Да не ме намират
със години,
търсенето ми да загуби значение,
докато аз лежа самотен
на дъното на някой океан.
Един ден и ние ще сме въглища,
петрол и шистов газ,
заровени
под пластове от пясък,
пръст и седимент,
ще говорят за нас
в часовете по география.
Колко калорични сме били,
къде са ни залежите,
ще горим обезличени
и осмислени
във полимерната индустрия
и бензинови двигатели.

Ще се слеем в черно,
лепкаво единство
и пак ще сме сами.
Ще сме сами.
Аз искам...
празнотата в края на деня
да ме погълне,
да се слея със неживата материя,
да се събудя след милион години,
когато земите са води,
а водите са земи,
когато хората ще са изчезнал вид
и ще бъда сам.
Ще бъда сам.

ЗНАЕШ ЛИ ТИ КОИ СМЕ?

Есе

Драги читателю, мислиш ли, че живееш добър живот? А мислиш ли, че можеш да подобриш живота си?

Въпреки че добрият живот е доста субективно понятие. Именно затова подлежи на безкрайно много интерпретации, свързани с личностната философия на всеки от нас. Най-общата логика, която може да бъде следвана в случая, ни отвежда към приоритетите. Човек има определен набор от ценности, въз основа на които извежда най-важните за себе си неща. Следвайки тази логика, добрият живот се определя от това доколко успяваме да живеем според собствените си приоритети, и може да се изпълни със значение, само когато бъде поставен в ценностната рамка на конкретната личност. Повечето хора разсъждават приблизително еднакво и се стремят към еднакви неща. Някои дори стават подвластни на тези неща. Вместо да се вгледат в себе си и да открият онова, което наистина ще ги зарадва, хората често се вълнуват и се терзаят от преследването на стандартни ценности и достигането до някакви общоприети блага. Това ги превръща в зависими. Те стават зависими от това да имат нещата, които имат другите.

А съвременната цивилизация разполага с доста удобства. Свърхтехника и свърхразвитие. И ние в общата надпревара се стремим да правим живота си все по-улеснен. Леснините, които изострят усета ни за доволство, не притъпяват ли усета ни за дълг? Не започваме ли да подценяваме усилието? Онези качества, които човек е ценил през трудните предишни времена – упоритост, сдържаност, скромност, търпение – не избледняват ли, заместени от по-себичните качества на добруването? Как да се

изтръгнем от самодоволството? Мисля си за примера да дадеш. Да дадеш, без да си взел! Всеки от нас е много по-склонен да вземе, без да даде. Не осъзнаваме ли, че който иска за всички, получава и за себе си? Не е ли вярно, че човек има по-малко мъки, когато е развълнуван от мъките на другите? И не е ли вярно, че човек има повече радости, когато е съдействал за радостите на другите?!

По-възрастните с „кротка“ печал се връщат в красотата минало на младостта, средното поколение все още гони „златната“ мечта на живота си, а за нас, най-младите, остава реалността на бездуховното време, изтрило с един замах надеждата като нравствена и библейска категория. Остава мъдрата печал, натрупана от предишни поколения. Но защо трябва да поема своя път, наследила разочарованието на живелите преди нас? Това е кръстопътят, на който застава новото поколение. Кръстопътят, който раздвоява душата ми, и мисълта бърза напред, за да не се обърне „с гняв назад“ към грешките от миналото. Кой път да избира? На болката от греха или на радостта от възмездието?!

Мечтая да виждам красотата около себе си, а не да я търся назад в историята. Днес никой не е истински щастлив от факта, че в миналото държавата ни е стигнала до три морета, а проклина същата тази държава, пък и бяга от нея, защото, оказва се, радостта да се наричаш българин не ти помага да свържеш двата края. Целта на живота не е да си такъв или онакъв, а да си щастлив. Ако си щастлив като актьор, постоянствай, но ако си щастлив като моряк или като архитект, за какво ти е да си актьор? Това, което другите искат от нас, може да е добро, само че то си е тяхно. Нашата слука не идва отвън, тя е вътре в нас. Не избираме света, избираме себе си. „Влизам в себе си и откривам целия свят!“ (Гьоте, „Страданията на младия Вертер“).

Например, в последните дни медийното пространство

е изпълнено с новини за първенствата на волейболистите и гимнастиките. Организаторите на състезанията се постараха да направят на дрипа Родолюбието. Превърнаха успеха в панаир. И панаира наистина си го биваше. То не бяха президенти и премиери, които водеха луда борба кой ще успее повече да надъха спортистите. Кой ще си направи повече снимки с тях. Кой ще се срещне с повече шефове на международни федерации. Прожекторите, под които трябваше да бъдат нашите волейболисти, с които всички се гордеем, бяха преместени отново върху държавниците, с които обаче май повечето от нас не се гордеем.

Знаменитости демонстрират своя лицемерен морал и дават сериозна заявка относно качествата, които притежават, но поведението им опонира на суперлативите, присъстващи в „перфектните“ им визитки. Едни се опитват да прикрият умело слабостите си, защото не знаят как да се справят с тях и да ги овладеят. Други – крещящо доминиращи, дори не осъзнават, че има нещо нередно в поведението им. Имаме нужда от повече любов, грижа, добри думи, истина. Къде е чувството за хумор, присъщо на твореца? Къде е добротата, която уж живее в певица? Къде изчезнаха чудесата на красотата, които щели да спасяват света?

Нека се върнем към първия учебен ден. Радостта на всички първолаци. И не чак толкова радостния факт, че тази година първокласниците са около 60 хиляди – два пъти по-малко от 1989 година, когато са били 120 хиляди. Учениците днес общо са около 720 хиляди – за сравнение през 1989-а са били 1 милион и 350 хиляди. Научавам този урок още през първия ден на училище. И си мисля колко души от класа ми ще проумеят това, което плаши мен, и ще станат добри хора? Колко от тях ще разкажат истината за нашето минало на децата си? А колко от тях ще им осигурят българско бъдеще? И кол-

ко още училища ще отидат в небитието? За българските училища липсват български деца. Но една борба, която наистина си заслужава, няма как да не бъде спечелена.

Давам за пример училището в родното ми село Припек. Годината е 2002-ра, когато същото това село Припек влезе в новините с бунтовете срещу закриването на гимназията. Според първоначалното решение на общинарите, 45-те гимназисти трябваше всеки ден да пътуват по 30 км – до Джебел и обратно, но хората от Припек не се съгласиха и дружно се противопоставиха на властите. И успяха. Училището стана държавно и грижата за него пое Министерството на образованието и науката. Година след тези събития Радио „Нет“ връчи статуетка на директора на гимназията на с. Припек. Това е призът „Българи на годината“, с който радиото удостои жителите на селото заради борбата им да запазят гимназията си. Тогавашният директор Боян Шиков получи освен това компютър и дарение от 1300 лева. А церемонията бе проведена в центъра на Припек, където най-възрастната учителка водела хорото със статуетката, вдигната нависоко. Пред президента Първанов Шиков прочел и заповедта на тогавашния образователен министър Атанасов, според която СОУ „Паисий Хилендарски“ вече става държавна гимназия и ще получава издръжка от МОН. Доказателството, че я има една България, която виждаме всеки ден, и една друга, за която копнеем, която мислим, че изгубихме, която все казваме, че не можем да съградим. А всъщност можем...!

ПО-МАЛКА Е БЪЛГАРИЯ СЕГА

Аз знам какво е да си болен от тъга.
Видях училището ми как пламна. Изгоря.

По-малък стана моят град, аз самият
Пред пламъците остарях с години.

И моята директорка красива побеля,
защото тя е също болна от тъга.

Учителките ми разплакани и бледи
притихнали училището гледат

как огънят поглъща всички часове,
в които сме се учили и писали...

И нарисуваните в първи клас ръчички,
по белия картон тъй пъстри птички,

портретите на Ботев и на Левски
и всички спомени вълшебни, детски...

По-малка е България сега, деца,
с едно училище, потънало във мрак,

с души от черни въглени изцапани,
без спомен за нашарените длани.

Пазете ме, не искам да изгарям
без спомени, без знаме, без приятели!

Пазете ме, защото на дванадесет години
аз вече знам как страшно е
душата на детето да гори!

СЪНЯТ НА ПАДАЩИТЕ СЕНКИ

Колкото по-странен ни изглежда сънят, толкова по-дълбок смисъл той носи.

Зигмунд Фройд

– Елеонора-а-а-а, Елеонора-а-а-а!.. – Майка ѝ прогължаваше да я вика, а тя просто стоеше от другата страна на пропастта, гледаше я и мълчеше. Не можеше да каже нищо, въпреки че ѝ се искаше. Жената прогължаваше да крещи, раздирайки гърлото си и плачейки, а дъщеря ѝ не правеше нищо. Само една крачка... само една крачка делеше нея и бездънната пропаст и тя с всяка секунда се приближаваше към нея. Не го искаше и даваше всичката си енергия да се отгърпне и да се предпази от падането, но тялото ѝ не я слушаше. Въпреки усилията ѝ тя без да съзнава скочи и потъна в бездната. Гласът на майка ѝ ставаше все по-далечен и по-далечен... После изведнъж замлъкна. Настана мрак...

На сутринта Елеонора беше много уморена. Сънят ѝ я беше довел до плач, когато се събуди. След това се беше свила в леглото, прегърнала възглавницата. Успя отново да заспи, като мислеше за майка си как я вика и плаче, а после просто изчезна.

Майка ѝ спеше в съседната стая, но петнадесетгодишното момиче не искаше да я буди и да я притеснява толкова рано. Горката жена беше работила цяла нощ в болницата като медицинска сестра. А имаше много болни тези дни. Да си постоянно сред хора, които през цялото време биват измъчвани от някаква болест, бе достатъчно изчерпващо за четиридесетгодишна жена. А още повече, че се налагаше сама да издържа семейството си. Беше вдовица. Бащата на Елеонора беше загинал при

катастрофа. Той работеше като шофьор на тир. Дъщеря му беше само на седем години, когато ги сполетя тази трагедия.

На закуска Ели, както я наричаха близките ѝ, едва успя да си приготви нещо за хапване. Бе много изтощена и имаше огромни тъмни кръгове под очите. Отдаваше всичко това на ужасния сън, който бе сънувала. Мисълта, че пада в бездната и изчезва завинаги, мисълта, че остава във вечния мрак с мисълта за горката си майка, я тормозеше.

Майка ѝ винаги я караше на училище, но тази сутрин бе твърде уморена и не успя да се събуди. Елеонора дори не си направи труда да опита да я събуди. Наложил се около тридесет минути да върви до училище в най-големия студ през декември. Докато се движеше, от време на време затваряше очи с мисълта, че ще бъде след няколко секунди в училище, но се унасяше и едва не падаше по пътя. Дори в един момент мина, когато светофарът за пешеходци показваше червено и за малко не я блъсна един ядосан шофьор. Той щеше да слезе от колата и да я смъмри, но тя бързо изтича от другата страна и се скри от погледа му.

Всеки ден в училище минаваше както обикновено. Имаше две най-добри приятелки – Мария и Катя. Те винаги разсмиваха Ели, когато беше тъжна или уморена от трудния си начин на живот. Налагаше ѝ се дори да работи и това също оказваше влияние върху настроението ѝ. Обикновено получаваше и подигравки и от съучениците си, защото не е имала достатъчно пари да си купи нови дрехи и обувки. Това силно нараняваше Елеонора, но тя се стараше да не го показва, за да не доставя удоволствие на тези хора. В последните дни често ѝ се случваше да е без домашно и да не си е научила урока. Това се дължеше на работата и на сънищата, които сънуваше, или по-точно само на един сън. Заради него оценките ѝ

се понижиха и получаваше забележки от учителите.

Да стои на ръба на такава дълбока пропаст не плашеше толкова много Елеонора, колкото това, че майка ѝ е от другата страна на същото разстояние от пропастта като нея. Тя продължаваше да я вика и вече дори нямаше достатъчно силен глас, който да достига до дъщеря ѝ. Целият ѝ ум не спираше да ѝ повтаря: „Спри! Чуваш ли, спри! Не го прави! Не си го причинявай!“. Съзлите ѝ се стичаха много бързо. Елеонора продължаваше да се движи напред, без да спира, без да се обръща назад. Единствено можеше да гледа напред, към майка си. Но това не беше задълго. Последната ѝ крачка бе скачането в пропастта... И после мрак. Дори гласът на майка ѝ не се чуваше вече както преди.

На следващата сутрин младото момиче се чувстваше така, сякаш всеки момент ще се строполи на земята, но въпреки това успяваше да се държи на краката си. Сякаш бе направена от кашкавал и нямаше никакви кости. Майка ѝ отново беше нощна смяна и спеше, когато Ели тръгна на училище. Замръзваше. За първи път от години ѝ беше много студено. Мислеше си, че се намира в дома на Дядо Коледа. Поне си представяше това, за да издържи до училище. Не спираше да си повтаря наум, че в класната стая е топло и ще ѝ бъде приятно, затова сега трябваше да потърпи малко. Гадното беше, че имаше физическо първия час и в спортния салон не беше никак топло.

Днешното упражнение за учениците беше да се катерят по въже. Когато дойде редът на Елеонора, тя отказа да го направи, обяснявайки, че е твърде уморена и тялото ѝ боли. Но учителят не искаше и да чуе. Тя не беше добра по физическо и той прецени, че просто си търси причина да не го направи. Повишавайки тон, той ѝ каза, че е мързелива и това, че няма баща, е позволило на майка ѝ да я разглези. Всички в салона стояха замлък-

нали. Никой не бе очаквал, че учител би казал подобни думи. Някои се подсмиваха, доволни, че Елеонора си получи заслуженото отношение, а други бяха ядосани на учителя и бяха решени да се оплачат от него по-късно, но въпреки това не казаха нищо. Елеонора също мълчеше. Просто нямаше достатъчно сили, за да се опълчи на този мъж. Няколко сълзи погалиха лицето ѝ, преди тя, едва пристъпвайки, да тръгне към въжето. Успя да се изкатери. Кашкавалено то ѝ тяло не успяваше да се задържи, но тя го пришпорваше, защото искаше да докаже на ужасния си учител, че не е разглезена и майка ѝ я е възпитала правилно. С огромни усилия стигна до най-отгоре, но после не издържа и се пусна. Тялото ѝ отново не я послуша. За миг, докато падаше, сънят ѝ се завърна и тя имаше чувството, че отново е в него. Напълно сама. В мрака...

Наоколо нямаше никого или поне тя не виждаше, защото бе твърде тъмно. Елеонора се луташе напред-назад и крещеше колкото сили имаше, гледайки нагоре. Там, където се прокрадваше една светеща точка – нейното спасение. Намираше се на дъното на бездната. Не знаеше какво да прави. Викаше, колкото глас има. Когато това не проработи, тя легна на земята, загледана в светлината, и затвори очи. Представи си майка си. Жената, която я обича повече от живота си. Приветства добрите чувства в ума си – за майка си, за баща си, за приятелите си, игнорира страха. Мракът започваше да изчезва и светлината ставаше все по-голяма и по-голяма. Беше приятно...

Когато отвори очи, първото нещо, което видя, бе майка ѝ, обърната с гръб към нея и разговаряща с лекаря. С белите си униформи приличаха на ангели и това подейства добре на Елеонора. „Левкемия“ – каза лекарят, после погледна Ели и ѝ се усмихна. Майка ѝ се обърна и се надвеси над дъщеря си. Хвана едната ѝ ръка и я погали по челото с думите: „Всичко ще бъде наред. Щом сме заедно, всичко ще се оправи, миличка. Ти само бъди силна“.

ДВНАДЕСЕТИ национален ученически конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“ 2019 г. Русе

В дванадесетото издание на националния конкурс участваха 188 млади автори от цялата страна с 204 творби и 5 журналистически екипа.

Голямата награда – статуетка „Стоян Михайловски“ за литературно творчество получи Петко Комаров, 11 клас, Второ СУ „Професор Никола Маринов“, гр. Търговище.

Колективна Голяма награда – статуетка „Стоян Михайловски“ за журналистика получиха младите журналисти от журналистически клуб „Славейков“ при СУ „Петко Рачов Славейков“, гр. Кърджали. Те я извоюваха в силната конкуренция на редица изявени ученически творчески форми в страната, които винаги се представят на високо ниво в конкурса. Педагозите в училището използват всяка една добра възможност, за да мотивират учениците да откриват интересите си и да развиват своите способности. Младите автори го постигат творчески, постигат успехи и са устремени към нови върхове.

Първа награда за поезия спечелиха Габриела Георгиева от Тервел, Деница Малчева от Пловдив, Магдалена Бабачева от София и Цветелина Стефанова от клуб „Слово“ към възрожденско читалище „Зора“ в Русе.

Първа награда за проза получиха Пейчин Костадинов от Бургас, Кирила Иванова от Бургас, Симона Василева от Сливен, Кирил Димов от Казанлък и Николай Петков от Бургас.

Първа награда за журналистика получиха Любена Башкехайова от Велинград, Мартина Калинова от с. Старово, област Кърджали, Гергана Миланова от Пловдив, а колективната първа награда отиде при екип млади репортери от Професионалната техническа гимназия в Бургас.

Темите за Дванадесетия конкурс по раздели: „РАЗБИРАШ ЦЯЛАТА НЕЛЕПОСТ НА ТОЗИ ДИВ, ОБЪРКАН СВЯТ“ – за литературно творчество; и „КОЙТО МАЛКО МИСЛИ, МНОГО ГРЕШИ“ – за журналистика. Темата за литературния раздел бе посветена на 110-ата годишнина от рождението на Никола Вапцаров, а тази за раздела „Журналистика“ бе с посвещение на 500-ата годишнина от смъртта на Леонардо да Винчи.

ДНЕВНИКЪТ НА ЕДИН САМОТНИК

3.06.2019

Почнах да пиша този дневник, защото имам нужда да събирам мислите си. С всеки изминал ден имам чувството, че помня все по-малко и по-малко. За да не забравя и най-очевидното, ще запиша и името си: Матей. Живея в Бачковския манастир. Бог ме спаси от улицата и ми даде шанс да поправа греховете си. Колкото и беден и самотен да бъда, аз вярвам, че някой ден ще отида на едно по-добро място. Амин!

6.06.2019

Днес в манастира беше по-пълно от всякога, имаше доста туристи, видях даже и една група от дръпнати. Китайци или японци бяха, не знам, ама бяха азиатци, дошли чак дотук, до Балканите. Снимаха всичко, дори и вътре в храма. Що за неуважение е това?!

11.06.2019

Пет дена еднообразие, в което аз само стоях и се надявах да стане нещо интересно. Уви, стана, но не това, което очаквах и се надявах. Една жена изрева по средата на манастира, всички впериха поглед в нея, но никой не тръгна да помага, затова аз отидох да помогна, но хората се уплашиха от мен и една мутра ме изпъди... Неблагодарници! Човек иска да помогне, а те те гонят като мръсно псе! През последните пет мъчителни години животът ми протече по този начин: изгонен, игнориран и отбягван. Това ли е спасението божие?! Добре, че е любимият ми котарак Миро, а що се отнася до другите отшелници, те са толкова изтощени и изпити от живота, че дори не приличат на хората, които някога са били.

20.06.2019

В храма нямаше толкова туристи на този ден, но зърнах една майка с едно гърчаво момче, които разглеждаха манастира. Попитах ги от кой край идват и ми отговориха: „Търговище“. Когато бях млад, играех футбол там! В какъв малък свят живеем! Извиках ги при мене, те дойдоха и се представиха: момчето се казваше Петко. Подарих им по едно православно календарче и на двамата, а майката ми даде 10 лева. Най-накрая малко добро в този мой живот! С парите отидох до магазина и си купих една кутия цигари и една малка ракийка. Вечерта пих и си говорих с котарака ми. Каза ми да се подготвя психически. Но за какво?!

3.07.2019

Дойде юли! Последните дни от юни минаха леко. От манастира направихме доста акции с цел помощ на болните и нуждаещите се, чувствам се добре, когато помагам на хората и забелязвам, че има хора, които са в много по-лошо положение от мене.

6.07.2019

Днес беше най-мъчителният ден! Котаракът ми почина! Любимият ми котарак! Сега с кого ще споделям мъките?! Погребах го!

7.07.2019

Трудна нощ беше снощи! Сънувах сън. Бягах, лутах се из един безкраен лабиринт и търсих скривалище, за да се скрия от Бог. В ръката си държах спринцовка с кафявата течност. Кафявата течност, която ме докара до това положение... Творение на дявола! Гласовете също се връщат! Карат ме да правя най-лошото, което човек може да стори. Котаракът ми липсва!

8.07.2019

Гласовете стават все по-силни и страшни. Снощи заспах от изтощение. Нещо ме накара да проклинам и да псувам. Точно когато бях във вихъра си, отчето ме хвана, наби ме и ме сложи да спя. Ще види той! Те вече кроят план срещу него.

12.07.2019

Нямам нужда вече от Бог! Те ме съветват как да живея. С тяхната помощ се снабдявам и с течността. Благодарение на нея вече никога не се чувствам сам. Те ми казват да крада от храма и аз го правя, но отчето ме хвана и пак ме наби. Ще види той! Ще го причакам, докато спи. Те ми казват да го направя в понеделник!

15.07.2019

Днес се подготвям за плана им. Ще сложа края на живота на отчето и след това ще сложа края и на моя. Подготвил съм всичко. Те ми казват, че ще ме отведат на по-добро място.

16.07.2019

Лъч светлина просветли моя живот, сякаш Бог изведнъж се сети за мен. Вървах към отчето и хоп, ето го Миро, само че по-малък. Той се нуждаеше от дом и от мен. Аз го взех и го отведох в моята стая в манастира. Явно Господ не ме е забравил напълно, той ми върна Миро и заедно с него и щастието... Злите гласове напуснаха ума ми и Бог отново навлезе в живота ми. Сега вече имам с кого да споделям мъките си и имам за кого да живея.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

ТОЗИ ВЕСТНИК СЕ ИЗДАВА ОТ
ЖУРНАЛИСТИЧЕСКИ КЛУБ "СЛАВЕЙКОВ"
с помощта на "Европейски структурни и инвестиционни фондове";
Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж";
Приоритетни оси "Образователна среда за активно социално приобщаване";
Наименование на процедура "ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНТЕГРАЦИЯ НА УЧЕНИЦИТЕ ОТ ЕТНИЧЕСКИТЕ МАЛЦИНСТВА ИЛИЛИ ТЪРСЕЩИ ИЛИ ПОЛУЧИЛИ МЕЖДУНАРОДНА ЗАКРИЛА";
Код на процедура: BG05M2OP001-3.002
Наименование на проекта "Училище за шампиони"

Ученически вестник

УПКО

ИЗДАВА: ЖУРНАЛИСТИЧЕСКИ КЛУБ "СЛАВЕЙКОВ" Брой 2, 2016-2017 година

Славейковци победители в Девети национален конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“ 2016
Продължава на стр. 2

За тормоза и...още нещо
Продължава на стр. 3

Движение "Ръка за помощ" на двадесет години!
Продължава на стр. 4

Шампионите на
СУ "Петко Рачов Славейков"
Продължава на стр. 8

Честваме патронен празник
Продължава на стр. 6

ВЪРВЯ

*Разбираш цялата нелепост
на този див, объркан свят.
Н.Вапцаров*

Черни улици. Кал и позор.
Пот и сълзи.
Изтерзани души
с угаснал взор
и от мъка прогнили съдби.

Аз вървя до зори
в детски свят без деца.
Играта приключи,
мечтите заключи
в царството на алчността.

Лъскави витрини
и мътни стъкла,
скъпи лимузини.
Обосели крака.
Без радост тъга.

Мръсен въздух,
мирис на гума и газ
мъчи и трови
душите на роби
до сетния час.

Работа кипи навред.
Комини димят.
Денонощно, безкрай
строежи поглъщат
зеления рай.

Аз вървя през деня.

Дървета растат.
Гласът на човека
извива се в зов
честността да е закон.
Млади и стари
се вдигат със стон.

Аз вървя вечерта.

Пламък от лед
гори всяка душа.
Няма място за печал.
А вярата утре
вчера беше моя мечта.
Но аз вървя – гордо, напред!
ВЪРВЯ!

ЗИМАТА НА МЪРТВИТЕ СЪРЦА

Страшен студ прегръща вън,
всяка твар сънува своя леден сън,
в гълбината на водата тъмната отразява,
всичко онова, което душата поразява.

За любов и мир говорим ние,
а защо се мразим?
А защо война ли правим?
Злобата ли ще оставим да надвие?
Живеем в парадокси,
Оковани сме в комплекси.
В наши дни е трудно.
В наши дни е тъжно.
Надлъж и шир сме славни моралисти,
а в душите – диви, прости нихилисти.

I
Някаква проказа между човеците ловува.
Непукизъм гледа ни с насмешка.
Апатията днес навън върлува
към всяка чужда мъка и болежка.
Вместо братско рамо,
разбрал е сиромашът рано,
ще получи поглед свъсен изпод вежди,
дето да попари 'сичките надежди.
Нелепо е нещастният сирак
да презираш ти, глупецо, като враг.
Ах, как си ми противно и еднообразно,
ти – сиво себелюбие омразно!

...
Кажи, човеко, не ти ли е потребно вече,
че за доброто, дето струваш,
във Едема да пребъдваш?
Градините му неизбродни ще те сгреят,
кога от хладния си гроб дочуеш,
че попове опеловни песни пеят.

II
Не, не, не, не разбирам, Боже!
Простичък въпрос за сложните неща...
Немотия и зараза, завист и омраза,
бедност, болест, глад
пред врати на скъп палат.
Лъжи подмолни и интриги,
те са живи, Господи –
за тях отдавна никой не чете във книги.
Отговаряй! Създателю, защо ни пренебрегна?
Тъй бързо нас низвергна...

III
Гради си нови общества и нови двори,
по нов наряд, за да не се събори.
До вчера здрави, устоите се клатят.
Няма време, бързайте, че се разпадат.

МОМИЧЕТО ОТ КВАРТАЛА

Сутринта, когато телефонът ти показва почти дванайсет, а в хладилника няма нищо, освен десетина яйца и парче сирене, се налага да излезеш, поне до магазина. Лято е. По това време всички нормални хора спят, но ето че Ниа и Максим са неизменно на скамейката пред блока.

– Не спите? – питам ги с ирония.

– Няма спомен от сънища, Влад! – отговаря Максим.

Знам, че харесва Ниа. Тя също си пада по него, колкото и да ми е трудно да си го призная, защото и аз я харесвам. Говорим си празни приказки, докато нечий вик не ни стряска за момент. Байкърът Гого, спира на предна гума, точно пред кецовете на Макс.

– Как е, банда? – продължава да вика той. Никога не е умеел да говори нормално. А иначе се води „феймъс“, защото обира по триста лайка на час във Фейсбук. Все пак, колелото му струва колкото всички нас, взети заедно, както често ни е заявявал.

– Да караме до канала, а? – Гого крещи и се смее. – Ще ви измисля по нещо от гаража на стария...

Има предвид, че може да ни снабди с колелета. Максим отказва на мига. Не би се унижил пред Ниа. Тя също казва едно „няма нужда“, с кисела физиономия. Аз ги подкрепям без думи, само поклащам глава. Все пак, всеки от нас си има някакво колело в избата си. Уговаряме се за след четвърт час и, разбира се, сме точни. Знам, че Ниа мрази да караме извън града, но сега не роптае. Явно много харесва Максим.

– Направих пентакил! Три пъти за една нощ! – казвам към Гого, защото само той ме слуша, когато говоря за игри.

– Много си спрял, човече! Още ли цъкаш „лига“? – отвръща той. Не му отговарям. Гледам пътя, надлеза, към който приближаваме, и си мисля, че преди година бяхме деца. Карахме един до друг, без да се делим на геймъри, феймъси и влюбени.

– Ако нашите разберат, че съм с момчета на канала, ще стане лошо! – Ниа го казва високо, за да чуем всички.

– Почти на тринайсет сме, забрави ли? – провиква се Гого.

– Почти! – натъртва Ниа. – Не че цифрата променя нещо.

Стигаме до канала, а аз си мисля, че Максим вече е бил на нощна дискотека с братовчед си. Дори е пил цяла бира. Няколко пъти. Нямам шанс с Ниа пред него. Не съм и чак такъв голям мъжкар като него. Алкохолът ми е гаден на вкус. Баща ми ми е давал да опитвам, но не ме влече. Не разбирам кой би харесал нещо толкова горчиво или лютиво, освен ако не иска да впечатли момиче.

– На нашето място, нали?

Максим завива по черния път към храсталака. Следваме го, макар усещането ми, че някой ни е изпреварил, да се засилва. Мирише на марихуана и на още нещо. Мъртва котка, може би?

Едно по едно колелетата лягат в тревата. Максим решава да си запалим огън, защото някой преди нас е направил огнище. Скоро е било. Жаравата още дими. Разделяме се на две групи. Аз и Гого вървим на север. Натам вероятно са тръгнали и тези, които са зарязали огъня. Виждам утъпканата трева, кални стъпки и фасове в калта.

– Сигурно Ян е идвал, с големите – предполагам.

– Рано са се изнесли. Свършила им е тревата – хили се Гого.

Събираме сухи клечки, макар да е трудно да ги открием. Снощи валя много, а калта по кецовете ми подсказва,

че лятното слънце все още не е изсушило по-усойните места. Хрумва ми, че Максим и могъл да целуне Ниа точно тук. Тъкмо сега. Тя няма да сподели с никого. Дори няма да разберем, ако...

– Ниа! – моят вик почти съвпада с нейния писък. Втурвам се натам, а Гого е по петите ми. За секунда ми хрумва, че Максим е поискал нещо повече, че е бил груб... После се сещам, че той е умникът в групата. Нещо друго ще е.

– Спрете тук! Не говорете и... не викайте! Сериозно е! – спира ни Максим, а Ниа трепери зад него с лице като маска за Хелоуин. Само една сълза е замръзнала на бузата ѝ.

– Качваме се на колелета и се омитаме! – нарежда Максим. – Не сме били тук днес! Който и да ви пита, ясно?

– Но какво... – Гого е спрял от очите на Максим – строги и безчувствени като стъклени топчета.

– Тръгваме! Ще говорим после!

Караме назад, към квартала, а сърцето ми подскача в гърдите като врабче, хванато в детски шепи.

Максим не се плаши лесно, а Ниа е толкова бледа, че очаквам да обявят някакво невиджано доказателство за тотален апокалипсис. Гого подвиква и ръси простотии, докато вдига на задна гума. В квартала няма по-добър байкър от него. Спускал се е по планински пътеки, блъскал се е в дърво и само късметът го е спасил от сигурна смърт. Дори е лежал в болница с разпрано бедро. Момичетата му се възхищават, но Ниа не го приема на сериозно. Не харесва феймъси, а Максим също е феймъс, до голяма степен, нали?

Спираме пред моя вход. Тук има две скамейки под най-ниския балкон. Мястото е удобно за споделяне на тайни.

– Видяхме труп! – изстрелва Максим. – Имаше убит човек край канала.

Ниа само кимва и свежда поглед.

– Ясно ви е какво ще стане, ако някой се раздрънка. Полиция, разпити, телевизия...

– Баща ми ще ме убие, ако разбере, че съм ходила на канала – отронва Ниа, без да ни поглежда.

– Не сме били там! – отсича Максим. – Заклеваме се и мълчим!

– Кълна се! – хилва се Гого. – Верно ли видяхте убит човек?!

Той все още не осъзнава сериозността на случилото се.

– Да укрием престъпление е... – подхващам аз, но очите на Максим ме спират.

– Това не ти е виртуалната реалност, Влад! Чу какво каза Ниа, а и твоят баща няма да се зарадва, ако разбере къде си бил.

– Знам, ще си мълча, само казвах... – пак се спирам. Не виждам смисъл да говоря повече. Разотиваме се. След новината от канала всеки предпочита да е сам.

Прибирам се. Ям сладолед. Започвам игра, но губя бързо. Трупът, който дори не съм видял, не ми излиза от главата. Мама ми е оставила бележка да си изчистя стаята. Не искам да го правя, но се захващам и това ме разсейва за известно време. После нашите се прибират. Говорим си. Правим вечеря, за която активно помагам. Ядем пред телевизора. Татко разказва вицове.

– ...носело е бяла тениска, черен анцуг и червени маратонки... – говори безстрастно млада тв водеща, а аз бавно осъзнавам, че се търси изчезнало момче. На моята възраст. В нашия град.

Някой ми звъни. Виждам усмихнатото лице на Ниа на дисплея на телефона си. Не искам да вдигна, но го правя.

– Влад – казва тихо гласът ѝ от другата страна. – Гледаш ли телевизия?

– Да, видях – отговарям също така тихо. Няма нужда от уточнения.

– Беше с червени маратонки...
– Какви маратонки? – питам, но усещам как паниката ме превзема.

– Трупът... Имаше червени маратонки.

Затварям. Отивам в стаята си. Вече знам къде е изчезналото момче. Дали наистина е то? Как да постъпя? Ако звънна в полицията, Максим и Ниа няма да ми проговорят. Баща ми ще ми забрани компютъра за месец. Ще открият момчето и без мен. Защо да се замесвам? Аз дори не съм видял трупа. Ами Ниа?! Може дори да я набият. Не мога да я предам. Родителите ѝ са ужасни. Спомням си, че миналото лято излезе със спукана устна, защото баща ѝ я беше ударил. Карали се бяха за това, че излиза с момчета.

Телефонът звъни отново. Този път е Гого. Разбира се, казва почти същото като Ниа, но завършва с въпроса „Кво ще правим, брат?“. Не съм му брат, няма да наруша клетвата си заради него. Казвам му каквото мисля, а той само това чака да чуе. Чака някой да му забрани да говори, за да сподели вината.

Сядам на компютъра. Не ми се играе. Изигравам три игри. Губя три пъти. Момчето с червените маратонки няма какво да губи. Лягам си с тази мисъл. Не ми се спи, но е късно и се унасям. За първи път съм щастлив, че ще заспя.

Минават два дни. Момчето с червените маратонки все още е в неизвестност. Максим прави голям купон в гаража на баща си. Кани всички от квартала. Носим кой каквото може, но повечето е от него. Явно иска да ни разсее. Ниа изглежда нещастна през цялото време. Знае, че мълчим най-вече заради нея. Тя ще си изпати най-сериозно.

– Влад, трябва пак да отидем там! – казва ми по някое време. – Четиримата! Трябва да знаем... дали е момчето.

Мисълта ме ужасява. Не искам да видя труп на дете,

за да се уверя, че бъркаме, като мълчим. Не искам и Ниа да пострада. Защо няма нито един възрастен, на когото да се доверим? Защо няма от кого да поискаме съвет и разбиране?

– Ако кажем, че сме били без теб? Само тримата? – усещам се да попитам.

– Може някой да се изпусне... Някой от вас, без да иска... Тогава от полицията ще решат, че сме замесени. Ще стане още по-лошо – плахо казва Ниа и се озърта като престъпник.

Купонът е в разгара си. Идват и някои родители, които носят алкохол. Максим опитва мента, за първи път. Харесва му и ни предлага. Отказваме. Искам да се прибера. Ниа не спира да ме гледа с тъжни очи. Защо ѝ трябва сега? Защо не помоли Максим за това, за което моли мен?

На следващия ден все пак се решаваме, че ще отидем до канала. Караме мълчаливо, като обречени. Вътрешно обвинявам Максим за това, че винаги ни се налага. Обвинявам малко и Ниа, но най-вече себе си. Защо се страхувам да говоря? Дори да ме накажат, какво ще загубя? Онова момче... Нима загубата на родителите му не е много по-голяма от тази, която ние ще понесем?!

– Ако случайно ме беше блъснала кола, близо до канала – проговарям спонтанно, – ...щяхте ли да кажете на някого? На нашите поне?

– Ако си вече умрял, нищо няма смисъл, брат! – казва, без да се замисли, Гого.

Замълчавам. Стигаме до мястото. Миризмата на труп е по-силна отпреди. Оставяме колелетата и тръгваме в индианска нишка след Максим. Радвам се, че ме оставят последен. Не знам дали искам да видя трупа. Колонката спира.

– Е, не... Манекен...

Ниа изпищява и заглушава думите на Максим.

– Какво става, Макс?! – крещи Гого. – Какво е това?

Максим се обръща, вдигнал „труп“ над главата си. Пластмасов манекен с една червена гуменка.

Миризмата на труп се усилва, затова надничаме плахо към мястото. Куче е. Голямо мъртво куче, съвсем близо до мястото, на което е лежал манекенът.

Максим ни повежда обратно. Кой знае защо никой не иска да говори. Гого опитва да разказва смешни случки за байкъри, но не го слушаме. На никого не му е смешно. Моят въпрос отпреди малко кънти в главите на всички ни. Ако някой от нас беше пострадал тежко край канала, как щяхме да му помогнем и да предпазим Ниа – едновременно?!

Ден след като намираме манекена, откриват и момчето. Отишло при приятел на село, но незнайно защо не казало на родителите си. Животът в квартала продължава, уж без промяна. Само ние сме променени. Вече трудно се поглеждаме в очите, макар да сме неизменно на скамейката пред блока. Все пак е лято.

МОЕТО СЕМЕЙСТВО Е МОЯТА КРЕПОСТ

Есе

Слабо и крехко същество е човекът. Двукраката му изправена стойка го прави бавен в сравнение с другите животни. Тялото и зъбите му са твърде безпомощни, за да намира лесно храната си. Първобитната пещера и уменията на рода са компенсирали това, което биологията не е дала на човека. А през неолитната революция се появява и семейството, при което мъжът и жената отглеждат своите деца. А умението да мисли и да трупа опит му помага да оцелява. Така е досега. Опитът е изкристализирал в практическия съвет: „Който малко мисли, много греши!“ И във всички сфери на живота това правило има свои потвърждения...

Хилядолетията са променили много от ежедневието и ценностите на хората. Между тях семейството остава до днес свещено. Опитът да го съхраним и за бъдещите поколения остава важна, но и трудна задача. Ако мислим за бъдещето, трябва да мислим и за семейството на бъдещето. Ще го бъде ли, или ще бъде отхвърлено от идващите „мислещи хора“?

Английската сентенция „Моят дом е моята крепост“ носи един от възможните отговори. Семейството дава живот и подкрепа на родения в него. То е не само подслон и храна, топлина и сигурност пред опасностите на външния свят. То носи утешение при неприятности и може да пресуши сълзите. То е място за споделяне и съвет, за приятелство и безусловна любов. То не е само материална защита, но е и духовно убежище. Така е за мен. Моето семейство ме прави сигурна в изпитанията. То внушава усещане за присъствие в трудностите и ми дава увереност, че не съм сама.

Това е щастие, което не всички имат! Семействата са различни. Има семейства, в които любовта си е отишла. Но въпреки това родителите продължават да живеят заедно. Причините за това са различни. При едни от тях надделява инерцията и нежеланието за промени. При други има тормоз и насилие. При трети се прави опит да се спестят на децата стрес и несигурност. Тези семейства изглеждат като крепости, поразени от враговете – разрушени са крепостните кули, личат пробойни и се виждат пожарища. Хората вътре опитват да „спасят“ крепостта си, защото тя все още внушава сигурността, която вече е загубена. Изглежда, че все още има шанс... Но надеждата не означава реалност. Понякога е добре да се признаят загубените сражения. Признатата истина поставя началото на търсене на нови решения. Понякога ужасният край е по-добър от ужасите без край...

Разводът... Това е краят на опита да се защити крепостта на едно семейство. Това е едно признато поражение, при което всички страдат. Но най-потърпевшо е детето. То загубва защитата, която е мислело, че притежава. Най-близките му хора се оказват често врагове, между които то трябва да избира. Често родителите му търсят нови свои крепости – създават нови семейства. Загубената сигурност го тласка към депресия или предизвикателства, за които не е готово. Загубеният съюз на родителите прави детето самотно и отчаяно. Светът изглежда враждебен, а защитата е разрушена.

Но често семейството загубва силата си на защитена крепост, защото един от родителите е починал. Това е трагедия, която трябва да направи останалите по-силни и по-близки, за да „запазят позициите“. Но желанието е едно, а реалността е друга. Има и родители, които признават невъзможността си да отглеждат децата си. Домове за сираци или приемни семейства заменят старите предали се „крепости“. Чужди хора стават ежедневните

спътници на такива деца. Биологичното семейство се заменя от учителите, възпитателите и съучениците... Жестоката промяна. Но животът изисква приспособяване. Крепостите се изграждат и защитават чрез рискове и според противниците. Семействата са нужни за израстването и възпитанието на всеки човек. Но съдбата определя шансовете и реализацията на тази нужда.

Слабо и крехко същество е човекът. Той е бавен в сравнение с другите животни. Тялото и зъбите му са твърде безпомощни, за да намира лесно храната си. Биологичното семейство е крепостта, защитаваща детето, докато стане възрастен. То е материална основа и духовна подкрепа както за детето, така и за остаряващия възрастен. Дава любов и разбиране, защитава от външни атаки. И ние, „мислещите хора“ на XXI век, е нужно да признаем достойнството на това хилядолетно човешко съжителство. Да, който малко мисли, много греша!

Щастлив е този, който може да каже: „Моето семейство е моята крепост!“.

Дано и аз да направя това за моите деца.

Националният конкурс за литературно творчество и журналистика „Стоян Михайловски“ има своя интернет страница, която вече е добре известна на участниците и техните учители и ръководители – <http://mihailovski.ekip101.com>

В нея е публикувано всичко от всички дванадесет издания – статuti, резултати и подробности от церемониите по награждаването на отличените млади творци. В сайта могат да се прочетат словата на председателя на журито, да се видят много снимки, подредени в галерии през годините. Организаторите са публикували и първия сборник „Пулсът на думите“ с отличените творби на участниците в първия и втория конкурс през далечните 2007 и 2008 г.

Сборник с творби на ученици, наградени
в националния ученически конкурс за литературно творчество
и журналистика „Стоян Михайловски“ от 2009 до 2019 г.

Изданието е осъществено по проект, финансиран
от отдел „Култура“ при Община Русе